

50. SAYI

ŞALOM

gi

**AYKUT
KÖKSAL**'ın
objektifinden
70'ler

44 yaşında yeni
bir başlangıç yaptı
**WINONA
RYDER**

Meksika
köyünde
*kem gözlerden
korunurken*

**HAKAN
YILMAZ**
müziğe geri
döndü

Kadının Fenni ve
**Av. FEYZA
ALTUN**

Hindistan'da
**DÜĞÜN
MEVSİMİ**

**LÜSET K.
FİNS**'in
dünyasında
gezinti

Hukukun Urfa'dan geçen yolu

VAKKO

Crystal sahiplerinin seyahatte son numarası: 444 0 446

Crystal sahibiyseiz Yapı Kredi Seyahat Hattı'ndan sıra dışı destinasyon önerileri alabilir, kişiye özel seyahat planlama hizmetinden yararlanabilir ve tüm rezervasyonlarınızı yaptırabilirsiniz. Ayrıca birikmiş puanlarınızı daha değerli kullanarak tüm seyahat harcamalarınızı gerçekleştirebilir, 9 taksit ayrıcalığından faydalanabilirsiniz.

PAHADA AĞIR ŞEYLERİ ALMANIN EN HAFİF YOLU

Editörden...

Sevgili okurlar, bu ay sizlere 50. sayımızı ulaştırıyoruz. Ülkemizde kültür dergilerinin maalesef uzun ömürlü olamadığı gerçeğini düşünürsek Şalom Dergi'nin yayını beş yıldır sürdürüyor olmanın gururunu taşıyoruz.

Her biri kendi alanında ünlü, çok değerli söyleşi konuklarımız var bu ay. Schneidertempel Sanat Merkezi'nde "Yetmişlerden Fotoğraflar" adlı fotoğraf sergisini bu günlerde izleme olanağını bulabileceğiniz fotoğraf sanatçısı, mimar, akademisyen **Aykut Köksal** söyleşi konduğumuz oldu.

Prof. Dr. Hakan Yılmaz dergimize söyleşi veren diğer bir akademisyen konduğumuz. Boğaziçi Üniversitesi'nde öğretim üyesi olan ve son albümü "Sen Yoktun" ile müzik kariyerini de sürdüren Prof. Yılmaz sanata bakışını bizlerle paylaşıyor.

Hafızanızı biraz zorlarsanız **Av. Feyza Altun** adını anımsayacaksınız. Feyza Altun üzerinde

avukat cüppesi, kucagında yedi aylık oğluyla duruşmaya çıkarken görüntülenmiş, bu görüntüler basında yer almıştı. Genç avukatın Türkiye'de kadın olarak yaşamının zorlukları üzerine yoğunlaşan samimi sohbeti bu sayımıza renk kattı... "On Derin Ayak İzi" ve "Enginar Mevsimi" adlı kitaplarıyla dikkat çeken, üçüncü romanı "Hasta Bakıcı" bu günlerde raflarda boy gösterecek olan yazar **Lüset Kohen Fins** de söyleşi konduğumuz oldu.

Paris yazarımız **Sibel Cuniman Pinto**, Paris Yahudi Sanat ve Tarih Müzesi'nde "Mehitza; Kadının Gördüğü" başlıklı sergiyi bizler için izledi. Pinto'nun kaleme aldığı yazı, "Mehitza" (Ayrım) konusu üzerindeki tartışmalara odaklanıyor. "Hukukun Urfa'dan geçen yolu", Kayra ailesinin Urfa'nın Yahudi Mahallesinde başlayan, Tel Aviv'de devam eden yaşam öyküsünün izlerini süren ilginç bir araştırma yazısı.

Geçen ayki dergimizde **İzel Rozental** çok akıcı bir üslupla kaleme aldığı yazısında Hindistan gezilerine ortak etmişti okurları. Bu sayıda da bir Hint düşününe götürüyor bizleri... **Dilip Bhandari**'nin büyük kızı **Pooja**'nın düşününü... Hepinize iyi eğlenceler.

Batıl inançlarınız olsun veya olmasın, "Bir Meksika köyünde kem gözlerden korunurken" yazısını okumanızı salık veriyorum. Farklı bir kültürün inançlarına tanık olurken eğleneceksiniz aynı zamanda.

"Kaşifler, Denizciler, Gezginler" başlıklı kültür yazısı **Kismet** adlı tekneleri ile dünya turuna çıkan **Sadun ve Oda Boro**'dan başlayarak, geçmişte dünyayı keşfetme dürtüsü ile yola düşen seyyahlara doğru bir pencere açıyor.

Burada saydığım ve saymadığım pek çok yazımla dopdolu Şalom Dergi'nin 50. sayısı ile sizleri baş başa bırakırken, bir okurumuzun "Öylesine seviyoruz ki, Şalom Dergi olmazsa bir yanımız eksik kalır adeta" ifadesini paylaşmak istedim.

Nelly BAROKAS

nellybarokas@gmail.com

ŞALOM Dergi

Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. adına sahibi

Av. Yakup Barokas

Genel Yayın Yönetmeni

İvo Molinas

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

İşık Sivil Karakoç

Editör ve Yan Yayınlar Koordinatörü

Nelly Barokas

Reklam Planlama Koordinatörü

İsak Behar

Sayfa Tasarımı

Semra Öner

Bella Parlakşımşek

Kapak Tasarımı

Bella Parlakşımşek

Yazı Kurulu

Nelly Barokas, Gila Erbeş,
Tuna Saylağ,
Suzan Nana Tarablus,
Aylin Yengin

İdari Koordinatör

Anet Pase

Yönetim Yeri

Atiye Sok. Polar Apt. 1/2/6
Teşvikiye - İstanbul

T: (0212) 231 92 82 - 240 41 44

F: (0212) 231 92 83

www.salomdergi.com

Basıldığı Yer

Gezegen Basım Ltd.Şti
Yüz Yıl Mahallesi, Matbaacılar Sitesi, 2.
Cadde, No:202/A Bağcılar İstanbul
Tel: (0212) 325 7125
www.gezegenbasim.com.tr

Yayın Türü

Yaygın - Süreli

Seçkin kitapçılarda
satılmaktadır.

**ŞALOM GAZETESİ'NİN EKİDİR
ABONELERE ÜCRETSİZDİR**

ÇİZGİ DIŞI

İRVİN MANDEL

Ayın Söyleşileri

18 AYKUT KÖKSAL'ın
objektifinde 70'ler

32 AV. FEYZA ALTUN
Kadının Fenni bir kahraman yarattı

26 HAKAN YILMAZ
"Sen Yoktun" ile geri döndü

46 LÜSET K.FİNS Sıradışı
bir yazarın dünyasında gezinti

içindekiler

10 KÖKLER Hukukun Urfa'dan geçen yolu

44 NİTELİK/KİTAPLIK Perdelik

62 GEZİ NOTLARI Bir Meksika köyünde kem gözlerden korunurken

74 AKTÜEL Gerçekten öyle mi?

80 GURME "Gökten erkek yağacak" şarkısında dans eden erkekler

83 ASTROLOJİ Sevgi ve nefreti aşırı uçlarda yaşayan Akrep

84 SANAT AJANDASI

10

52

İZLENİMLER
Hindistan'da
düğün
mevsimi

38 GELENEK Mehitza:
Kadının Gördüğü

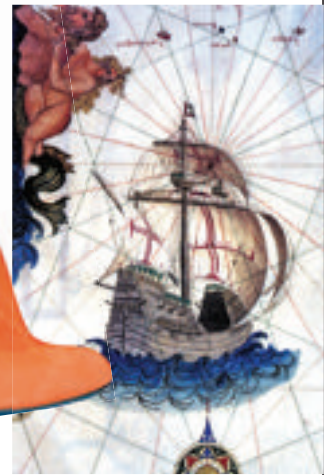

80

8
KİM, NASIL,
NEREDE?
Winona Ryder
şöhretin zirvesinde

76 MODA
Sonbahar-Kış
trendleri

66 KÜLTÜR
Kaşifler Denizciler
Gezginler

KİM, NEREDE, NASIL?

Nelly BAROKAS

KIZ ARKADAŞA ÖVGÜLER

Daniel Radcliffe, Playboy'a verdiği söyleşide kız arkadaşı Erin Darke'ye övgüler yağdırdı. İkili aslında 2012 yılında "Kill Your Darlings" filminin setinde tanıştı. O zamandan beri Darke ile ilişkisini sürdüren 26 yaşındaki oyuncu verdiği söyleşide sevgilisine olan duygularını dile getirdi: "Onunla tanıştığımda Erin'in çok komik ve zeki olduğunu anladım." Harry Potter filmlerinin ardından şöhretini sürdürmeyi nasıl başardığını Radcliffe şu sözlerle dile getiriyor: "Harry Potter çekimlerinde diğer çocuklar sıkılırken, ben çok eğleniyordum. Benim için orası dünyanın en güzel yeri. Sette olmayı, orada saatlerce kalmayı seviyorum."

SEINFELD EN PAHALI KOMEDYEN

Oynadığı Seinfeld dizisi 1998'de bittiği halde yaratıcısı Jerry Seinfeld şöhretini giderek artırmayı başardı. Forbes dergisinin yaptığı bir araştırmaya göre, New York'lu 61 yaşındaki komedyen Jerry Seinfeld 2014 Haziran ayından 2015 Haziran ayına dek kazandığı 36 milyon dolar ile en pahalı komedyen olma rekorunu elinde bulunduruyor. Toplam servetinin 800 milyon dolar civarında olduğu belirtilen Seinfeld, stand-up'çı olarak başarısını sürdürüyor.

HELEN MIRREN'E BU KEZ İSRAİL'DEN ONURLANDIRMA

28 Ekim ile 19 Kasım arasında gerçekleşen 29. İsrail Film Festivalinde Helen Mirren, Kariyerinde Başarı Ödülü ile onurlandırılacak. Oscar ödüllü İngiliz oyuncu Helen Mirren, Simon Curtis'in Woman in Gold adlı filmde Maria Altman'ı başarı ile canlandırmıştı. Festival yönetiminden yapılan açıklamada, "Oyun gücü ile dünyanın her tarafındaki milyonlarca sinemaseveri duygulanırmayı başaran Helen Mirren'i onurlandırmanın gururunu taşıyoruz" ifadesi kullanıldı. Mirren yakında, biyografik bir filmde Hollywood yazarı Hedda Hopper'i canlandıracak.

YENİDEN ROL ARKADAŞI OLDULAR

Demi Moore ile Alec Baldwin 1996 yılında birlikte rol aldıkları ilk filmi "The Juror"dan sonra, "Blind" adlı filmde yeniden beraber çalışmaya başladılar. 57 yaşındaki Alec ile 52 yaşındaki Demi, "Blind"ın çekimlerine New York'ta başladılar. Alec filmde geçirdiği araba kazasında eşini kaybeden ve kör kalan bir romancıyı canlandırmakta. Kazadan yedi yıl sonra yazma tutkusunu yeniden kazanan yazarın hayatına yeni bir kadın (Demi Moore) girer.

007'DEN OLDUKÇA FARKLI

Daniel Craig özel yaşamında yıllardır beyazperdede canlandırdığı 007 James Bond karakterinden oldukça farklı bir imaj çiziyor. Bond olarak kısa saçlı sık kostümlü Daniel Craig, BBC stüdyolarına girerken görüntülendi. Spor kıyafetler içindeki ünlü oyuncunun saçlarını uzattığı ve kilo verdiği dikkat çekti. On yılı aşkın bir süredir 007 filmlerinde James Bond'u canlandıran Craig'in bu filmlere son vermek istediğine ilişkin haberler basında yer almakta.

ROTHSCHILD & SONS

The York Theatre Company, (York Tiyatro Ekibi) Arnold Mittelman ve National Jewish Theater Foundation (Ulusal Yahudi Tiyatrosu Vakfı) ROTHSCCHILD & SONS adlı oyunu sahneye koydu. Frederic Morton'un aynı adlı kitabından esinlenilerek sahnelenen müzikalde ailenin insan hakları için mücadelesi yansıtılmakta, Mayer Rothschild, eşi Gutele ve beş oğulları arasındaki ilişkiler irdelenmekte.

RYAN MURPHY VE GWYNETH PALTROW'DAN MÜZİKAL DİZİ

"Nip/Tuck", "Glee", "American Horror Story" gibi yapımlara imza atan Ryan Murphy; bu kez Gwyneth Paltrow ile yeni dizi hazırlığına başladı. The Hollywood Reporter'ın haberine göre One Hit Wonders isimli dizi; 90'larda başarılı şarkılara imza atmış bir grup kadın şarkıcının hikâyesini anlatacak. Gwyneth Paltrow, dizide hem başrolde yer alıyor hem de yapımcı koltuğunda oturuyor.

WINONA 44 YAŞINDA

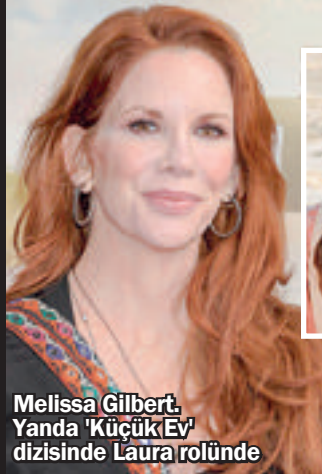
Winona Ryder bu yıl Experimenters adlı filmde oyunculuğu yeteneğini kanıtladı. ABD'de Ekim ayında gösterime giren Michael Almereyda'nın yönetmenliğindeki biyografik film 1961 Milgram deneyimini konu ediniyor. 2001 yılında Beverly Hills'de bir mağazada hırsızlık yaparken yakalanan Ryder, bu davadan kefaletle beraat etse de kariyerinde sıkıntılı günler yaşadı. 2006 yılında gösterime giren iki filmi "Darwin Awards" ve "Scanner Darkly" ile hayranları ile tekrar buluştu, 2 kere 'Oscar' a aday oldu. 44 yaşındaki Ryder, son yıllarda "Black Swan" ve "The Iceman" filmlerindeki performansı ile dikkat çekti, hayran kazandı.

SARAH SILVERMAN DEPRESYONDAN ÇIKMIŞ

ABD'li Yahudi komedyen Sarah Silverman programlarında seks, din ve güncel olayları konu edinmesi ile tanınır. Son çevirdiği "I Smile Back" adlı filmde, alkolik ve depresif bir ev kadını canlandırdı. Ünlü komedyen Silverman kendini rolüne o derece kaptırdı ki, çekimler tamamlandığı halde depresyondan çıkamadığını hissetti. Silverman, "Sevgilim Mark bana el verdi, beni bu durumdan kurtardı. Onun sayesinde yeniden kendimi buldum" demektedir. Silverman, depresif bir karakteri canlandırmanın her şeye rağmen olumlu bir deneyim olduğunu söyledi.

"KÜÇÜK EV"İN LAURA'SINI ANIMSİYOR MUSUNUZ?

Melissa Gilbert. Yanda 'Küçük Ev' dizisinde Laura rolünde

Bir zamanlar küçük-büyük herkesi televizyon karşısına bağlayan "Küçük Ev" orijinal adıyla "Little House on the Prairie"yi birçoğumuz anımsıyordur. Bu dizi filmin sevimli kahramanı Laura'yı oynayan Melissa Gilbert simdilerde Demokrat Partiden Michigan'ı temsil Kongre adaylığı için yarışa girdi. İki çocuk annesi 51 yaşındaki Melissa Gilbert, Laura rolü ile ünlenmesinin ardından "The Diary of Anne Frank" ve "The Miracle Worker" gibi filmlerde oynamıştı. Doğumundan kısa süre sonra Yahudi bir aile olan komedyen Paul Gilbert ile aktris Barbara Crane tarafından evlat edinilen Melissa Gilbert, Yahudi geleneklerinin uygulandığı bir evde yetişti. Çiftin evlat edindiği Jonathan da "Küçük Ev" dizisinin oyuncu kadrosunda yer aldı.

Hukukun Urfa'dan geçen yolu

Şanlı Urfa farklı dinlere mensup birçok topluma ev sahipliği yapmış tarihi bir şehir. Bu nedenle bazı mahalleleri belli dönemlerde orada yaşamış toplumlarla anılır. Bu mahallelerin biri de Harran Kapısı ile Arap Meydanı arasında kalan Yahudi Mahallesi. Bu mahallede neşe ve hüznü paylaşan Yahudi ailelerden biri de Kayra ailesiydi.

Sevgili Moşe Kayra ile tanışmamız, ortak dostlar aracılığıyla kendisinden bir danışmanlık ve resmi evrakların tercümesini tasdik

etmesi için başvurduğumda gerçekleşti. Bazı evrakların resmi tasdiklenmesi için bir avukat arayışındaydım, tavsiye üzerine gittiğim Avukat Moşe Kayra'nın ofisinde genç yaşına rağmen profesyonel, bilgili, enerjik bir avukatla tanıştım. Hızla çözüm bulmaya çalışan tarzı ve güler yüzü bana o kadar iyi gelmişti ki bir daha ayrılmadık. Aradan seneler geçti ve dostluğumuz yürekten bir sevgiyle hem danışmanlık, hem adeta bir aile bağına dönüştü. Sohbetlerimizin birinde kendisine Kayra soyadının anlamını ve köklerini merak edip sorduğumda, Urfa'ya ve ondan önce de Halep'e uzanan aile hikâyesine değindi. Kayra ailesinin ve oğullarının göç öykülerini merak ve ilgiyle dinledim.

Urfa'ya iki yıl önce gittiğimde bu şehre hayran olmuşum; şehrin insanları, orada keşfedilen ve dünyanın ilk tapınağı olarak değerlendirilen Göbekli Tepenin gizemi, Harran Ovası, tarihsel ve arkeolojik beni büyülemişti. Meğer bu güzelliklerin dışında hazin göç hikâyeleri de varmış.

Kayra ailesinin evinde baba Selim Kayra'nın anlattıkları ve itina ile sakladığı Mehmet Faraç'ın kaleme aldığı "Son Gavur" kitabından okuduklarımız hiç bilmediğim bir tarihçeye tanıklık ediyordu. Meğer Urfa'nın o daracık sokaklarda ne dramalar yaşanmış. Kayra ailesini ziyaretimde kitabı ödünç aldım ve bir gecede okuyuverdim. Anlatılan belgesel hikâye yüreğimi ateş gibi dağladı, yaktı.

Kayra ailesinin İstanbul'a göç ettiği seneler Urfa hala tüm dinler açısından kutsal sayılan, sakin, mahalle hayatı olan bir şehirdi. Urfa'da, eski ismi ile Edessa'da, komşularıyla iyi ilişkiler içinde yaşayan, bir kısmı varlıklı kumaş tüccarları olan bir Yahudi cemaati bulunmaktaydı. Kentte Müslümanı, Ermenisi, Süryanisi ve Yahudisi ahenk

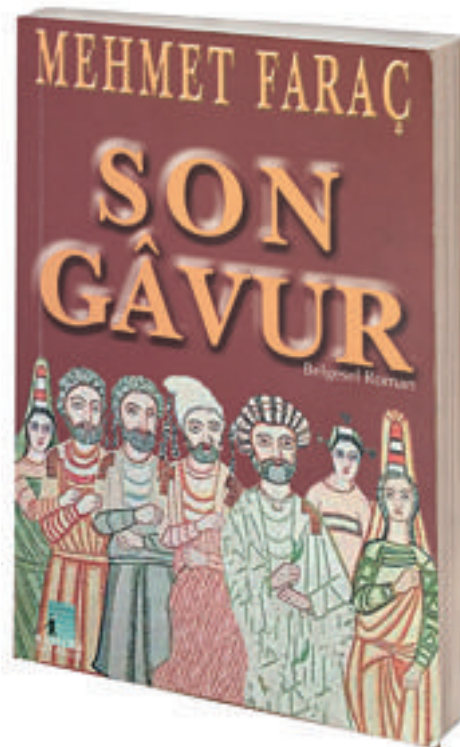
**Urfa,
Yahudi
Mahallesi**

içinde yaşar, komşuluk yapardı. Mütevacı evlerinin toprak damlarında serilip kurutulan acı biberlerle kent uzaktan bakılınca kıvılcık boyanan bir tabloya dönüşürdü. Evlerde çiğ-

köftelik bulgurlar kilerlerde stoklanır, büyük küplerde turşular hazırlanırdı. 1947 senesine Urfa dâhil Anadolu'nun tüm kentleri İkinci Dünya Savaşının açtığı ekonomik yaraları sarma çabasıındaydı. Aynı dönemde Urfa Yahudilerinden İshak Şorkaya'nın oğullarından biri, çevresindeki bir şeyhin etkisiyle din değiştirerek Müslüman olmaya karar verir. Bu durum Urfa'da benzeri görülmemiş bir felakete ve cinayete yol açar. Şorkaya ailesinin tüm fertleri soğğun iliklere işlediği, 31 Ocak gecesi, vahşice boğazları kesilerek, katledilirler.

Güneydoğu bölgesi üzerine sosyal içerikli kitaplar yazan Mehmet Faraç "Son Gavur" kitabında hem Urfa şehri insanların konukseverliğini hem de bu katliamı ayrıntılı bir şekilde kaleme aldı: 1947 yılının 30 Ocak -31 Ocak'a bağlayan gece Yahudi cemaatinin yaşadığı Çakeri Mahallesinde gerçekleşen katliam ve vahşette Şorkaya ailesinden yedi kişinin hunharca delik deşik edildiğini anlattı.

“Evliyalar Şehri” Urfa

Dünya Uygarlık Tarihi'nin kutsal kentleri arasında ilk sıralarda yer alan Urfa, haklı olarak "Peygamberler ve Evliyalar" şehri unvanını almıştır. Hazreti İbrahim, Hazreti Eyüp gibi peygamberlerin Urfa'da yaşaması ve mezarların Urfa'da bulunması kente kutsal değer katmıştır. Ayrıca şehir tarih boyunca, Akkad, Babil, Hitit, Huri, Mitanni, Arami, Asur, Pers, Makedonya, Roma, Bizans, (kısa bir süre) Emevi, Selçuklu, Edessa Haçlı Kontluğu, Eyyubi, ve Memluk egemenliğine girmiştir.

Urfa'nın eski adı "Ur" ya da "Urelkeldaniyn" olup Büyük İskender'in fethinden sonra Mekadonyahılar tarafından "Edessa" adını almış. Kentin adının Urfa'ya dönüşmesinin Süryanice "Urhai/Orhai" veya Arapça "Er-Ruha"nın Latinleştirilmiş biçimi olmasından kaynaklandığı sanılmaktadır. Bir efsaneye göre ise Urfa adı Nemrut'un diğer bir adı olan ve 'Sulak yerde bulunan' anlamına gelen Hewya oğlu "Urhai"den gelmektedir, yani hayatın bulunduğu şehir. ("Ur" ya da "İr" şehir anlamında, "Hay" yaşayan anlamına gelir.)

Urfa'lı Kayra ailesi

Genç Avukat Moşe Kayra'nın dedesi Musa Kayra; soyadı kanunundan önceki soyadı ile Musa Atiye, Mari Sara Muğrabi ile Urfa'da tanışıp evlenmişler. Babaanne Mari o zaman 16 yaşındaymış ve sırada evlenmeyi bekleyen bir ablası varmış. Musa Mari'yi seçmiş, bir tek onu istemiş ve bunun karşılığında bir çuval altın "nedunya/drahoma"yı vermeyi kabul etmiş.

Senelerle aile genişlemiş, Mari ile Musa'nın sekiz çocukları olmuş; dört kız dört oğlan. Avukatım Moşe'nin babası Selim Selmo Kayra 1941'de Urfa'da dünyaya gelmiş. Selim Bey'e çocukluk anılarını sorduğumda şöyle anlatıyor:

"Urfa'nın sessiz, sakin dar sokaklarını hatırlıyorum. Evimizin önünden her gün geçen dondurmacı vardı, ufak tenekeler içinde dondurma satardı. Senelerdir anlatılan ve daha

Mari ve Musa Kayra'nın kimlikleri. Musa Kayra'nın Urfa'da doğan çocuklarının adlarını ve doğum tarihlerini İbranice harflerle kaydettiği defter.

sonra öğrendiklerime göre, Urfa'da babamın Musa Dayı diye tanındığı, saygın ve sevilen bir kişi olduğuydu. Sofuydu, dindar bir yaşamı vardı ve Gmara, yani din eğitimi verirdi. Mesleği manifaturacılıktı. Yahudi cemaati içinde bazı aileler sarraftı, bazıları hayvancılıkla uğraşırlardı. "Annem Sara Mari'nin doğum yeri Halep'ti. Ailesi ticaret için senelerce Halep'e gidip gelirlerdi. Bizimkiler, bir avlu içinde birçok aileyle birlikte oturur, Müslüman komşularıyla dayanışma ve güven içinde yaşırdı. Bununla birlikte bazı çocuklar balkonlardan üzerimize taşlar atar, biz aşağıda oynarken Yahudi olduğumuzu bağırırlardı... Annem çok güzel yemek pişirmesini bilirdi, hele

lahmacunu dillere destandı.

Urfa'da Yahudilerin sakin yaşamı Fransızların Suriye'den çıkmasının ardından Urfa'ya Arapların gelmesiyle değişti, pogromlar başladı sinagogları yıkıldı, Tora Ruloları yakıldı... Yahudilerin Urfa'dan tamamen göç etmelerine neden olan hadise ise Mehmet Faraç'ın da kitabında sözünü ettiği çok acılı bir aile katliamıydı. Bu olaydan sonra göç başladı. Yahudi ailelerin bir kısmı Milano, Meksika ve hatta Brezilya'ya göç ettiler."

İstanbul'a göç

Selim Kayra, ailesinin Urfa'dan göç etmesinin ana sebebinin "Son Gavur" kitabında aktarılan olay olduğunu söylüyor. Selim Kayra o geceyi hala hatırlıyor: "İstanbul'a gitmek için annem ve kardeşlerimle trene bindik. Babam ev bulmak amacıyla önceden gitmişti. En küçük kardeşim henüz iki, en büyüğümüzse 15 yaşındaydı. Annem sadece Arapça biliyordu, Türkçesi pek yoktu. Trende biletçi kontrole geldiğinde en küçük kardeşime bilet alınmadığı için onu indireceğini söyledi. Annemde para da yoktu, çaresizdi. Babamı Urfa'da herkes tanır, severdi. Tesadüf trende babamı tanıyan Urfalı dostu Mustafa olayı duyduğu gibi çıkageldi, "Ben babanızla hesaplaşırım siz merak etmeyin" diyerek biletin parasını ödedi. Onun yardımı olmasaydı çoluk, çocuk bizi trenden indireceklerdi. Haydarpaşa'da trenden indik ki karşımızda koca İstanbul."

Kayra ailesi İstanbul'da önce Kuledibi, oradan da Osmanbey'e yerleşti. Anne Mari İstanbul'da çocukları için en önemli şeyin eğitim olduğuna karar verdi. Çocuklarının hepsini yabancı özel okullarda eğitime gönderdi. Anne Mari ailede önemli bir kişilikti, Selim Kayra ailesini dudaklarında hafif bir tebessümle anlatırken şöyle diyor:

"Evimizin direği hep annemdi.

Urfa'da çocukların çoğu evde doğardı, bizler de herkes gibi evde doğduk. Babam doğan tüm çocuklarının yaş günlerini özel defterine günü ve saatiyle kaydederd, hem de İbranice olarak."

Selim Bey içeri gidip, itinayla sakladığı defteri getiriyor. "Eli, Polin, Nesim, İvet, Tuna ve bendeniz Selim Selmo,

**Mari - Musa
Kayra ve
çocukları.
Urfa 1951
(Sağdan 3.
Selim Kayra)**

Albert Halil Avraam ve Julia sırayla yazılı. Babam Musa dürüstlüğü, adaleti ve muhakeme kabiliyetiyle isim yapmıştı; arabulucu olarak tanınırdı, herhangi bir sorun olduğunda onu çağırırlar fikrini alırlardı. Sevgi ve saygı dolu bir aile yaşamımız vardı."

Melek Ailesi ve düğün

Gelibolu'dan göç eden Melek ailesi ise İstanbul'a geldiklerinde kışlık evlerinin yanı sıra kızları için Büyükkada'da yazlık ev satın alır... Baba Musa Kayra da adada ev ararken ileride gelini olacak İda'nın Gelibolu'lu ailesinin evine ailece kiracı olarak taşınırlar. Çocuklardan Selim ve İda'nın birbirleriyle tanışmaları ve yakınlaşmaları bu vesileyle olur. Gençler tanışmalarının üzerine bir sene geçmeden 1970 yılında evlenirler. Yeni evliler o zamanın gözde mekânı Rumeli Caddesine yerleşirler. Selim Kayra evliliklerinin ilk senelerini şöyle anımsıyor:

"Evimizi, mahallemizi severdik, huzurlu bir yaşamımız vardı. Ancak, 1971'in 22 Mayıs günü bize paralel uzanan sokakta, bahçesi arka bahçemize bitişik, arkamızdaki evde teröristler tarafından kaçırılan İsrail Başkonsolosu Efraim Elrom günler süren tutsaklıktan sonra öldürüldü. Cesedi bulunduğunda şehir tedirgindi ve nümayişler başladı. Artık güvende değildik."

Bu cinayet adeta eski yaraları deşer, Dede Musa Kayra aileyi toplar ve tekrar göç başlar. Bu sefer yön Tel Aviv'dir.

Yeniden göç... ve Moşe Kayra

Moşe Kayra, henüz bir çocukken adını taşıdığı dedesi gibi hukuk ve adaleti sevdiğinin bilincindeydi. Moşe henüz 13 yaşındayken dedesi Musa, "Büyüyünce ne olmak istersin?" diye sorduğunda cevabı hazır: "Okumayı ve araştırmayı, olayların arkasındaki sebepleri bulmayı seviyorum. Ben hukukçu olmak istiyorum, akademik alanda değil, faal bir avukat olarak yükselmeyi hedefliyorum."

Moşe dedesi ile ilgili bir anısını şu sözlerle aktarıyor: "Bir gün sonra dedemle birlikte tanınmış bir avukat arkadaşını ziyarete gittik. Dedem ona avukat olma isteğini anlattı, bunun üzerine arkadaşları bir kitap açtı ve ilk cümleyi okumamı istedi. İlk cümle anlaşma ve kontratların nasıl yapılması gerektiğini anlatıyordu. Bu cümle üzerine sohbet başladı. Bana soru soruldukça ben de fikirlerimi söyledim. Tek kelime İbranice anlamayan dedem, benim bu tanınmış avukat arkadaşıyla olan konuşmamızı, kendime güvenir tarzımı ilgi ve gururla izlemişti. Bense o gün hukukçu olacağımı kesin anlamıştım. Hukuk çok geniş bir alandı ve hayatımızın her hadisesine kanunlar yön veriyordu; iş anlaşması yapmak

istesen, evlenirken ve boşanırken, ev satın alırken... Kısaca her alanda hukuk vardı."

Moşe Kayra ile kocaman bir tebessümle birbirimize baktık. "Hem Moşe'sin, hem de Kayra" dedim. Türk Dil Kurumuna göre "kayra" yüksek tutulan veya sayılan birinden gelen iyilik, lütuf, ihsan, atıfet, inayet anlamına gelir.

**İlk kanunları insanlığa getiren
Peygamber Moşe'nin (Musa) adını
taşıyorsun. Buna bir de ismini aldı-
ğın deden Moşe Kayra'nın isminin
anlamı eklenirse; iyilik seven, say-
gıdeğer, arabulucu, adil deden...**

**Büyükbaba
Musa Kayra**

**Urfa'da aile
fotoğrafı.
İkinci sıra
sağdan birinci
Selim Kayra**

**Selim ve İda düğünü, 1970
Neve Şalom Sinagogu**

Bütün bu tesadüfler sonucu hukukçu olman bana en doğal sonuç gibi geldi.

"Bunları hiç düşünmemiştim. Avukat ve hukukçu olmanın yanı sıra eğitme-yi de seviyorum. Genç ve yeni nesille birlikte olmak onlarla karşılaşma noktası olan bir sınıfta bulunmak eğitimin en harikulade yanı... Karşımda Tabula Rasa ile birlikteyim."

Nedir bu Tabula Rasa?

"Aramca tertemiz, bembeyaz demek. Karşımda pırıl pırıl bir gençlik var, biz nasıl düşüneceklerini ve karar vereceklerini öğreten araçları kullanmayı öğretiyoruz. Bence eğitimin en ilginç ve cezbedici tarafı... Şu an kendimi işlerime verdim ve yoğunluktan dolayı eğitime vaktim olmuyor. Eğitim verdiğim yıllarda kurslarımın sınıfları hep dopdolu olurdu o günleri özleyorum. İleride mutlaka eğitime döneceğim."

Ben isminden yola çıkarak kendi mantığıma göre bir hukuk masalı yapıverdim. Gelelim sana, hukuk seçimin nasıl oldu?

"Sayıları ve matematiği her zaman seviyordum ayrıca muhasebe ve finans konularına her zaman yatkındım. Sayıları hala çok seviyorum, babama iş yerinde yardıma gittiğim gençlik senelerimde hesap tutmayı, onları yazıp düzenlemeyi başarıyla yapar bundan çok keyif alırdım. Bu nedenlerden dolayı üniversitede Ekonomi ve İş İşletmesini birlikte

**Moşe Brit Mila 1972.
Dede Musa Kayra'nın
kucağında**

okudum. BA bana yeterli gelmedi zira hala bir şeylerin eksik olduğunu hissettim. Avukat olma isteğimi gerçekleştirmek için ekonomi eğitim ve bilgilerime hukuk ve ekonomi ağırlıklı avukatlık eğitimini ekledim. Hesaplar, sayılar, para ve hukuk... Bu yöne odaklandım ve yolumu seçtim."

Tahsilin bittikten sonra kendini nerelerde hayal ettin?

"Sevdiğini yapan insan yaptığını en iyi şekilde yapar, bu durum mesleğim için de geçerlidir. Kanımca sevmediği işi ve mesleği uygulayan insanlar başarılı olamazlar. Bence insan hem başarılı olduğu hem de sevdiği alanda çalışmalı."

Sonuç olarak mesleğini seviyorsun...

"Bizim ofiste severek işe gelmek keyifle çalışmak hayat mottomuz... Her zaman, her çalışma aşamamda, yönetim sahalarında insanların mutlu ve severek iş yerinde olmalarına önem verdim. Bence verimlilik ve başarının temeli buradan kaynaklanıyor. Her gün sabah beşte kalkıyorum, saatlerce iş yerimdeyim işimi sevmesem bu enerjim de olmazdı."

Mesleğinin yanı sıra eşin ve beş çocuğun var...

"Eşim Ayelet hayatımdaki en büyük destek ve enerji kaynağım. Annem ve babamın desteği hayatımdan hiç eksik olmadı. İş arkadaşlarım, dostlarımın ve onların sevgileri, benim motivasyon ve yaşam kaynağım. İnsan daha ne dileyebilir ki."

Moşe Kayra ve ailesi

Hayatında seni en fazla etkileyen kim oldu?

"Hem özel hem de meslek hayatımda bana en çok tesir eden insan babam olmuştur. Bana konuşmadan önce karşımdakini iyice dinlemek, bir yola doğru yönelmeden önce temkinli olup olayın bütün seçeneklerini kontrol etmek gerektiğini öğretti. Kendisine sorular yönelttiğimde beni her zaman sabırla dinledi, elinden geldiğince sorularımı cevapladı ve bilinmeyen bir noktanın aydınlanması için her zaman ne gerekirse yaptı. Bu düşünce tarzıyla kendi yolumda yürümeyi öğrendim, ben de babam gibi hem özel hem mesleki hayatımda karar vermeden önce ola-yın her yönünü tartıp sonuca varmaya çalışıyorum."

Türkiye kökenlerinin hayatındaki etkilerini paylaşır mısın?

"Doğduğum andan beri Türk kültürüyle gelenek ve görenekleriyle yetiştim. İsrail insanının doğru hatta daha da doğru ve sert bir tarzı varken, evde saygının ve sevginin ön planda olduğu sıcak bir Türk kültürüyle büyüdüm. Bu zıtlık aslında avantajdı zira ikisiyle birlikte yaşamayı bilirseniz çok kültürlü harika bir kişilik oluşturabilirsiniz. Büyüklere ve geleceklere saygı duyarken, bazen utanç ve muhafazakârken, her soruyu sormaya cesaret edebilen, hızlı karar ve çözüm bulmayı günlük yaşamın bir parçasına dönüştüren bir kültürle çakışmak yerine durumu dengeleyebilirsiniz. İşte o zaman başarıyı yakala-

**Tel Aviv'deki evlerinde 2015...
Eida Sasun, Selim - İda Kayra**

ladınız. Türk kültürüyle büyümeyen kişi bu kültüre sahip bizlerin nasıl bir hazineye sahip olduğumuzu anlayamaz. İşte başarının altında yatan büyük sır budur..."

Kayraların evinde Türk kahvesi ve kurabiye

Aile fertleri ile yaptığım bu sıcak sohbetler için Kayra ailesinin Tel Aviv'deki evindeydim. Türk kahvesi ve yanında ev yapımı şahane kurabiyeler ve en sevdiğim hamur işi "tapada" yani Edirneli sevgili büyükanneimin çok sık pişirdiği peynirli börek vardı. Böreğin mis gibi kokusu evin kapısından içeri girer girmez hissediliyor, evin her köşeden sevgi ve misafirperverlik yansıyor. Ailenin yakınlarda Urfa'yı ziyaret edip etmediğini merak ettim. Selim Kayra ve eşi İda, bundan birkaç sene önce birkaç dostlarıyla Urfa'ya gitmişler. Selim ailesinin yaşadığı evi çok aramış fakat bulamamış. "Maalesef eskiye ait hiçbir şey kalmamış, her şey çok değişmiş" sözleri ile üzüntüsü belli oluyordu Selim Kayra'nın... Neyse ki Urfalılar onları ağırlayıp tüm misafirperverlikleriyle bağrılarına basmışlar. "Bir zamanlar kapıların kilitlenmediği, Yahudilerin yaşadığı Çekeri Mahallesinde hayat devam ediyor..." ■

Göktürk'te
şıklığın
adresi

Çiğdem Genç
FASHION WORKSHOP AND BOUTIQUE

Kemer Corner Sitesi, İnci Blok No: 22 Kat: 2 Göktürk
Tel: 0532 594 96 11
www.cigdemgenc.com
mail:info@cigdemgenc.com

Çiğdem Genç Boutique

çigdemgenc_

Aykut
Köksal'ın
objektifinden
70'ler

Konuşan sessiz fotoğraflar

**Schneidertempel Sanat Merkezi,
kuruluşundan bu yana sayıları 129'a ulaşan
sergiler dizisini anlamlı bir fotoğraf sergisiyle
sürdürüyor: Aykut Köksal'dan "Yetmişlerden
Fotoğraflar"... Anlamlı diyorum, zira
sergilenen fotoğraflar yetmişli yıllardan
ilginç tanıklıklar sunuyor, ama daha önemlisi,
mimar, sanat kuramcısı, akademisyen
Köksal'ın, galerimizin kuruluş aşamasında
büyük emeğinin geçmiş olması...**

Gerçekten de bundan tam on yedi yıl önce, Aykut Köksal ile birlikte yola çıktığımızda, bu maceranın nasıl

sonuçlanacağı konusunda belirli bir düşüncemiz yoktu ama azimliydik ve ortak bir amacımız vardı. Bu güzel ve değerli mekânın muhafaza edilmesi gerektiğine yürekten inanıyorduk. O günden bu yana dile kolay tam 129 sergi açıldı. Çeşitli müzik konserleri, kitap okuma ve tanıtım günleri, konferanslar düzenlendi. Hatta bir tiyatro gösterisi bile gerçekleşti.

Aykut Köksal'ı ne zamandır sıkıştırıyordum, artık 'kendi evinde' bir sergi açmanın zamanı gelmedi mi diye. Geçtiğimiz yıl bu zaman, Meral Erez'in sergisinin açılışı esnasında, aradığım fırsatı yakaladım ve sözünü aldım. Gerçek anlamda bir mükemmeliyetçi olan Aykut için sergi açmanın ne anlama geldiğini iyi bilirim. Nasıl mükemmel bir sonuçla karşılaşacağımızı da... Serginin ayrıntılarını görünce bir kez daha kendime hak verdim! Hazır sergisi açılmışken, bir de Şalom Dergi için röportaj istedim, beni kırmadı. Evine hoş geldin sevgili Aykut Hoca!

"Sessizlik ve Işık", Osmanlı'nın anıtsal yapıtlarını içeriyordu. Şimdi "Yetmişlerden Fotoğraflar"... Işık (fotoğrafın olmazsa olmazı) ya ses?

Yetmişlerin sesi; tabii yine sessizlik... Aslında güzel bir noktadan yakaladın. Bu sergilediğim fotoğrafları Bülent Erkmen'e gösterdiğimde, onun dikkatini çeken de fotoğraflardaki sessizlik olmuştu. İlk serginin temasıydı "sessizlik ve ışık"; Osmanlı mekânlarının sessizliği ve ışığı vardı o fotoğraflarda. Bu fotoğraflar ise, bugünden yetmişlere bakıyor, o dünyanın sessizliğini aktarıyor. Ya da benim bakışımla ortaya çıkan bir sessiz duruş var o fotoğraflarda. O yüzden anlamlı. Ama istersen yetmişler benim için ne ifade ediyor, oradan başlayalım mı?

Başlayalım Hocam...

Benim fotoğrafla ilgilenmem çok küçük yaşlarda başladı. 13-14 yaşlarında babamın aldığı Rus yapımı Lubitel marka bir makinayla fotoğraf

Aykut Köksal ve İzel Rozental

çekmeye başladım. Daha sonra, yetmişli yıllardan itibaren fotoğraf benim için tam bir tutku oldu. O yıllarda üniversitede öğrenciydim ve bir sürü ilgi alanımın içinde fotoğraf çok başat bir yerde duruyordu. O kadar ki, -o yılları hatırlayan arkadaşlarım söyler-, fotoğraf makinası nerdeyse ayrılmaz bir parçamdı. Devamlı fotoğraf makinasıyla birlikte yaşayan bir kişiydim. Tabii aynı zamanda, -kuramcı tarafımı bilirsin- sadece fotoğrafla uğraşmakla kalmayıp fotoğrafın ontolojisi üzerine de kafa yoruyordum. Fotoğrafın ne anlamı olabilir? Fotoğraf nasıl bir "medium"dur? Aslında her fotoğraf tutkunu bu soruyu kendine sormuştur ve bu soruya verdiği bir yanıtı vardır. Ara Güler'in yanıtını o yüzden çok severim. "Ben sanatçı değilim, gazeteciyim" der. Böylece fotoğrafın anlamını, rolünü, misyonunu anlatır. Aslında kendisine ait bir tanım yapmaz, fotoğrafa ilişkin bir tanım yapar ve fotoğrafa yaşamın içinde yüklediği rolü bize gösterir. Benim de, Ara Güler'in tanımına çok uzak olmayan, fotoğrafın kendi tarihsel serüveni içinden gelen ve özellikle başka sanat disiplinlerini nasıl etkilediği üzerinden fotoğrafa yüklediğim bir anlam, bir rol vardı... Çünkü çok iyi biliyo-

ruz ki, fotoğrafın ortaya çıkışı plastik sanatlardaki dönüşümün de önemli, belirleyici öğelerinden biri, belki de başta gelenidir... Modernizmle birlikte ortaya çıkan bu dönüşümde fotoğraf önemli bir etken olur ve resim, dış dünya gerçekliğini yansıtan, ona tanıklık eden, onu aktaran bir nesnel gerçeklik olmaktan çıkıp kendi gerçekliği üzerinden bir şeyler söylemeye başlar, kısacası yirminci yüzyıl resminin hikâyesi başlar... Bu dönüşüm fotoğrafın işlevini de gösteriyor: Dış gerçekliği doğrudan yansıtmak, ona ilişkin -belki klişe bir laf ama boş değil- tanıklığı aktarmak ve bunu objektifin yerine getirdiği rol ile -objektif sözcüğü malum nesnelliği de ifade ediyor - hayata geçirmek, nesnel gerçekliği dönüştürmeden, olabildiğince doğrudan film üzerine taşımak. Yetmişli yıllar aynı zamanda Türkiye'de fotoğraflarda çeşitli denemelerin yapıldığı, çeşitli müdahalelerin ilk kez ortaya çıkmaya başladığı bir dönemdi. Bu yüzden, bu müdahaleleri de çok doğru bulmazdım. Ama günümüzde müdahaleler çok daha açık; en ünlü fotoğrafçıların bile artık 'photoshop' kullandıklarını görüyoruz.

“On yedi yıl önce biz
ikimiz bu yola çıktık.
Senin bana, “Hocam,
Galata’da bizim
atıl durumda bir
Aşkenaz sinagogumuz
var, burayı
nasıl İstanbul’a
kazandırabiliriz?”
diye sorduğunu iyi
hatırlıyorum.”

Yeri gelmişken hemen şunu sorayım,
sergilediğin fotoğraflarda herhangi bir
müdahale var mı?

Hayır, dönüştürücü bir müdahale
yok.

Peki, bugüne kadar nasıl geldi bunlar?
Yani bu kadar temiz, net...

O senin de çok iyi bildiğim bir özel-
liğim... Hatta fotoğrafların teknik
baskı işlemlerini yapan DİFO’nun
yöneticilerinden Coşar Kulaksız da
bir fotoğraf uzmanı olarak çok şaşır-
dı, aynı soruyu sordu. Bu benim

arşivciliğimden, titizliğimden kay-
naklıyor. Daha o zamanlar, kısıtlı
parasal kaynaklara rağmen ‘asit free’
kâğıtların peşine düşmek, onları titiz-
likle sarmak, tozdan korumak falan...
Yaptığım işi önemsemek, geleceğe
kalacakmış gibi bakmak... 1971’den
itibaren kendi fotoğraflarımı kendim
banyo etmeye başladım. Onların en
uzun müddet kimyasal dönüşüme
uğramadan kalması için hangi teknik
işlemlerin uygulanması gerektiğini
biliyordum ve bunu uyguluyordum.
Yani banyo süreleri, ısı denetimleri,
yıkamalar, eczadan arındırmalar vs.
gibi süreçleri kitap nasıl diyorsa öyle
uyguluyordum... Bu sayede bugüne
kadar geldiler.

Seni tanıdığım kadarıyla mükemme-
liyetçisin. Mükemmeliyetçi bir kişilik
kolay üretmez derler. Oysa sen çok
üretkensen, nasıl oluyor bu?

Keşke üretken olsam, değilim. Belki
de şunu söylemek mümkün, üretimim
çok geniş bir alana yayılıyor; bir yan-
dan ders veriyorum, kuramsal yazılar
yazıyorum, edebiyat üzerine de yazı-
yorum, müzik üzerine de yazıyorum,
çağdaş sanat üzerine de yazıyorum,
mimarlık üzerine de yazıyorum... Ve
bunlar üst üste konulduğunda, evet
üretkenlik söz konusu olabilir, ama
seçtiğim bir alanda çok üretken de-
ğilim. Ama o kadar çok alanda...

Radio programı da yapıyorsun, kitap
yayınlıyorsun, sergiler açıyorsun... ve
üretken değilsin! Her neyse, bu senin
ikinci kişisel sergin, öyle değil mi?

Evet, kendi fotoğraflarımdan yap-
tığım ikinci sergi. Ama daha önce
başka sergilerin küratörlüğünü yaptı-
ğımı, içeriklerini oluşturduğumu bili-
yorsun. Örneğin Garanti Galerisi’deki
‘Sesmekân’ sergisi on yıllık bir çalış-
manın sonucunda ortaya çıkan önemli
bir sergiydi.

Halen fotoğraf çekmeyi sürdürdüğünü
biliyorum, kırk yıl önce çektiğin fotoğ-
rafları bugün çekebilir misin?

Bu soruyu kendime sordum. O yıl-
larda bütün uğraşlarımın yanında
fotoğrafa gerçekten angaje olduğum-
u düşünüyorum. Bu önemli ve
çok belirleyici bir husus: Fotoğrafa
angaje olmak! Ben, fotoğraf makinası
ve sokak... Fotoğraflarda bu üçü-
nün buluşması var. Hayat bugün bu
buluşmayı o kadar yoğun bir biçimde

yaşamaya fırsat vermiyor.

Kendi hayatın mı, yoksa genel anlam-
da mı?

Galiba genel hayat... Öyle bir şey
yok. İstanbul’daki yaşama biçimleri
değişti. Sergideki fotoğrafların için-
de önemli yer tutan birkaç öge var:
Galata Köprüsü, vapurlar, ahşap
evler. Özellikle Boğaz vapurları.
Eskiden Eminönü’nden o ‘dilenci
vapuru’ dediğimiz vapurlara binildi
mi bütün Boğaz dolaşılır, bir yerde
çay içilir, başka bir vapurla dönülür-
dü. Bugün o vapur da yok, o sefer
de yok. O fotoğrafları da çekemezsin
haliyle...

İki ahşap binanın ortasında yürüyen
kadının fotoğrafı çok etkileyici, onu
bugün hiç çekemezsin herhalde?

Mümkün değil! O mekânlar yok, yol-
daki o doku yok, o evler yok... Ama
bugünün de kendi sokak fotoğrafı
olabilir tabii. Ama o başka bir sokak
fotoğrafı olur...

‘Bizim sokağa’ gelecek olursak, sen
bu sergiyi İstanbul’da dilettiğin her-
hangi bir galeride açabilirdin, neden
Schneidertempel?

Burasının bende çok önemli ve
duygusal bir yeri var. Demin bana
güzel bir şey söyledin, “Evine hoş
geldin” dedin. Bu lafı çok sevdim!
Düşünsene, on yedi yıl önce biz
ikimiz beraber bu yola çıktık. Senin
bana, “Hocam, Galata’da bizim atıl
durumda bir Aşkenaz sinagogumuz
var, halen onarımı yapılıyor, burayı
nasıl anlamlandırabiliriz? Ne tür bir
işlev yükleyebiliriz? Burayı İstanbul’a
nasıl kazandırabiliriz?” diye sordu-
ğunu iyi hatırlıyorum. Bunun üzerine
birlikte buraya geldik. Ben bu mekâna
girdiğimde vuruldum! Bir yapının
kendi mimari bağlamını işlevi doğ-
rultusunda bu kadar iyi kullanması...
Gerçekten vuruldum! Sonunda biti-
şik nizam bir yapı burası - sinagog
olmasaydı yerinde ince uzun çok katlı
bir apartman olacaktı - buraya bir
sinagog yapıyorsun ve o sinagogu
tek imkânı olan düşeyde, sinagog
fonksiyonunu doğru karşılayacak bir
şekilde, yükselen katmanlar halinde
biçimlendiriyorsun. Müthiş!
O zaman, burası bir galeri olur mu
diye seninle birlikte oturduk. Bu
arada, parantez içinde şunu söy-
lemem gerekiyor, on yedi yıl önce

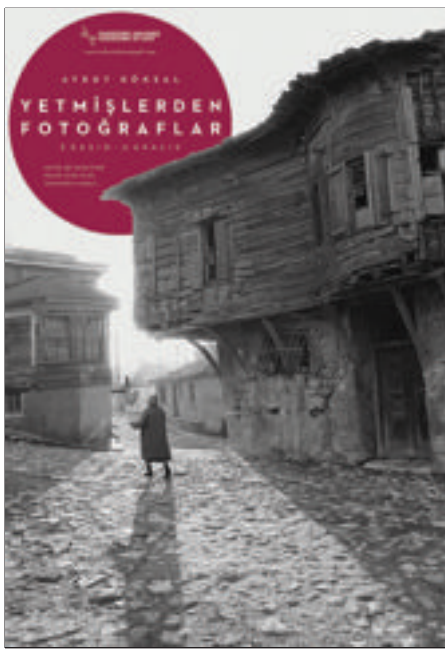

“**Fotoğrafa angaje olmak! Ben, fotoğraf makinası ve sokak... Fotoğraflarda bu üçünün buluşması var. Hayat bugün bu buluşmayı o kadar yoğun bir biçimde yaşamaya fırsat vermiyor.**”

Türkiye’de çağdaş sanat bugünkü kadar yerleşmiş bir üretim alanı değildi. Çok az sayıda galeri çağdaş sanata yer veriyordu. İstanbul Bienali henüz çok yeni ve tazeydi. Benim ilk anda aklıma buranın - bugünkü yaygın adıyla güncel, ama ben çağdaş demeyi yeğliyorum - çağdaş sanatlara ayrılmış bir mekân olarak kullanılması düşüncesi geldi. Kısaca bunun nedenini de anlatmam lâzım. Çağdaş sanatın meselelerinden biri de ciddi mekânsal bağlarla hesaplaşmadır. Burası bir hesaplaşma bağlamı olarak çağdaş sanat üretimi için çok zengin bir bağlam oluşturunuyordu. Yüklü bir tarih, zengin bir geçmiş: On dokuzuncu yüzyıl Galata’sı, on dokuzuncu yüzyılda buraya gelip yerleşen, önemli bir kesimi terzilik mesleğine sahip olan Aşkenaz Yahudileri - ki burası onların adını taşıyor: Terziler Sinagogu- mekâna sinmiş yaşamlar ve bütün bunlarla birlikte kozmopolit

İstanbul, Pera vs. vs... Yani bütün bu anlamlarla yüklü olan bir yer burası. Böyle bir bağlamın, bu anlam dünyasının içine bir çağdaş sanatçı girdiğinde, çok çarpıcı, çok etkileyici işler yapabileceğini düşündüm. Bunu seninle paylaştım ve sen de bu heyecanı benim kadar duydun. Ama ne var ki, o tarihte, kendini tamamen çağdaş sanata vakfetmiş bir galeriyi yaşatmak için ciddi maddi kaynağa ihtiyaç vardı. Yurt dışından çağdaş sanatçıları çağırmayı düşündük, yani her serginin yüklü bir maliyeti olacaktı. Bunun üzerine, seninle birlikte kaynak arayışına çıktık. O zaman - belki sana pek şaşırmadılar ama - eski bir Aşkenaz sinagogunun sanat galerisine dönüşmesi bu adamı neden bu kadar ilgilendiriyor diye - suratıma garip garip baktıklarını hatırlıyorum! Sonunda, seninle biraz dolaştıktan sonra, bu düşümünün bir düştüden öteye geçemeyeceğini

gördük. Bu esnada bir şey kendinden oluştu: Senin çizerliğin yol gösterdi. Nasıl geliştiğini tam bilemiyorum ama sana şunu söylediğimi iyi hatırlıyorum: “Bu galerinin eğer bir kimliği olacaksa, bu galeride doğru bir şeyler yapılacaksa, bunun o galeriyi oluşturan, geliştiren kişilerin kimliğinden, onların uğraşlarından, ilgi alanlarından doğması gerekir, o zaman anlamlı olur.” Böylece senin çizer kimliğin öne çıktı ki, sen de aynı noktaya gelmiştin. O sırada Tan Oral da meseleye dahil oldu. İlk sergimizi bu çerçevede açtık: “Yeni Binyılın Eşiğinde İnançlar” sergisiydi. Ve benim izlediğim kadarıyla, farklı sergiler açılmakla birlikte, galerideki etkinliklerin ana belkemiğini hep bu mizah kanalı oluşturdu.

Şimdi, buranın doğuşuna tanıklık etmiş bir kişi olarak değil, dışarıdan bir kişi olarak özellikle altını çizerek ve önemle söylüyorum; bu, bir galeri için dünyada bile eşine ender rastlanan bir özellik. Türkiye’de zaten böyle bir galeri yok. Bu özelliğiyle bu galeri yaşatılmalı ve korunmalı. Bu özelliğiyle bu galeri, hem ait olduğu cemaat açısından, hem de ait olduğu İstanbul açısından son derece anlamlı ve önemli; burasının bu şekilde yaşatılması gerektiğinin altını bir kez daha çizmek istiyorum. Açıkça şunu söyleyeyim ve lütfen hiç kesmeden kelimesi kelimesine yaz: Burası “bir cemaat galerisine” dönüşebilirdi. Böylece de hiç bir etkinliği

bilinmeyen, sesi soluğu duyulmayan herhangi bir yer olabilirdi. O zaman da İstanbul’un kültürel yaşamında hiçbir rolü olmazdı. Şu anda bu galeri öyle bir yer değil. Şimdi gelelim bana, bu niteliği dolayısıyla, gerek doğuşuna tanıklık etmiş ve doğuşunda seninle birlikte o çabayı harcamış bir kişi olarak, gerekse de bu kimliği dolayısıyla bu galeri benim için çok önemli, gerçekten burada bir sergi

“Yetmişlerden Fotoğraflar”

Fotoğrafların büyük bir bölümü "Yetmişler"in İstanbul'unu yansıtan karelerden oluşuyor: Kentle yeni tanışmış geleceğin İstanbulluları, henüz ölüme terk edilmemiş Boğaz vapurları, inatla yaşamayı sürdüren ahşap evler, bir "İstanbul Hatırası"nı ölümsüzleştirmek için bekleyen sokak fotoğrafçıları, köprüsüyle, mavnalarıyla Haliç, karanlık ve dingin hazireler, Kumkapı'nın balıkçıları ve her biri sessiz bir öykü anlatan kent insanları. Aykut Köksal'ın "Yetmişlerden Fotoğraflar" başlıklı 5 Kasım'da Schneidertempel Sanat Merkezi'nde açılan sergisi 6 Aralık tarihine dek ziyaret edilebilir. Cumartesi günleri kapalı olan Schneidertempel Sanat Merkezi, hafta arası her gün 13:00-17:00 arasında, pazar günleri ise 12:00-16:00 arasında gezilebiliyor.

açmak istedim ve senin davetini büyük bir memnuniyetle kabul ettim. Bir mizahçı ya da çizer değilim, kendi uğraş alanlarımdan biri üzerinden burada sergi açıyorum. Ama gerçekten de bu galeriye olan sevgimi anlatan bir sergi oldu bu. (Tam bu noktada şarap kadehi devrilir ve sohbet dökülen şarap ve lekelenen pantolonla defterin nasıl temizlenip kurutulmaları gerektiği konusu üzerine yoğunlaşır...) ■

Sırçacı14'ten kışa özel yepyeni lezzetler

Açıldığı günden bu yana Yeniköy'ün gözde mekânları arasında yerini alan Sırçacı14'ün özellikle Gaziantep mutfağından dokunuşlar taşıyan menüsü kışa hazır.

Klasik lezzetlere kattıkları yorumlarla iştah kabartan, özgün ve keyifli sunumlarıyla da göz zevkine hitap eden Sırçacı14'ün yenilenen menüsünde, kahvaltıdan atıştırmalıklara, çorbalardan ana yemeklere tatlılardan içecekler kadar her kategoride kışa özel yeni lezzetler yer alıyor. Sırçacı14'ün yepyeni menüsündeki kahvaltı seçeneklerinden anneanne tarifiyle hazırlanan 'Pişi', 'Kruvasan Arası Yumurta' ve 'Patatesli Omlet' güne lezzetli bir başlangıç yapmak isteyenlerin gönlünü fethederken 'Mimosa' ise kahvaltılara eşlik edebilecek içecekler arasında yerini alıyor.

Sırçacı14, kış denilince akla ilk gelen çorbalardan 'Kırmızı Biber Çorbası' ile içinizi ısıtıyor.

Çok genç bir girişimci olarak öncelikle kendinizi anlatır mısınız?

Ben eğitime önem veren ancak aynı zamanda da hayatın güzelliklerini takip etmeyi seven biriyim. Farklı kültürlerde insanlarla tanışıp, hayata bakış açılarını, beklentilerini gözlemlemeyi seviyorum. Bu benim için büyük bir fırsat oldu. İstanbul'a geldiğimde birkaç deneyimden sonra kendi işimi kurmaya karar vermiştim. Ben insanlarla vakit geçirmeyi ve hayata dair deneyimlerimiz üzerine paylaşımlarda bulunmayı seviyorum. Buda kariyerime inanılmaz katkısı oldu. En çok keyif aldığım iş üzerinden ilerlemek istedim ve iki buçuk yıl önce 'Sırçacı14'ü açtım.

IPEK ÖZMEN

İşletmeci olmaya nasıl karar verdiniz?

Gaziantep'li olmanın verdiği bir özellik sanırım. Bölgemizin mutfak kültürü malum... Yemek yapma, misafir ağırlama kültürü hamurumuzda var. Mutfağa girmenin keyfini yemek yapmak, misafirlere o lezzetleri tattırmak beni mutlu ediyordu. Yapacağım iş de böyle bir alanda olmalıydı ve masa başı işler zaten bana göre değildi. Restoran açma fikri buradan doğdu aslında. Böylece butik hizmet verdiğimiz, misafirlerimizin evlerinde hissetmelerini hedeflediğimiz 'Sırçacı14'ü açmaya karar verdim.

Sırçacı14'ü anlatır mısınız? Sizi rakiplerden ayıran özellikler neler?

Sırçacı14, Yeniköy'ün butik ve kendine özgü bir mekan. Dekorasyonunu, girişini, hizmet ekibimizi hep buna göre konumlandırdık. İkramlarımızın hepsi bizim üretimimiz. Mesela ekmeklerimizi, reçellerimizi ve tatlılarımızı kendimiz yapıyoruz. Üstüne üstlük ekmek ve tatlılarımızın unu da Gaziantep'teki kendi un fabrikamızdaki değirmenlerimizden geliyor. Bu yüzden hiçbir yerde yiyemeyeceğiniz lezzetlerde ve çeşitte hem de sağlıklı ekmeklerimiz var. Ben insanların yediği yemekten gerçekten keyif almasını arzu ediyorum. Amaç sadece karın doyurmak olmamalı. Buraya dostlarıyla gelen misafirlerimiz hem sıcak ortamımızdan keyif alıyor. Hem de yemeklerdeki özel dokunuşlarımızdan. Ben bir mekâna gitsem ne beklerdim diye düşünerek ortamımızı da buna göre organize ettim. Sanırım bizim en önemli özelliklerimizden biri bu. Yine kendimize özgü kokteyllerimiz ve spesiyallerimiz var. Özel günler için talepler doğrultusunda mekânı kapatarak özel etkinlik, organizasyon ve davetlere de ev sahipliği yapıyoruz. Catering, Faşadura, Bez Kesimi, Doğumgünleri, Özel Davetler ve Evlilik Yıldönümleri gibi etkinliklerimiz yer almaktadır. Bu en çok talep gören yönümüz. Çünkü çok rahatlıkla ailelerin özel etkinlikleri için kapatabilecekleri bir mekân. Ortamımız da sıcak olduğu için tam bir aile ortamı oluyor. 'Sırçacı14'te, 30 yaş ortalamasında yoğun çalışan ve sık seyahat eden,

kendine vakit ayırıp yeme-içmeden keyif alan, eğlenmeyi seven ve bizim de hizmet vermekten büyük keyif aldığımız sofistike bir müşteri portföyümüz var.

Geleceğe yönelik planlarınıza ilişkin neler söylersiniz?

Daha sonra Sırçacı14'ü farklı sürprizlerle ufak değişimlerle diğer bir kaç semte uyarlamak istiyoruz. Çünkü Sırçacı14'te asıl yaratmaya çalıştığımız olgu mahalleli olgusu. Biz istiyoruz ki, Sırçacı14 gittiği lokasyonda benimsin, insanların huzur ve mutlulukla yemeklerini yediği, dinlendiği, keyifli vakit geçirdiği, onlara ikinci evleri hissiyatını yaratan sıcak bir mekan olsun.

YENİKÖY MAH. KÖYBAŞI CAD.
NO:60 SARIYER-İSTANBUL

TEL:0212 299 50 16

sircaci14.com

HAKAN YILMAZ

"SEN YOKTUN" ALBÜMÜYLE MÜZİĞE GERİ DÖNDÜ

Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyesi olan Prof. Dr. Hakan Yılmaz, alanında yurtiçi ve yurtdışında tanınan başarılı bir akademisyen. Boğaziçi Üniversitesi'nde verdiği derslerin yanı sıra, Avrupa Çalışmaları Merkezi'nin direktörlüğünü yapıyor. On parmağında on marifet, aynı zamanda yoğun tempoya bir de müzik kariyeri sığdırmayı başarmış.

Biz, hayatın
her yönünü
anlatmayı
isteyen akıllı,
birikimli,
derinlikli
çocuklardık.

Lise döneminde yarı zamanlı konser-
vatuvar eğitimi de alan Yılmaz, 80’li
yıllarda arkadaşlarıyla birlikte kurdu-
ğu *Ezginin Günlüğü* müzik grubunda,
sözünü ve bestesini yaptığı şarkılara,
sesiyle de can vermiş.

Bir süredir ara verdiği müzik hayatına
Kadir Şan Tarhan ile beraber hazırla-
dıkları, geçtiğimiz Eylül ayında Ada
Müzik’ten çıkan “*Sen Yoktun*” albü-
müyle geri döndü. Biz de albümün
hikâyesini öğrenmek üzere kapısını
çaldık. Bu kez müzisyen Hakan Yıl-
maz ile sanata bakışını ve müzik kari-
yerine dair planlarını konuştuk.

Klasik bir soru olacak ama müziğe olan ilginiz nasıl başladı?

Ben çok küçük yaşlardan beri müzikle
iç içe büyüdüm.

Ailede müzisyenler var mıydı?

Benim hem ozanlığım, hem de müzis-
yenliğim içinde büyüdüğüm gelenek-
sel kültürün bir ürünü. Erzurum’da
doğdum, hayatımın ilk on yılı orada
geçti, ilkokulu orada bitirdim. Annem
ve babamın aileleri, Kafkasya’dan
Kars’a göç etmişler. Annem ve babam
ise Erzurum’a yirmili yaşlarında, oku-
mak ve çalışmak için gelmişler.
Benim yaşadığım yerlerde müzik ve
şiir hayatın 7/24 içindeydi. Bizim “*gi-
deyim de bir müzik dinleyeyim*” dediği-
miz şekilde değildi o zaman, müzikle
ilişkisi insanların. Örneğin, “*aşıklık*”
ve “*destancılık*” geleneği hala yaşıyor-
du. Mesela, destancı, bir çeşit halk
ozanıydı. Bir evde biri öldüğünde bir
destancıya gidilir, ölen kişiye ait ka-
rakter özellikleri anlatılırdı. Destancı
da kendi prototip destanına anlatılan
özellikleri katarak, sokak sokak do-
laşıp, belli bir müzik eşliğinde ölen
kişi hakkındaki destanını okurdu.
Etrafında çocuklar toplanırdı, işsizler
toplanırdı, onunla birlikte yürürler-
di, onu dinlerlerdi. Yürüyerek şehri
dolaşırdı destancılar. Çocukluğuma
dair anıları düşündüğümde destanını
okuya okuya yürüyen, bazen mesajını
daha güçlü vermek için duran, sonra
tekrar yürüyen destancılar aklımdan
hiç çıkmaz.

Erzurum ve Kars, Türkçenin en derin
konuşulduğu şehirlerdendi. Cumhu-
riyetle birlikte dilin homojenleşmesi,
ulusallaştırılması güzel bir şey ama
her dil aslında kendine has diyalektle-
ri, ağızlarıyla vardır. Yöresel şivelere

çok da düşmanlık etmemek lazım bel-
ki de. Bu post-modern çağın en güzel
 taraflarından biri bu ağızların ve di-
yalektlerin yeniden güzel bulunmaya
başlanması. Yöresel şiveler televizyon
dizilerinde, sanatta, sinemada tekrar
popülerleşmeye başladı.

Dil, aslında bize müziği ve poetikayı
veren şeydir. Onun içinde müzik olu-
şuyor. Dilin içindeki doğal tempo ve
ritim, başlamalar ve bitirmeler, gidişler
ve duraklar, haykırışlar ve sessizlikler,
inişler ve çıkışlar bizim müziğimizde
teknikleştirdiğimiz çatıyı oluşturuyor.
Derin bir dilin içinde büyümüş olma-
nın bu yönden çok faydası oldu.
Ermenilerden kalma bir köyde baba-
dedemlerin köyü, Kars’ta. Annem
beni ve kız kardeşimi yazları alırdı,
o köye götürürdü. Kars’ta da çok
köklü bir Azeri-Terekeme kültürü
vardı. Kahveye giderdiniz. Bir aşık ya
da oraların deyimiyle *aşuk*, elinde bir
sazla, saatler boyunca Köroğlu des-
tanını okurdu. Anlatır, susar... Etraf-
tan cevaplar gelir... Ben küçükken

Benim için müzikten
önce ritim, tempo
ve dil vardır.
Dilin kullanımı,
poetikası, derinliği,
o dilin iç içe yaşadığı bütün
diğer dillerin ve kültürlerin,
işte Ermeni kültürünün, Fars
kültürünün, Kürt kültürünün,
Laz ve Gürcü kültürünün
sütünü emerek onu Türkçenin
içinde ifade edebilme gücü
beni çok etkilemiştir.

uyuduğumu hatırlıyorum, kahvede,
bir sandalyede, kalabalığın arasında.
Ama o aşukların dille, sesle dinleyen-
leri büyüleyen, avcunun içine alan
performanslarını hiç unutamam.
Benim için müzikten önce ritim, tem-
po ve dil vardır. Dilin kullanımı, poe-
tikası, derinliği, o dilin iç içe yaşadığı
bütün diğer dillerin ve kültürlerin, işte
Ermeni kültürünün, Fars kültürünün,
Kürt kültürünün, Laz ve Gürcü kültü-
rünün sütünü emerek onu Türkçenin
içinde ifade edebilme gücü beni çok
etkilemiştir. Babaannemin tarafında
ise usta saz şairleri vardı. Onlar kül-
türel olarak daha Farisiydiler. Müthiş
bir doğaçlama şiir söyleme yeteneği
olan bir büyük dayım vardı. Mesela,

karşısına geçip isminizi söyleyiniz, size baka baka, sonu isminizle kafiyele onlarca dizeyi peş peşe söyleyecek bir poetik yeteneğe sahipti.

Gerçek anlamda müziğin içine doğmuşsunuz. Peki amatör müzik hayatınız nasıl başladı?

İlkokulu Erzurum'da bitirdim. Harika bir ilkokul eğitimi aldım Kültür Kurumu İlkokulu'nda. Bilimiyle, sanatıyla, çok kaliteli öğretmenleriyle gerçekten eşsiz bir okuldu. Buradan sevgilerimi gönderiyorum oradaki tüm öğretmenlerime.

Galatasaray Lisesi'ni Erzurum'dan kazandım. Sekiz yıl yatılı okudum. İlk yıldan sonra ailem de benim peşimden İstanbul'a göç etti. Böylece annem ve babam 30'lu yaşlarında ikinci defa göçmen oldular. Göçmenlik biraz salaklıktır, sarsaklıktır, korkaklıktır, hayata çok fazla katılamamaktır. Ben de öyle bir göçmen çocuktum: şaşkındım, sarsaktım, görgüsüzdüm, zayıftım ve oldukça yoksuldum. Kendim gibi şaşkın, birbirimizin ailesinden utanmayacağımız diğer çocuklarla arkadaş oluyordum. Göçmenliğin iki türlü etkisi oldu üzerimde. Birincisi, sizi biraz daha fazla gözlemci yapıyor arkadaşlarınıza göre. Herkes hayata doğal bir aidiyet duygusu içinde, daha rahat katılırken, ben bunları rahat yapamıyordum, hayata istediğim gibi katılamıyordum. Yaşadığınız yere doğal bir aidiyet duygusu hissetmeden orada yaşayabilmek, orayı anlayabilmek ve sevebilmek yeteneği, çok enteresan bir biçimde sosyal bilimi besleyen bir unsurdur. Hayatın hem içinde, hem dışında olma durumundan bahsediyorum. Sosyal bilimdeki bir başarımla varsa bunu göçmenlik durumuma, dışarılık deneyimime borçlu olduğumu düşünüyorum.

Müziğe başlamam ise lisedeki kol faaliyetleri sayesinde oldu. Kendimi önce lise halk müziği korosunda buldum. İyi hissettim müzikle uğraşınca kendimi.

O sıralarda, tabii, siyasi günlerden geçiyorduk. İşçi Kültür Derneği diye bir dernek vardı. Dernek, şiddetten uzak, sosyalist sol bir çizgide idi. O derneğin korosuna katıldım. Devrimci marşlardan halk türkülerine kadar söyledik. Sonra 12 Eylül oldu. O korolardan gelen Galatasaray Lisesi kökenli dört arkadaş - ben, Emin İğüs,

Şebnem Tuncay ve Tugay Başar - ve Boğaziçi'nde okuyan Vedat Verter ile beş kişilik bir ekip olarak bu karanlık günlerde "Ne yapalım?" diye düşünürken, evlerde toplanıp, gayet mütevazı bir şekilde müzik yapmaya başladık. Ama nasıl bir formda devam edeceğimizi bilmiyorduk. 12 Eylül'ün bulutları dağıldıkça, zaman içinde, bir müzik grubu kurma fikri olgunlaştı. Uzun süre, çalışabileceğimiz bir yer aradık. Birçok kişiye gittik. En sonunda bir halk müziği ustası olan Yavuz Top - buradan kendisine çok teşekkür ediyorum - bize Laleli'deki bağlama dershanesini açtı.

Çok ciddi çalışırdık. Çoğumuz konservatuvardıydık aynı zamanda. Konservatuvardan aldığımız çalışma disiplini grup çalışmalarına da uyarladık. Ses açma egzersizleri, nota çalışmaları. Bir süre sonra aramıza Emin İğüs'ün Türk Müziği Konservatuvarı'ndan tanıdığı Nadir Göktürk katıldı. Onu başka arkadaşlar izledi. Derken, repertuarımızı tamamlayınca, 1983 yılının Mart'ında Mecidiyeköy'de, şimdi artık olmayan Hodri Meydan Kültür Merkezi'nde ilk konserimizi verdik. Bize merkezin kapısını açan rahmetli Levent Kırca'ydı. Levent Kırca'yı da bize mekânını açtığı için buradan rahmetle anıyorum. Hakkını vermek gerekir; müzik yapan solcu gençlere yardım etmek o dönem için cesaret isteyen bir şeydi; birçok sanatçı abimiz bu yardımı esirgemişti bizden!

Türk halkından umudumu kestiğim her zaman bir halk türküsü dinlerim ve o zaman tekrar umut dolarım. Karacaoğlu, Hacı Bektaş Veli, Pir Sultan Abdal, Fuzuli, Nedim, Nazım Hikmet gibi ozanlar yetiştirmiş bir dilin sahiplerinden umut kesmemek gerektiğini düşünüyorum.

Protest müzik mi yapıyordunuz?

Biz, hayatın her yönünü anlatmayı isteyen akıllı, birikimli, derinlikli çocuklardık. Protesto hayatın sadece bir yönünü verir. Protestonun dışında bizi hayata bağlayan yüzlerce başka küçük köprücükler vardır. Siyasetle sanatın ilişkisi de bu karmaşıklık içerisinde kuruluyor. Protesto, insanın birine düşman olurken, kendisiyle hesaplaşmasını da kapsamalı. 70li yılların basitleştirici ideolojilerinden bıkmış olduğumuz için, bir sol damarımız vardı ama, solculuğun sanatsal ifade biçimlerinden çok hoşnut değildik. Yeni bir dilsel ve müziksel estetik arayışındaydık. Derin ve kapsayıcı müziklerin peşindeydik. Ezginin Günlüğü Türkiye'de bu arayışın içinde olmak için kurulmuştu. Bugün ben hala aynı amacın peşindeyim.

Daha sonra uzun bir süre müziğe ara vermişsiniz...

Master ve doktora yapmak için Amerika'ya gelince, 1989'da, Ezginin Günlüğü'nden ayrılmak zorunda kaldım. Ben ayrıldıktan kısa bir süre sonra grup da dağıldı zaten. "Nereye gideceğiz?" çatışmasından ötürü. Daha sonra, Nadir Göktürk'ün yönetiminde yine aynı isim altında ama tamamen yeni elemanlarla yeniden müzik yapmaya başladık.

Alanınız siyaset bilimi olduğu için sor-mak istiyorum. Siyasetin bize hayatı dar ettiği şu günlerden geçerken müziğin birleştirici gücünü nasıl görüyorsunuz? Hani Sezen Aksu'nun "O zaman şarkı söylemek lazım," dediği gibi müzik bir tutkal olabilir mi?

Birincisi, Türk halkından umudumu kestiğim her zaman bir halk türküsü dinlerim ve o zaman tekrar umut do-

Müzik, bir bakıma Melek İsrail'in mahşer gününü haber veren suru gibidir. Güzel bir müzik dinlediğimizde, o, bize şöyle der: "Ey insan uyan! Kendine bak! Yalnızsın. Ne anan var, ne baban var; ne paran var, ne pulun var. Kim olduğunu düşün!" der. O çırılçıplaklık içinde, yapayalnızlık insanı kendi özünü, varoluşunun manasını düşünmeye davet eder.

larım. Karacaoğlan, Hacı Bektaş Veli, Pir Sultan Abdal, Fuzuli, Nedim, Nazım Hikmet gibi ozanlar yetiştirmiş bir dilin sahiplerinden umut kesmek gerektiğini düşünüyorum. İkinci olarak, ben, siyaset ve sanat arasındaki ilişkiyi "Siyasetten bunaldık, biraz müzik dinleyerek avunalım, neşelenelim" şeklinde görmüyorum. Hepimizin içinde küçük birer siyasetçi, küçük birer tüccar, küçük birer asker vardır. İçinde yaşadığımız kültür erkekleri içlerindeki bu karakterleri dışarı çıkarmaya teşvik ederken, kadınların zihnine de çok küçük yaşlardan itibaren bu tür asker, tüccar, siyasetçi tipi erkekleri beğenmelerini işler. Bunlar binlerce yıllık patriarşik kodlarımızdır.

Sanat ve müzik bu kültürel kodlar dışında senin özünü, ruhunu, var oluşunun derin boyutlarını bulmanı sağlar. Bunun ne olduğunu sanat sana tarif etmez. Çünkü kişiden kişiye değişkenlik gösterir. Sanat bize bunu keşfettirebildiği ölçüde, bizi içimizdeki küçük siyasetçinin, küçük askerin, küçük tüccarın üzerine çıkararak ruhumuzun derinliklerindeki özlerle buluşturduğu ölçüde çok temel bir dönüştürücü işlevi yerine getirir. Müzik, bir bakıma Melek İsrail'in mahşer gününü haber veren suru gibidir. Güzel bir müzik dinlediğimizde, o, bize şöyle der: "Ey insan uyan! Kendine bak! Yalnızsın. Ne anan var, ne baban var; ne paran var, ne pulun

var. Kim olduğunu düşün!" der. O çırılçıplaklık içinde, yapayalnızlık insanı kendi özünü, varoluşunun manasını düşünmeye davet eder. Sanat asla küçük bir siyasi mesajın taşıyıcısı olmamalıdır. O küçük, çıkarıcı mesajların çok ötesinde, sanat insanın özünü, ruhunu bulması için açılmış bir kanal olmalıdır. Arındırıcı bir güçtür sanat. Benim sevdiğim ve yapmak istediğim sanat böyle bir şey.

Albümdeki parçalara gelirse...
Aslında her biri bir yap-bozun parçaları gibi birbirini tamamlıyor. Önce ismine baktım albümün: "Sen Yoktun." Parçaları dinledikçe, sanki her şarkıda, müzik alt yapısında kullanılan birbirinden farklı enstrümanlar ve ezgilerle, dinleyiciyi farklı bir yöreye taşıyor; ve orada muhtemelen kaybedilmiş o sevgilinin izini sürerken, aynı zamanda o sevgiliden bir parçayı gittiğiniz yerlere de taşıdığınız hissini uyandırıyor. Dinleyiciyi bir yolculuğa çıkarıyorsunuz adeta.

Çok doğru yorumlamışsın...

Ayrıca albümdeki tüm şarkı sözleri size ait...

Tüm şarkı sözlerini ben yazdım. Bestelerin de üçü bana ait. Altısı Kadir Şan'a, biri de Haji Khanmammadov'a ait. Tüm düzenlemeleri de Kadir Şan Tarhan yaptı.

Peki, sözler kalemden dökülünceye kadar geçen süreçten bahsedebilir misiniz biraz? Sanatçı nasıl üretir, merak edilir...

Bir kısmı Kadir'le çalışırken çıktı. Kadir, bir melodiyi gitarla çalmaya başladığında, o melodinin ritmi, yapısı bazen bir kelime, bazense bir cümle getiriyor aklıma. Mesela "Karadeniz akıyor" öyle çıktı. Sonra, o ilk sözlere bir şeyler eklemeye başlıyorum ve süreç içinde şarkı ortaya çıkıyor.

Bazen de söz ve müzik aynı anda geliyor aklıma. Mırıldanarak. Arabada giderken. Hemen kaydediyorum. Onun üzerine eklemeler yaparak, geliştiriyorum. Siz, iyi niyetli, sağlıklı, algılarınız açık ve arayış içinde olduğunuz zaman, daha rahat dökülüyor kelimeler. Ama her gün o mağaraya gidip, kendi kendinizle baş başa kalmanız lazım. Bekleyeceksiniz.

Gizli bir şiir defteriniz de vardır o zaman...

Var. Gizli değil; şiirlerim var. Yayınlayacağım zaman içinde.

Demin albümle ilgili yap-boz örneğini verdim. Hikâyenin ucunu açık bırakmışsınız. Acaba bir sonraki albümde mi cevap gelecek?

Şu anda "Sen Yoktun"daki şarkıların farklı yorumları üzerinde çalışıyoruz. Bir tür "Sen Yoktun akustik" çıkıyor ortaya. Bunlara ek olarak, benim Ezginin Günlüğü zamanında söylediğim halk türkülerinin bir kısmını da içeren yaklaşık yirmi şarkılık bir konser repertuarı hazırlamaya başladık. "Sen Yoktun"daki bazı parçaların akustik versiyonlarından ve eskiden söylediğim bazı türkülerin yeni yorumlarından oluşan şarkıları da yeni bir albüm olarak çıkarmayı düşünüyoruz. Bunun yanında benim sözlerini ve müziklerini hazırladığım, düzenleme ve icra aşamasında olan yaklaşık yirmi adet bestem var. Onları da iki albümde ortaya çıkarmak istiyorum. Şiirlerimi ayrıca yayınlamayı düşünüyorum. Önümüzdeki beş yıl için sanat alanındaki hedeflerim bunlar. Bunları gerçekleştirmeye çalışacağım, tabii eğer Yukarıdaki başka planlar yapmıyor ise (!).

Öyleyse sizi tekrar konuk edeceğiz... ■

Bebeklik döneminde otizm spektrum bozukluğu teşhisi konulan ve şu anda 9 yaşında olan Nuh'un annesi Mine Nişlioğlu'nun, 30 yıllık dostu Mirey Semoil'in ve uzman bir kadronun desteğiyle kurduğu Nuh'un Gemisi Çocuk Terapi ve Aile Danışmanlığı Merkezi, Fenerbahçe'de hizmet veriyor. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı onaylı merkez, 9-36 ay aralığındaki bebek ve çocukların gelişimini desteklemek ve 12 yaşa kadar olan özel gereksinimli çocuklara kaliteli ve bütüncül bir eğitim ortamı sağlamak amacını taşıyor.

Merkezin en önemli farkı; çok çeşitli alanlarda gelişim desteği verilmesi gereken çocuklar için **bizzat deneyimlenen yaşıntılardan** yola çıkılarak özel olarak geliştirilmiş bütüncül bir yaklaşım sunması. Yani Gelişim ve Eğitim Uzmanı, Psikolojik Danışman, Özel Eğitim Uzmanı, Duyu Bütünleme Uzmanı ve Konuşma Terapisti olmak üzere bütün uzmanlar **aynı çatı altında toplanmış durumda**. Mine Nişlioğlu ve Mirey Semoil ailelere, "Her çocuk öğrenir, gelin hep birlikte başaralım" çağrısında bulunuyor.

Her çocuk öğrenir, gelin hep birlikte başaralım

Programlar aile, okul ve sosyal çevreye de entegre olarak yürütülüyor

Merkezde otizm spektrum bozukluğu, Asperger sendromu, Rett sendromu, dezentegratif bozukluk gibi yaygın gelişimsel bozukluklar; hiperaktivite, dikkat bozukluğu, öğrenme güçlüğü ve diğer gelişimsel geriliklerin yanı sıra üstün zeka ve yetenek gösteren çocuklara "özel eğitim", ayrıca "gölge öğretmen" hizmeti veriliyor. Tüm eğitimlerde aile, öğretmen, müdür ve okulla işbirliği yapılıyor. "Ne kadar erken, o kadar iyi" sloganıyla bebekler için doğru uyarıcılarla yapılandırılmış bir program eşliğinde eğlenceli ve eğitici uygulamalar da gerçekleştiriliyor. 9-24 aylık bebekler için "erken bebek uyarımı", 24-36 aylık çocuklar için anneler ve bakıcıların katılımıyla "oyun grubu" programı uygulanıyor. Türkiye'de yaşayan yabancı ailelerin de faydalanabilmeleri için tüm terapiler İngilizce ve Fransızca da verilebiliyor.

AHMET MİTHAT EFENDİ CAD. KARASU APT. NO: 16/3 FENERBAHÇE-KADIKÖY/İSTANBUL

0216 345 09 30

www.nuhunmerkezi.com

nuhungemisicocukterapi

KADININ FENNİ BİR KAHRAMAN YARATTI

AV. FEYZA ALTUN

Onunla ilgili olarak zihnime kazınan ilk kare, el örgüsü kurbağalı bir şapka takmış ufacık oğlunu kucağında taşıyan avukat cüppeli bir genç kadın. Bakar bakmaz insanı gülümseten cinsten bir fotoğraftı. Ama işin aslını öğrenince, o gülümseme bir anlığına da olsa dudaklarınızda donuveriyordu. 7 aylık oğluyla duruşmaya girerek bütün dikkatleri üzerine toplayan Avukat Feyza Altun, oğlu Ali Yiğit’le çektirip Instagram’dan paylaştığı fotoğrafın altına “Çocuklu kadınların toplumdan dışlanmasına karşıyım. Toplumdaki bu yargıyı kıralım. İmkânı olan, işi elverenler çocuklarınızı kendinize sarın, çıkın, sosyal hayata karışın. Eve kapalı kalmayın,” diye yazdı. Şimdiyse, “Kadının Fennî” adlı kitabıyla, Türkiye’de bir kadın olarak yaşamanın bütün zorluklarını gözler önüne seriyor.

FOTOĞRAFLAR: TERİ ERBEŞ

Bütün Türkiye isminizi, kundaktaki oğlunuzla duruşmaya girdiğiniz gün duydu. Neydi bu dikkat çekici davranışınızı tetikleyen sebep?

O aralar yoğun stresten bunalmış haldeydim, yaşam alanı bulamamaktan, işe gidememekten, çocuğumu bırakacak yer sıkıntısı çekmekten, oğluma bakan annemin kısıtlı vaktine uymaktan daralmıştım. Çok zor bir dönemdi. Maalesef İstanbul'da bezli bebek kabul eden kreş sayısı son derece kısıtlı ve fiyatları da çok yüksek. Ayrıca benim gün içinde işim birkaç saatte bitiyor, birkaç saatlik iş için ufaklık çocuğu sabah dokuzdan akşam altıya kadar kreşte bırakmak anlamsız. Bütün bu sebepler birikince, oğlumla birlikte duruşmaya girdim. Aslında bunu tepki toplamak için yapmadım, hamile olduğum dönemde – hatta hamile bile kalmadan önce – bile böyle bir şey yapacağımı zaten biliyordum.

Ne tür tepkiler, yorumlar aldınız bu hareketinizle?

Beni tanıyan insanlar hiç şaşırmadı bu davranışıma. Hep söylüyordum yapacağımı, kucak bağına koyar giderim diyordum. Tarlada çalışan kadınlar yapmıyor mu sanki aynı şeyi? Ancak beni tanımayan çevreden, oldukça farklı yorumlar geldi tabii. Bir kısım bana destek verse de, son derece olumsuz eleştiriler de aldım. “Adliye bir çocuk için uygun bir yer değil, ne işi var bebeğin duruşma salonunda?” gibi tepkiler aldım doğal olarak. Elbette ki adliye bir bebek için uygun bir yer değil, özellikle de son dönem meydana gelen cinayet olayından sonra, kendimiz bile giderken korkmaya başladık, ama çaren olmayınca, ne yapacaksın? Reklam yaptığımı iddia edenler oldu. Sonuçta bir davranışı beğenenler olduğu kadar, beğenmeyenler de olacaktır. Yapıcı eleştirilere elbette ki dikkat ediyorum, ama beğenmeyenlerin tepkileri beni yavaşlatamaz. Zaten eleştirilerden çekinseydim, ilk başta böyle bir şey yapmazdım. “Sana mı kaldı?” diyenlere bir tek cevabım oldu: “Keşke bana bırakmasaydınız!”

Bunu yapan, sizden başka birini tanıyor musunuz?

Yurt dışında da bunun bir örneği var

aslında – İtalyan milletvekili Licia Ronzulli de 40 günlük bebeğiyle parlamento toplantısına katılmıştı. Daha sonra yan yana resimlerimiz yayınlanınca, kendisiyle iletişim kurdum. Bakarsınız ileride başka örnekleri de olur, belli olmaz bu işler. Kolay gibi görünüyor, ama bütün gün kundaktaki bir bebeği zapt etmek, onu gün boyunca kucağında taşımak oldukça zahmetli bir iş. Ağlar mı, bağırır mı bilemiyorsunuz? Bebek neticede... Benimle söyleşi yapmaya başladıklarında huysuzlanıp ağlamaya başladı

Benim anlamadığım şey, bu ikiyüzlülük: çocuklar ve annelik bu kadar kutsalmış gibi gösterilirken, kadınlar doğurduktan sonra ya eve kapanmak ya da çalışabilmek için çocuklarını evde bakıcıyla hapis bırakmak zorunda kalıyorlar! Ortada yanlış giden bir şeyler var.

zaten, gayet doğal, duruşmada da ağlayabilirdi, neyse ki duruşma boyunca uyudu. Hadi ben avukatım, adliyeye götürdüm çocuğumu, peki ya polis anneler ya da doktor anneler ne yapsın?

Konu ile ilgili olarak bazı parti yetkililerine ziyaretleriniz de oldu bildiğim kadarıyla...

Dört partiden de farklı yetkililerle görüştüm. AKP, CHP, MHP ve HDP'nin grup başkan vekillerini ziyaret ettim. Yaklaşımlarını soracak olursanız, tabii ki hepsinden olumlu bir yaklaşım gördüm; zaten bu olumsuz yaklaşılabilecek bir konu değil ki... Neticede onlar da, doğrudan ya da dolaylı olarak aynı dertten mustarip olmuşlar. O kadar ki, içlerinden bazıları bana kendi dertlerini anlattı görüşme sırasında. Fark ettik ki, aradan seneler geçmiş, hiçbir şey değişmemiş, aynı sorunlar devam ediyor. Buna “ikincil”

bir sorun olarak bakmaya devam edildiği sürece de pek bir yol kat edilemeyecek. Oysa siyaset bu gibi hizmetlerle kendini belli eder, siyasi partiler bu tür girişimlerle gelişir; ayrışarak, bölünerek ya da gereksiz yere ırk, din, köken meselelerine girerek değil.

Kendinizi “feminist” olarak adlandırabilir misiniz? Ya da size göre nedir feminizm?

Çok ilginç bir şekilde, ben kitabımda feminizm nedir sorusundan ziyade, “feminizm ne değildir?” konusuna yer verdim. Feminist deyince, maalesef akla hep olumuz fikirler geliyor, erkek

düşmanlığı ya da hakkını aramak için saldırgan davranışlar sergileyen kadınlar gibi. Öyle ki, yanlış anlaşılma ve kavram sapmaları neticesinde feminizm “şirret” ya da “cadaloz” anlamına gelen bir noktaya getirildi sonunda. Oysa alakası bile yok, feminizm tek bir fraksiyon değil ki, en az 30 tane farklı dalı var. Türkiye’de feminizm her zaman alay edilen bir konu oldu. Bu algının bilinçli yaratıldığını düşünüyorum. Bu algı sayesinde de ne zaman hakkınızı savunacak olsanız rahatlıkla susturulabiliyorsunuz. Ben feministim, bunu her fırsatta belirtirim, kendimi özellikle bir kadın hakları savunucusu olarak görüyorum. Bunun yanında, çok güzel yemek yaparım, iyi bir ev hanımıyım. İkisi bir arada yürümeyecek diye bir şey yok. Feminist olmak, iyi bir eş ya da anne olmaya engel değil.

Oğlunuz doğduğunda, “Oh iyi ki kızım değil de, oğlum oldu!” diye düşündünüz mü hiç?

A close-up portrait of Feyza Altun, a woman with short, wavy brown hair, looking slightly upwards and to the right with a gentle smile. She is wearing a dark blue top, a pearl earring, and a delicate necklace with a small pendant. The background is softly blurred, showing green foliage and a hint of a building.

FEYZA ALTUN, 1987 yılında Üsküdar'da dünyaya geldi. 2009'da Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldu. Beş yıldır bilfiil kendi hukuk bürosunda çalışan ve aktif olarak avukatlık mesleğini sürdüren Altun, Kadın Birliği ve Tarafsız Çalışan Anneler platformlarını kurdu ve halen bu platformları dernekleştirme çabasında. 16 aylık bir oğlu var. İnkılap Yayınevi'nden piyasaya çıkan 'Kadının Fennî' onun ilk kitabı. Feyza Altun, İngilizce, Fransızca ve Farsça biliyor.

Ben şöyle düşünüyorum, kızım olsaydı onu çok özgür ve çok cesur bir kadın olarak yetiştirirdim. Oğlum olduğu içinse, şu açıdan mutluyum: Onu bireysel özellikleri ve kişiliği doğrultusunda, ideal bir erkek olarak yetiştirebileceğime inanıyorum. Bu açıdan benim düşüncemde olan kadınların hepsinin oğlu olması gerekir, çünkü bu dünyaya, kadına saygılı, kadına değer veren erkekler lazım. Oğlumun da böyle bir eş, böyle bir baba olmasını istiyorum. Aslında “kadına değer veren” derken bile bile utanıyorum, kadına tabii ki değer verilmesi lazım, bu bir yücelik ya da parmakla gösterilecek bir davranış değil. Erkekleri, sadece erkek olduklarından ötürü her şeye hakkı olan bireyler gibi yetiştirmek, en büyük hata.

Çocuk yaşta evlilikler, kadın ölümleri, tacizler, tecavüzler... Ne tür bir toplumsal bozukluk neden olur böyle felaketlere?

En başta gelen sebebi eğitimsizlik tabii. Yanı sıra, eskiden gelen kültürel alışkanlıkların birikiminin de etkisi var. Adetlerimizi, geleneklerimizi yaşatmak elbette ki çok güzel, ama bazı şeylerin evrilmesi gerek diye düşünüyorum. Önceden, kadınlar ve erkekler çok genç yaşta evleniyorlardı, 30 yaşına geldiklerinde çocukları büyümüş oluyordu, oysa şimdi devir değişti, dünyada kadınların evlenme, anne olma yaşları çok ilerledi. Eğitim ve kariyere yoğunlaşmaya başladılar, dolayısıyla 30'larından önce evlilik konusunu düşünmüyorlar bile. Ama Türkiye’de kadına “açılmaması gereken bir paket” gözüyle bakılıyor hâlâ. Başına bir şey gelmeden ya da bir müvekkilimin dediği ve kitabımda da kullandığım gibi “namusunu teslim etmeden” önce kocaya verilmesi gerektiği düşüncesi var. Adliyede her gün türlü türlü ahlaksızlık, dolandırıcılık ve hırsızlıklar yüzünden açılmış davalara giriyorum, namuslarını teslim edenler onlar bence; başlarına silah dayanıp tecavüze uğradıkları için namus uğruna öldürülen kızlar değil.

İnkılap Kitabevi’nden çıkan “Kadının Fenni” adlı kitabınızdan söz edelim birazcık, neden FENDİ değil de FENNİ?

Blogumun adı önceden Kadının Fendi idi (artık Kadının Fenni oldu) ve ilk başta kitabımın adını da Kadının Fendi koymaya niyetliydim. Son ana kadar da karar verememişim, içime sinme-

“ Bir dönem ağır ceza mahkemelerinde, yabancı sanıklara tercümanlık yapıyordum. Bir gün bir ağır ceza reisine sordum: “Tecavüze uğradım diyen bir kadının doğru söylediğine nasıl inanıyorsunuz, nasıl bu kadar emin olabiliyorsunuz?” diye. Bana şöyle dedi: “Hiçbir kadın durup dururken kendi namusuna leke sürmez!” ”

yen bir şeyler vardı. Farsçada ‘fent’, hile, düzen anlamına geldiği için, bir kadının erkeği sadece hile, kurnazlık ve kumpasla alt edebileceğini ön plana çıkaran bu sözcüğü kullanmak istemedim. Kadının fendi deyimi günümüzde etimolojik olarak dönüşmüş olsa da ve her ne kadar artık kadını övmek amacıyla ve iyi anlamda kullanılsa da ben kitabımda *fent* yerine bilim, ilim anlamına gelen *fen* kelimesini tercih ettim. Farsçaya olan ilgimin bu konuda bana yararı oldu. Bu kitapta kadının ilmi, bilgisi, becerisi ön plana çıksın istedim. Olabilirse bir ışık olmasını, bir yol aydınlatmasını, farklı bir bakış açısı kazandırmasını arzuladım.

Genel olarak neler anlatıyor kitabınız ve sizce kimler okumalı?

Her ne kadar, her yaşta kadına hitap ediyor olsa da, öncelikle erkekler okumalı. Kadın okuyuculardan gelen yorumlar, kendilerini bu kitapta buldukları yönünde ve bu da beni çok mutlu ediyor. Neticede ben kitabımda herkesin yaşadığı şeylere yer verdim; o kadar çok kadının yaşadığı bu durumu neden benden önce kimsenin dile getirmediğine şaşıyorum. Adli yede yaşadığımız, tanık olduğumuz olaylar gerçekten inanılır gibi değil, ağzım açık kalıyor bazen ve bu yüzden de kitabımda “sınırlarımı kaldıran herkese” teşekkür ettim. Resmen sınır bırakmadılar bende.

Bir kitaba daha malzeme çıkar mı?

Ben zaten yazmayı çok seviyorum, blogum var, sanal ortamda her türlü şeyi yazarım ve çevremizde bu kadar malzeme varken, illa ki bir kitap daha çıkar. Şu anki kitabımın satışları iyi gidiyor, yayınevimi de memnun, o yüzden bir proje daha olabilir.

Nasıl vakit buluyorsunuz, bilmiyorum ama ilginç bir hobiniz var mı? dikiş-nakiş. Anlatır mısınız biraz?

Hamileliğim sırasında, erken doğum riskim olunca, doktorumun zoruyla evde oturmak mecburiyetinde kaldım. Ben de asla boş duramam, öyle bir özelliğim var işte. Enerji fazlamı nereye kanalize edeyim diye düşünürken, kendime bir dikiş makinesi almaya karar verdim. Daha önce hiç kullanmamıştım, o yüzden birkaç kez zorladım, iğneleri kırdım ama ben bu işin altından kalkarım, dedim kendi kendime. Kestim, biçtim, başta yaptıklarım pek bir şeye benzemedi, çöpe attım vs. ama sonunda ortaya güzel şeyler çıktı. Şimdi kendime elbise, çanta, oğluma bir sürü kıyafet yapabiliyorum. Duruşmaya girdiğimiz gün oğlumun taktığı o kurbağalı şapka var ya, onu ben ördüm, üstelik aynısı bende de var. ■

GELENEK

Sibel CUNİMAN PİNTO

Ağlama Duvarı, 1991

Duvarın kadınları
Rosh Hodesh, Kudüs

Hol HaMoed Sukot,
Fas 1985

Paris, 2004

Sadaka kumbarası, Purim 2007

Mehitza

Kadının gördüğü...

Sanatçı Myriam Tangi'nin «Mehitza, ce que femme voit...» (Mehitza: Kadının gördüğü...) sergisi Paris Yahudi Sanat ve Tarih Müzesinde devam ediyor. Kuratörlüğünü Nicolas Feuillie'nin yaptığı sergi elli kadar fotoğraftan oluşuyor ve Tangi, fotoğrafları kanalıyla mehitza (ayırım) konusunu tartışmaya açıyor.

Paris, 2006

Sukot , Paris 2007

M

Myriam Tangi başta sinagoglar olmak üzere Yahudi ibadet mekanlarında kadın ile erkeğe ayrılan alanlar konusunda

sergiyi gezenleri düşünmeye çağırıyor. Sübjektif bir bakış açısıyla oluşturduğu bu denemede Tangi, farklı Yahudi toplulukları içinde (Ortodoks, geleneksel, Masorti, liberal...) Yahudi kadınının deneyimlerinin izini sürüyor, daha geniş anlamda Yahudi dünyasında kadın ve erkeğin arasındaki mesafeyi ve ayrı yaşam alanlarını sorguluyor.

Geleneksel olarak sinagoglarda tül, perde, duvar arkasına oturan, ya da üst kattaki bir balkondan dua alanına uzaktan bakan kadınlar, sinagog ritüeline ancak dolaylı bir erişim hakkına sahipler. Tangi, bu kısıtlayıcı mesafeyi -bir ayrımcılığı kınamak amaçlı değil- daha çok farklı bir vizyon ortaya koymak ve sanatsal bir proje kapsamında araştırmalarını ve Yahudiliğin köklerini birleştirmeye çalışmak şeklinde yorumluyor. "Eğer ayırmak bir zorunluluk ise, kadınla erkeği ayırmak bize ne öğretir? Eğer ayırmak, segragasyon (ayırma) değil de özgürlükse, o zaman bu kadın için bir küme düşme olmamalı: bu alan tekrar düşünülmesi. Mehitza konusunu iki başlıkta çalışmaya yöneldim: AYIRMAK ve ALAN. Oradan da yola çıkarak 'eşitlik' kavramını tekrar değerlendirme gereğine ulaştım."

Ünlü fotoğraf sanatçısı Lucien Clergue, Tangi için şöyle diyor: "1983 yılından bu yana Tangi'nin eserleri dinamik

Myriam Tangi kimdir?

Myriam Tangi ressam, fotoğrafçı ve şair. Paris'te yaşıyor ve çalışıyor. Ecole Nationale des Beaux Arts de Paris mezunu olan Tangi, Yemen, Hindistan, Çin, Rusya, İsrail ve ABD'ye yaptığı seyahatler sayesinde fotoğraf portföyünü geliştirdi. Académie Française, Fondations Taylor, Paris Belediyesi, Wizo başta olmak üzere çeşitli kuruluşlardan prestijli ödüllere sahip. Bir çok ülkede sergi açtı, şiir kitapları var. 2001 yılında oluşturduğu 1er Café.Ecriture© atölyesiyle katılımcılara oyunla yazmayı öğretiyor.

ve güçlü bir gelişim gösterdi. Gözü gizli detayları yakalıyor ve bu da fotoğraflarını çok kişisel yapıyor. Hem bir kadın hem bir anne olarak sahip olduğu vizyonu, bir erkek olarak, çok kıskanıyorum! Duyarlı, duygusal, anlam dolu, gerçek sanat eserleri ortaya çıkarmakta...Yahudi geleneklerini tanıması, genel kültürü fotoğraflarında açıkça ortaya çıkıyor. Pasternak'ın söylediği gibi 'insan sessizdir, sadece görüntü konuşur.' Gerçekten de Myriam'ın fotoğrafları bize konuşur. İster Paris'te, ister Kudüs'te olsun, kendine özgü dünyasını bizimle cömertçe paylaşıyor."

'Mehitza. Ce que femme voit' kitabı da bu yıl Biblieurope Yayınları tarafından Fransızca ve İngilizce olmak üzere iki dilde yayımlandı. Fotoğraflar siyah beyaz. Kitapta Fransız, İsrailli, Amerikalı düşünürler, hahamlar, sosyologlar, filozoflar ve yazarlar Yahudi geleneklerinin günümüze etkisini irdelemekte. Farklı görüşlerin katılımını sağlayan sanatçı, bu yolla sanatsal, ruhsal ve entelektüel gelişimini

beslemeyi de amaçlamış.

Sergiye uzanan parkurunu Tangi anlatıyor: "Uzun bir süre bu çalışma çekmecemde kaldı. Bu serginin köklerini oluşturan ilk fotoğraflar 1985 yılına kadar uzanıyor. Ukrayna'da bir sinagogda kadınlara ayrılan balkondan fresklere ve Tora'nın okunduğu bimah'a doğru panoramik bir manzara; Fas'ta taştan yapılmış mehitza'nın arabesk mimarisinin boşluklarından görülen erkek vücudundan fragmanlar... 2003 yılında bu fotoğrafların arasında gezinirken birden ortak noktalarının 'çekildikleri yer' olduğunu fark ettim. Çoğu, sinagogda kadınlara rezerve edilen alanlardan çekilmişti. Hepsinde özel bir uzaklık hissi vardı ve beni sorgulamaya yönlendirdi. Neden ben, bir kadın olarak, dini ayinin sadece bir kısmını izleyebiliyordum? Neden önemsiz detaylara bakmak zorundaydım? Bu bakış açısını derinleştirerek bu projeye başladım. Mehitza kelimesi projemin bel kemiği idi.

**Sukot, paravan arkası
Paris 2008**

Anlamaya çalıştım, iki vizyon arasındaki kontrastı açıklamaya çalıştım: bir yanda kendi deneyimim, diğer yanda fotoğraf makineminki.

Bu ilk keşifleri derinleştirmek için bayram kutlamalarına, doğum, düğün gibi törenlere düzenli olarak gittim. Perde ve diğer ayırım materyallerinin varlığıyla oluşan vizyonları keşfetmeye ve dökümanteye etmeye başladım. Yeni ritüeller araştırmaya, sabah dualarına gitmeye devam ettim, özellikle mehitzta bulunan geleneksel toplulukları tercih ettim. Fotoğraf çekmek için izin istediğim de erkekler hiç çekinmediler, zaten yüzleri görünmüyordu, sorun yoktu. Fotoğraf çekme izni almak makinenin çıkardığı sesteki de oluşan rahatsızlığı yok etti. Geri planda çalıştım, dualardaki sessiz bölümlere saygı gösterdim, bayram ve şabat günleri

çalışmadım. Çektiğim bazı klişeler bir topluluğun başkanını çok güldürdü: 'Hiç bir şey görülmüyor' dedi, hahama sordu. 'Kadınlar bakabilir ama görülmemezler' dedi haham. Konu kapandı. Mehitzta konusu tartışmaya yol açabilir, benim niyetim Mehitzta'nın cinsiyetler arasında oluşturduğu ayrımı kınamak değil ama fotoğraflarıma bakanların eleştirel tepkilerini veya acı veren duygularını da yok sayamam. Bir gün güçlü bir yabancılık duygusuyla farkettim ki asla bir Sefer Tora'ya yaklaşmamıştım. O gün İsrail'de, Kibbutz Shluchot'ta (modern Ortodoks) Simhat Tora (Tora bayramı) kutlamasıydım ve Tora okuması için davet edilmişim. 1997 yılından bu yana bu uygulamayı yapıyorlardı, kadınlara ayrılmış bir bölümde Kutsal Kitap, kadınlar tarafından kadınlara okunuyordu. Bu

istek 'Neshot HaKotel' (Duvarın Kadınları) grubu tarafından 1988'den beri cesurca gündemde tutuluyor. Grup, Kutsal Kitabı Kudüs Ağlama Duvarında okumayı talep ediyor, Arche de Robinson (kenti Tapınak Tepesine bağladığı varsayılan basamaklı bölüm) bölümünün açılışıyla kısmi bir başarı elde ettiler diyebiliriz. Amerikalıların 'modern Ortodoks' dünyalarına hayranım. İsraili yeni Ortodokslar da oluşturdukları uygulamalarla dini kanunlara ve kadınlara getirdikleri değişimle çok ilgimi çekiyor.»

Geniş katılımlı konferans

Serginin açılışı ve kitabın yayınlanmasının ardından düzenlenen konferansta konu enine boyuna tartışıldı. Moderatörlüğünü tarihçi *Isabelle Cohen*'in yaptığı açık oturumda katılımcılar sanatçı *Myriam Tangi*, *En tenue d'Ève. Féminin, pudeur et judaïsme* kitabı yazarı MJLF hahamı *Delphine Horvilleur*, *L'Hébreu, une philosophie* kitabı yazarı felsefeci ve sosyolog *Shmuel Trigano*, ve psikanalist *Françoise Atlan* oldu. Açılış konuşmasında Cohen günümüzde halen Fransa'daki birçok sinagogda karşılaştığımız kadın ve erkek arasındaki Mehitzta'nın antropolojik açıdan çok ilginç bir araştırma konusu olduğunu ve Paris Yahudi Müzesinin bir fotoğrafçı bakış açısı ile bu ayrımın artistik perspektifini sunduğunun altını çizdi. Bu çerçevede kadının sinagog deneyimi, hatta kadınlığı ve toplumdaki yeri üzerine düşünüldüğünü belirtti.

İlk söz alan *Myriam Tangi* projenin tarihçesini paylaştı: "Biz fotoğrafçılar iki boyutlu bir medyada bir duygu, bir vizyon, bir yorum getiririz. Arşivimde 5-6 fotoğraf ilgimi çekmişti, yanyana koyunca ortak bir nokta yakaladım. Ayrım ve mesafeyi nasıl fotoğraflayabilirim diye bir fikirden yola çıktım. Dindarlar için ben gelenekselciyim, daha az dindarlar içinse ben daha Ortodoks olarak değerlendirilebilirim. Bana göre hem ikisiyim, hem hiçbiriyim. Bu doğrultuda kadını, erkeği, ayrımı anlamaya çalıştım. Fotoğraf çekmek çok güzel ama aynı zamanda olan biteni anlamak istedim. Nereye kadar sorgulayabilirdim? Ayrımın gerekliliği neydi? İnsanı oluşturan dört elementten yola çıktım: fizik, psikolojik, zihinsel, spiritüel. Kitap da sorular kitabı. Sormaya, anlamaya,

doğruyu bulmaya çalışmaya devam edeceğiz.”

Liberal Yahudi haham *Delphine Hollvilleur*, liberal akımın sanki Ortodoks Yahudiliğine karşı çıkıyor gibi göründüğünden konuya girdi. Dini mekanlarda kadın-erkek ayrımını farklılaştırma, ayırıştırma, ayrımcılık yapma olarak nitelendirdi. “*Bu serginin adı kadınların görmediği de olabilirdi. Yahudi dünyasında*

günümüzde ciddi tartışmalar yapılmakta. Kimisi tarihin derinliklerinden gelen uygulamaların

değiştirilemeyeceğini söylese de aslında konu daha karmaşık. Mehitza kanunudur, gelenek midir? Gelenekler değişebilir mi? Günümüzde kadın-erkek işte, okulda, sosyal hayatta yanyanayken niye sinagogda ayrı olmalı? Sürekli dayatılan diğer bakış açısı da ayrımın olmamasının ciddiyetsizlik ve tahrik getireceği yönünde. Kadınlar erkeklerden uzak tutulmalıdır ki, erkeklerin konsantrasyonu bozulmasın. Erkeklerin cinsel dürtüyle hareket ettikleri, ‘baştan çıkarılmaya’ zaafları olduğu, kontrol etmekte zorlandıkları fantezileri...

Ben tam aksini düşünüyorum. Sinagogda dua ederken perdeyle kapalı yerde neler olduğu daha çok merak uyandırır. Üst galeri-alt galeri olayını biraz Romeo-Juliette hikayesine benzetiyorum; gizemli, ulaşılmaz... *Kadının sadece bir cinsiyete indirgenmesiyle sorunun var.* Kadın bu bakış açısının ötesinde sinagogda yerini bulmalıdır. Mehitza’nın eşitlikçi olduğu, yani ka-

dın ve erkeğin Tora’ya aynı uzaklıkta olduğu sinagogları tercih ediyorum. Artık iki cinsiyetin sinagoglarda, din eğitiminde bir araya gelmesinin zamanıdır, insanlığın diğer yarısının da dine yaklaşma hakkı olmalıdır.” Sosyolog ve Filozof *Shmuel Trigano* ise konuşmasında ayrımın gerekliliğinin altını çizdi. Adem’den oluşan Havva’nın ikinci varlık olduğunu, ve

"Ayrım ve mesafeyi nasıl fotoğraflayabilirim diye bir fikirden yola çıktım. Ayrımın gerekliliği neydi? İnsanı oluşturan dört elementten yola çıktım: fizik, psikolojik, zihinsel, spiritüel. Sormaya, anlamaya, doğruyu bulmaya çalışmaya devam edeceğim."

her zaman birinciden sonra geldiğini belirtti. “Varlığın sırrı çözülmemiştir. Varoluştaki her zaman yokoluş da vardır. Dini mekanlarda ayrım füzyonu engellemek içindir. Doğmak, çocuğun anneden ayrılması, bir isim olmak, varlık göstermek, mevcut olmak, birey olmak... Eşler arasında da füzyon olmamalı, çünkü füzyon genellikle birinin diğeri üzerinde egemenliğiyle sonuçlanır. Kadının dinde yeri sorusu ise kadın-erkek eşitliğini tetikler. Eşitlik birinin yerine diğerinin koyulabilmesi demektir, değiştirilebilir demektir. Bir kadın bir erkekle değiştirilebilir mi? Oysa insan hem erkek hem kadındır.”

Psikanalist *Françoise Atlan* ise sözlerine psikanalizle Yahudiliği karşılaştırarak başladı: “Her ikisi de gerçeği arar, ilkinde kişinin kendi gerçeği, ikincisinde insanların varoluşsal gerçeği. Dua nedir anlamadan Mehitza kavramını anlayamayız. Dua sadece birşey istemek değildir,

kendi kendini de yargılamaktır. Dua aslında dürtülerimizle yakinen ilgilidir. Dua öncesi psikolojik olarak Tanrı’yla konuşmak için hazırlanırız. Günlük hayatlarımızda bir parantez açıp farklı bir zamana geçeriz. Paris, Strasburg ve Marsilya’da bir çok okulda çocuklarla bir anket yaptım. İki soru sordum: ‘*Senin için dua nedir? Dua ederken ne düşünüyorsun?*’ 10-11 yaşına kadar olan çocuklar dua sırasında Tanrı’yı düşündüklerini ve bir talepte bulunduklarını söylediler. Çoğu, ailelerindeki yaşlı büyükanne-büyükbabalarının iyileşmesi, etrafındakilerin iyiliği için dua ediyor. 12 yaşından itibaren ise konsantrasyon problemleri başlıyor. Yaş ilerledikçe konsantre olamadıklarından dua edemediklerini söyleyenler artıyor. *Kavana* kelimesine dikkatinizi çekeirim: sadece konsantre olmak değil, Tanrı’nın karşısında kendimizi ifade etmek ve ruhumuzu yönlendirmek için yapmamız gerekenleri simgeler, anlam ve niyet belirtir. Sinagog gibi kutsal bir yerde dua ederken zor olan beynimizde mevcut olanlardır. Dür-

tütlerimiz bizi yöneteceğine, bizim dürtülerimizi yönetmeye çalışmamız için Mehitza gereklidir. Bir sinagogda görülecek

hiç bir şey yoktur, görmek için orada değiliz, kutsala yaklaşmak için oradayız. Eşitlik aynı olmak, özdeş olmak değildir. Aslında kadınların gördüğü erkeklerin görmedikleridir.” Sözü sonda yine *Myriam Tangi*’ye verelim: “*Marakeş kökenli bir anne-babanın kızı olarak Paris’te doğdum, geleneksel bir kültür mirasına sahibim ve her zaman ayrımın ‘gerekli’ olduğunu düşünüyordum. Bu proje süresince bu düşüncemi hep sorguladım, sonuçta önemini teyit ettim. Fakat cehalet, korku veya kafa karışıklığı nedeniyle oluşan ve kadını dar alanlara hapseden ayrımları reddediyorum.*” Sergi 24 Ocak 2016 tarihine kadar ücretsiz gezilebilir. Yolu Paris’e düşenler kaçırmamasın derim. ■

Myriam Tangi

Mehitza. Ce que femme voit

MAHJ Musée d’art et d’histoire du Judaïsme

Hôtel de Saint - Aignan 71, rue du Temple 75003 Paris

2015 TASARIM VE AMBALAJ ÖDÜLLÜ
KOROPLAST'TAN
GÜL GİBİ YENİLİK

KOROPLAST®
Hayatı Kolaylaştırır

Perde'lik...

Değerli “nitelik...” severler,
Bu köşe doğmadan, sevgili editör kardeşim Nelly’nin asıl önerisi, Dergi’de ayda bir tiyatro eleştirileri yazmam olmuştu. Ne var ki, o sıralarda “Tiyatro... Tiyatro...” Dergisi’nin sürekli yazarı olduğumdan, ardından www.siyahbeyazverenli.com portalına da aynı konuda bir şeyler karaladığımdan, burada başka konulara yöneldim... Öte yandan, onyıllardır sahne ortamıyla iç içe olmamdan kaynaklanan heyecanı arada bir sizlerle paylaşmadan da edemedim – ve bunu önümüzdeki aylarda birazcık daha da yoğunlaştırmak istiyorum. Bu bağlamda, girdiğimiz tiyatro sezonunun bazı “olmazsa olmaz”larını size hemen bugün aktarayım... İşte eğer geçtiğimiz sezon izlememişseniz, şu oyunların hemen peşine düşüp, gösterimden kalkmadan kaçırmanızı şiddetle öneririm: Bunların ilki, mekânını artık Levent Kanyon’a taşımış olan *Tiyatro Dot*’un kıpır-kıpır, içimizi ısıtacak, ancak onun kadar da düşündürerek eleştiren “İki Kişilik Yaz” (www.go-dot.org); diğeri Beyoğlu Hayal Sahnesi’ndeki *Tiyatro Hayal Perdesi*’nin büyük başarısı, Fransız yazar Boris Vian’ın çarpıcı oyunu “İmparatorluk Kuranlar Yahut Şüimürz” (www.hayalkahvesibeyoglu.com); üçüncüsü ise, bilimsel bir deneye katılan iki genç üzerinden insanlığın sorunlarına depresyon ilaçlarıyla çare bulmaya çalışan bilimi sorgulayan, *Tiyatro Siyah, Beyaz ve Renkli*’nin kentimizin değişik salonlarında sergilediği “*Tesir*” oyunudur (www.com). Bu yapımların üçü de geçtiğimiz sezonun değişik tiyatro ödülleri almış, Makedon konuk yönetmenin kotardığı Vian’ın oyunu ise 2015 Edinburh Fringe Festivali’nden çok olumlu eleştirilerle dönmüştür.

Keza, yine geçtiğimiz sezonda başlamış, ancak bu yıla sarkmış olan ve t24’deki bir yazımda “*İstanbul’daki tiyatro ödülleri’nin tümünü toplar*” savını getirmiş olduğum, *İBBŞT*’nda gösterimde olan “*Hayal-i Temsil*”’i de muhakkak izleyin, derim... (www.ibb.gov.tr/sites/sehirtiyatrolari) Genç yazar Sami Özbudak’ın kaleminden gelme ve her daim çok başarılı bulduğum Yiğit Sertdemir’in yönetip, ayrıca makyör Dikran Efendi’nin rolünde bize tanıttığı sahnelerimizin “ilk kadınları” Afife (Şebnem Köstem) Jale ve Bedia (Hümay Güldağ) Muvahhit, tümünüze unutulmaz iki saat yaşatacak – inanın bana!.. *İBBŞT*’nun, yine Popovski’nin yönetiminde, olağanüstü bir sahne tasarımıyla başarılı bir kadronun yer aldığı “*Bir Yaz Gecesi Rüyası*” da muhakkak görülmelidir; aynı şekilde, 2016’da 400. ölüm yıldönümü nedeniyle Shakespeare’nin yeni başlamış, geçenlerde yine *İBBŞT*’nda olağanüstü galasını izlediğimiz “*12. Gece*” ve *Bakırköy Belediye Tiyatrosu*’ndaki (www.bbt.bel.tr) “*Yanlışlıklar Komedyası*” oyunlarını izlemenizi ve çocuklarınıza izlettirmenizi öneririm.

Peki, kimileri nedense “*alternatif*” olarak da bilinen, küçük

Hayal-i Temsil

ve bağımsız tiyatrolarda bu yıl öne çıkacak neler var? Her şeyden önce, benim ilk gözağrılarım arasında bulunan *Altıdan Sonra Tiyatro*, “*kentsel dönüşüm nedeniyle yerlerinden edilen ve işgal edecek bir bina ararlarken, tiyatroların çok zor durumda olduğunu duyan Yalınayak Müzikhol*”’ü kendi sahneleri olan Beyoğlu Kumbaracı50’de misafir ediyor! Sunucu, dansçı, çalgıcı ve şarkıcılardan oluşan on kişilik bu ekibin programları içerisinde küçük gösteriler, birbirinden

güzel ezgilerle nefis danslara tanık olup, tiyatronun görselliğine doyacağız anlaşılan, bu başarılı topluluğun sezon boyu sürecek “*444*” ve “*O.B.E.B.*” gibi diğer, çoğu ödül almış oyunlarının yanı sıra... (www.kumbaraci50.com) – Onlar kadar “eski” olmamakla birlikte, yine de son yılların beğenilen kumpanyalarından *Ekip Tiyatrosu*, bu kez çağdaş İngiliz yazar David Greig’in “*Avrupa*”’sı ile karşımıza çıkacak. Günümüzün kanayan yarasına parmak basan, Cem Uslu’nun yönettiği bu oyun, yorgun kıtanın bir sınır kasabasında kapanmak üzere olan bir tren istasyonunda iç savaştan kaçan mülteciler ve onların gelmesiyle kendilerini tehdit altında hisseden kasabanın yerlileri arasında yaşanan olayları konu alıyor (www.ekiptiyatrosu.com). – Bu sezonda yeni kurulmakla birlikte, özellikle yönetmen Tuğrul

Tülek ve çevirmen Pınar Töre’nin Dot’daki büyük başarılarından hareketle “banko” olarak gördüğüm *Mam’Art* topluluğu, ülkemizde iyi bilinen ABD’li oyun yazarı Neil Labute’un (“*Some Girls*”) “*Özel Kadınlar Listesi*” ile perde açıyor. Kasım ayı boyunca Moda ve Levent’de sahnelenecek olan bu oyunda tek erkek olarak rol alan, değişik topluluk ve oyunlarda hep alkışladığımız Deniz Karaoğlu’na dikkatinizi çekmek isterim. (www.facebook.com/mamart-tiyatro) – Gittikçe önce çıkan bu oyuncuyu izleyebileceğimiz bir diğer yapım, *Pürtelas Tiyatro*’da “*Savaş*” dan sonra yeni bir başarıya hazırlanan Damla Sönmez ile birlikte sahneye çıkacağı “*Parçacıklar*” olacak... Genç İngiliz yazar Nick Payne’in kaleminden gelen “*Constellations*”, organik bal üreten bir adamla, kuantum fizikçisi bir kadın arasındaki sevginin yanı sıra özgür irade sorunsalını tartışıyor, Tamer Can Erkan’ın yönetiminde (www.purtelas.org). – Sayfada pek yerimiz kalmadı, onun için son olarak büyük bir oyuncudan izleyeceğimiz tek kişilik bir yapımdan kısaca söz edelim: 1986’da kaleme aldığı oyununda Willy Russel, orta halli İngiliz ev kadını Shirley Valentine’nin çıktığı bir tatilde kendini keşfedip yaşadığı ruhsal ve bensesel değişikliklerini sürükleyici biçimde irdelerken, büyük beğeni kazanmıştı – sevgili Sumru Yavrucuk da “*Shirley*”’in bu değişimlerini hem başarılı biçimde yönetiyor, hem de çok boyutlu olarak canlandırıyor... (<http://www.tebdilimekantiyatrosu.com>) Yaşasın erkekli/kadınli tiyatro emekçilerimiz, yaşasın tiyatro!...

Not: Bu yazı için bazı araştırmalarından yararlandığım, sanal dostum @izzetsahap’a özel teşekkürler! ■

» Nurdan Türker: Vatanım Yok, Memleketim Var – İletişim Yayınları, 2015; 376 sayfa

Ayıptır söylemesi (veya sorması!) – çoğu sosyal bilimlerin, akademik yöntemler ve söylemler yoluyla ortaya koyduğu gerçekler, genellikle zaten bilinmiyor mu?! İşte, “İstanbul Rumları: Mekân-Bellek-Ritüel” alt başlığı ile kitaplaştırılmış bu antropolojik doktora tezi, bu savım için de bir örnek olabilir – zira bu halk topluluğunun “iki kültürü taşıdığını belirtmek için elden gelen çabayı göstermek”te (s.295) olduğunu, 300 dolayında bilimsel yayını tarayıp, üç yıl boyunca Atina ve İstanbul’da 74 görüşmeci ile 117 söyleşi yaparak, yortu ve bayramlarını izleyerek ortaya koyuyor. Bu ayrıntılı çalışma, coğrafya (Bizans, Konstantiniye, İstanbul) ve tatsız tarihi olaylardan (1923/Mübadele; ‘41/“Yirmi Kura” Askerliği; ‘42/Varlık Vergisi; ‘55/6-7 Eylül pogromu; ‘64/ Yunan vatandaşlarının sınır dışı edilmesi; ‘74/Kıbrıs Savaşı) hareket ederek “Türkleştirme” politikalarını inceliyor, bundan öte *din, dil ve ritüel* etmenlerini kuramsal biçimde ve tanıklıklar aracılığı ile inceliyor. Bu alt yapının etkileşimiyle Yunanistan’a “gönüllü/gönülsüz” göç ile Atina’daki “yabancılaşma” ve değişik bir “azınlık” psikozunu başarılı biçimde ortaya çıkarıyor, son bölümde ise kültürel bellek ve “Nostalghia” (sıla hasreti) olgularına dem vuruyor, “yaşlılığım İstanbul’da geçsin!” arzusunu da alıntılarla... Kitabın diğer önemli bir tanıklığı, Atina’ya göç etmiş 90 yaşındaki Pandelis’in şu sözleri olsa gerek: “Yunanistan annemdir, inkâr edemiyorum (...). Babam Türkiye. Bunlar boşandı. Annemi seviyorum. Ama babamı da seviyorum. Çünkü biliyorsunuz neden? Bütün varisler babamın üstünde ve menfaatim baba tarafında.” (s.205) – Özetle: Yukarıda dile getirdiğim eleştiri bir yana, Nurdan Türker bu bilimsel çalışmanın son derece akıcı biçimde okunabilmesini sağlamakla, İstanbul Yahudileri hakkında benzer nitelikte ve kapsamda bir incelemenin yazılabilmesi arzusunu da uyandırmıyor değil – ve bu, bir çağrı olsun!!

AYIN KİTABI

» Akillas Millas: Hala Hatırlıyorum - Heybeliada – Adalı Yayınları, 2015; büyük boy 160 sayfa

1980’li yılların başlarında doğup büyüdüğü İstanbul’dan Atina’ya göç etmiş olan ortopedist hekim Akillas Millas, bir “yan” (?) uğraş olarak kaleme almaya başladığı *Marmara Adaları* monografileri, günümüzde yirmi kitaba ulaşan bir külliyat oluşturdu! Adalı Yayınları’nın geçtiğimiz yıl içinde çıkardığı kapsamlı “Büyükkada” yapıtını, bu sayfaları izleyenler anımsayacaktır... Oysa ki, Millas’ın ilk kaleme aldığı büyük çalışma, 1984’de Yunancası çıkmış olan “Halki” (Heybeliada) kitabıydı ki, onun da Türkçe çevirisi aynı yayınevi tarafınca şu sıralarda hazırlanmaktadır. Her iki yapıtın ise birer ön çalışması sayılabilecek, onlar da görselleri bol, ancak 160 sayfa ile sınırlanmış “Hala Hatırlıyorum” kitaplarının “Heybeliada” alt başlıklı olanı ise de geçtiğimiz yaz aylarında yayınlandı. Bol sayıda eski fotoğraf ve gravürler, ancak –en önemlisi– doksan yaşındaki adalı Pandeli Hasnaki’nin tariflerine dayanan, Millas’ın mimari incelikteki çizimleriyle bir zaman tüneline dalıyoruz adeta!.. Dahası, “Halki”de yaşamış olan nice Rum kişilikler ve ailelerin yaşamlarını konu edinen, büyük keyif alınarak okunabilen olağanüstü zenginlikteki bir *sosyal topoğrafya*’yı da elinizde tutuyorsunuz, bu kitabın sayfalarını çevirdikçe!

» John J. Norwich (ed.): Antik Dünyayı Şekillendiren Kentler – Yapı Kredi Yayınları, 2015; 240 sayfa

Nitelikli ve yararlı kitaplar çıkarmayı sürdüren YKY, N. Elhüseyni’nin çevirisyle sunduğu bu ilginç çalışma, kütüphanenizi zenginleştirmek bir yana, özellikle gençler için de değerli bir armağan sayılır... İngiltere’nin önde gelen tarihçileri arasında bulunan editör J.J.Norwich, kitabın ön sözünde insanoğlunun kentlerde yaşamaya ne zaman başladığını ve bunun dürtülerinin, yararlarının ne olduğunu inceliyor. Ardından ise *Yakındoğu, Afrika, Avrupa, Asya ve Amerika* gibi coğrafi bölgelere ayrılmış toplam kırk antik kentin, uzunluğu dört ile altı sayfa arasını bulan, zengin görsel malzemelerle donatılmış anlatımına yer veriliyor. Bir yandan zalim veya halklarını kucaklayan hükümdarların doğduğu, diğer yandan ise değişik sanat dallarının yeşerdiği bu kentler, dünya siyaseti ve uygarlığının asıl beşikleri sayılmaz mıydı? Aralarında dördünün (*Hattuş, Troya, Bergama ve Efes*) ülkemiz sınırları içinde bulunan, antik dünyayı şekillendirmiş olan bu ilginç yerleşim yerlerinin arasında, kimilerimizin pek bilmediği *Aksum* (Etiyopya), *Akragas* (Sicilya), *Anuradhapura* (Srilanka) ve *Linzi* (Çin) gibi kentleri de gezmeye ne dersiniz?

» Dikmen Güriin: Tiyatro Benim Hayatım – Yapı Kredi Yayınları, 2015; 312 sayfa

Alt başlığı “Yıldız Kenter’in Hayat Hikâyesi” olan bu kitabın lansman toplantısına gittiğimde, sayfamız dizilmişti artık – ancak sağdan/soldan kırparak bu çok başarılı biyografiyi sizlere hemen tanıtmak istedim! Kendisi de uzun yıllardır akademisyen, eleştirmen ve festival yöneticisi olarak tiyatro dünyamızın en önemli kişileri arasında bulunan yazarı, sahnelerimizin tam anlamıyla “yaşayan efsanesi” sayılabilen Yıldız Kenter’in neredeyse doksan yılı bulacak yaşamını, doğuşundan günümüze kadar gözlerimizin önün seriyor. Bu titiz çalışma, sadece sevgili Yıldız Hoca ve yakın çevresi ile yapılmış sayısız görüşmeye değil, yüzü aşkın dipnot/kaynak, sekiz yüze dayanan “dizin” girişi ve on sayfayı bulan çok ayrıntılı bir “zamandizini” ile akademik türe çalmakla birlikte, her gerçek tiyatroseverin büyük keyif alarak elinden bırakamayacağı bir (tiyatro ve) yaşam öyküsüdür – içtenlikle öneririm!

SIRADIŞI BİR YAZARIN
DÜNYASINDA GEZİNTİ...

LÜSET KOHEN FİNS

Lüset Kohen Fins, evrensel edebiyat akımlarından 'olası olaylar zinciri' temasını günümüzde en iyi hayata geçiren kurgu roman yazarlarından biri. Benzersiz hikâyeleriyle her sayfada heyecan dozunu bir üst noktaya taşıyor. Dolayısıyla, romanlarının sonu asla tahmin edilemiyor çünkü günümüz insanını en olmadık açılardan ele alıp okuyucusuna sağ gösterip sol vurmayı çok iyi biliyor.

John Grisham, Paulo Coelho ve Stephen King gibi dünyaca ünlü yazarların motivasyon koçlarından on sekiz ay boyunca teknik eğitim alan Fins, 2014 yılında kurduğu Yaratıcı Yazarlık Atölyesi ile çağdaş Türk edebiyatına yeni yetenekler kazandırmayı hedefliyor. Nişantaşı'ndaki atölyesinde her hafta yazar adaylarıyla buluşan Lüset Kohen Fins'in üçüncü romanı Hasta Bakıcı, Kasım 2015'te yayınlanıyor.

Her başarı öyküsünün arkasında azim, inanç ve yoğun bir emek vardır. Senin yazarlık öykün nasıl gelişti?

2011 yılında yoğun iş hayatıma ara verip, kendime artık sadece roman yazabileceğim yepyeni bir yaşam alanı yarattım. Kararlıydım, ne olursa olsun yolumdan dönmeyecek, önüme çıkan her türlü engeli aşmak için yaşayacaktım. İngilizce olarak kaleme aldığım On Derin Ayak İzi adlı romanımı uluslararası bir yarışmaya sokmamın sebebi biraz da bu aslında. Öte yandan, HarperCollins'in Authonomy kurumunun gerçek bir yazar yetiştirme okulu olması benim açımdan paha biçilmez bir fırsat oldu.

Önce On Derin Ayak İzi ile okuyucularınla bir araya geldin. Daha sonra ikinci kitap Enginar Mevsimi çıktı ve her kesimden okuyucunun kısa bir sürede gönlünü fethettin. Bildiğim kadarıyla, bu kitabın korsa baskısı bile on binlerce sattı. Okuyucu yorumlarını nasıl değerlendiriyorsun?

Grafik anlatım tarzı dediğimiz, mekân ve genel atmosferin her sahne- de okuyucunun gözünde canlandığı, gerçeklerin üzerinin şekerle kaplanmadığı kitaplar yazmayı seviyorum. Her kitap, okuyucusuna az ya da çok ama mutlaka bir şey kazandırır. Ben onun yerinde olsaydım ne yapardım sorusunu kendi kafasında çözmeye çalışan bir okuyucu zaten kendi iç dünyasını daha iyi anlayabilmek için bu yolculuğa çıkmıştır. Dolayısıyla, hikâye anlatıcısı bu aşamada sadece köprü görevi görür.

Yazarken sana en çok ne ilham verir?

Hayatın kendisi başlı başına bir ilham kaynağı olsa da farklı yaşam

Lüset Kohen ve Miryam Şulam

Her kitap, okuyucusuna az ya da çok ama mutlaka bir şey kazandırır. Ben onun yerinde olsaydım ne yapardım sorusunu kendi kafasında çözmeye çalışan bir okuyucu zaten kendi iç dünyasını daha iyi anlayabilmek için bu yolculuğa çıkmıştır.

tarzlarını ve zıt kutupları iyi gözlemlemek lazım diye düşünüyorum. Okuyucunun beş duyusuna aynı anda hitap edebilecek eserler ortaya çıkarabilmek benim için çok önemli, bu yüzden beyin hücrelerimi ekstrasdan harekete geçirebilmek için her gün en az beş saat düşünsel icraat egzersizleri yaparım. Sonuçta, beklenmeyen bir gidişat ve farklı bir final ile neticelenmesini düşündüğüm bir hikâyeyi kaleme alırken herkesten önce kendimi şaşırtabilmem gerek.

Seri kitaplar son zamanlarda yeni bir moda akımı başlattı. Sen de günün birinde seri kitap yazacak mısın?

Okunmaya değer bir kitap evrensel değerlerin kapılarını aralamalı ve bitmesi gereken yerde bitmelidir, bu yüzden kesinlikle seri kitap yazmak gibi bir niyetim yok. Yepyeni bir atmosfer ve sil baştan karakter yaratmak kolay bir şey olmadığı için bu yöntem son yıllarda epey tercih ediliyor. J. K. Rowling, Stephen King gibi dünyaca ünlü yazarlar bile yeni okuyuculara ulaşmak için bu yola başvurdu. Şahsi fikrimi soracak olursan, şimdiye kadar beni en çok etkileyen ve iz bırakan tüm kitaplar bir kere yazılanlar. Toplumsal temalar işleyen bir yazarın esas görevi mesajlarını ve kurgusal gerçeklerini okuyucuya tek bir kitapla aktarabilmektir. Edebiyat ve sinemada kült eser dediğimiz olgu bu disiplin üzerinden oluşur.

Aynı zamanda hem konuşmacı, hem de eğitmenisin. Bu sıfatları kazanmanda rol alan unsurlardan da biraz bahseder misin?

1997-2009 yılları arasında City Plus İstanbul ve İstanbul Beyond Your Expectations dergilerini çıkardım. Bu süre zarfında Amerika'da NYC Food & Mood adlı bir şehir dergisini de eş zamanlı olarak hayata geçirdim. Bu süreçler bana heyecan verici, iz bırakan deneyimler hediye etti. Dolayısıyla bugün severek ve inanarak taşıdığım eğitmen ve konuşmacı şapkalarını bu eşsiz tecrübelere borçluyum.

Türkiye'nin önde gelen kurumsal şirketlerinin üst ve orta düzey yönetim kadrosu için senden yazarlık eğitimi aldığı doğru mu?

Evet, şimdiye kadar birçok şirketle sıra

dışı kurumsal çalışmalara imza attık. Bazen bir tütün fabrikasında bazen de bir sinema salonunda eğitim verdiğim günler oluyor. Aynı şirkette çalışan on beş kişinin bir araya gelip kısa hikâyeler yazması takım çalışmasını olumlu yönde etkiliyor. Bu hikâyelerin kitap haline getirilip bir süre sonra o şirketin sponsorluğunda yayınlanıyor olması da hem şirkete hem bireye sosyal sorumluluk bilinci yüklüyor. Neticede, elde edilen kitap gelirleri toplum yararına hayırlı ve anlamlı bir amaç uğruna değerlendiriliyor.

2014'te kurmuş olduğun Yaratıcı Yazarlık Atölyesi'nde şimdiye kadar yedi yüzün üzerinde yazar adayına eğitim vermişsin. Bu eğitimin süresi nedir?

Vermiş olduğum eğitimler daha çok seminer formatında. Her biri ikişer saatlik modüllerden oluşan yoğun bir bilgi paylaşımı da diyebiliriz buna. Yazarken başlarına gelebilecek aksiliklerden, bilmeleri gereken altın kurallardan bahsettiğim bu eğitimler bazen üç hafta bazen de bir hafta sürüyor.

Atölyenin hedef kitlesi kimler ya da hedef kitle dışındaki senden eğitim almaya gelenler de oluyor mu?

Yazma arzusu öyle bir şeydir ki ne meslek tanır ne de sosyal statü. Plastik cerrahlardan tut nefes koçlarına, nörologlardan pasta şeflerine, masörlerden siyasetçilere kadar birçok farklı meslek gurubundan kişiyle atölye çalışması yapma fırsatı buldum.

Yazarlık mı öğretmenlik mi desem?

İkisi de hayatımın temel yapı taşlarını oluşturuyor, dolayısıyla bir seçim yapmam söz konusu değil. Yazmak ruhumu besleyen, her açıdan kendimi geliştirdiğim ve her yeni kitapla hayatı yeniden tanıdığım bir deneyim. Oysa bilgi paylaşmak kutsaldır. Tek bir kişiye bile hayatında yeni ufuklara yer açabilmesi için yol gösterebilsem, zamanı gelince o da bir başkasının ufkunu genişletme fırsatı bulacak diye mutlu oluyorum.

Romanlarında içerik olarak odaklandığın noktalar genelde insan doğası, aşkın çapraşık halleri ve ölümün gizemli yüzü. Yeni kitabın Hasta Bakıcı'da okuyucuları neler bekliyor?

Enginar Mevsimi özgürlüğün bile göreceli bir kavram olduğunu anlatan bir romandı. On Derin Ayak İzi'nde ise tesadüflerin önemine ve ön yargılarımızdan kurtulmanın bize kazandırdığı tecrübelerle değindim. Hasta Bakıcı bence biraz kasvetli bir kitap oldu çünkü ana tema hayatın yaşlılık evresi. Bu sefer, kendi elini yakmadan

sadece başkalarının hayatlarını gözetleyerek sarsıcı tecrübeler yaşayan bir ana karakterle yola çıktım. Hayat ona bazı şeyleri başka yaşamlar üzerinden öğretmeyi tercih etmiş. Bu yüzden şanslı mı yoksa bahtsız biri mi, o da bilmiyor. Kitapta kayıt dışı ekonomi, batıl inançlar

Bazen bir tütün fabrikasında bazen de bir sinema salonunda eğitim verdiğim günler oluyor. Aynı şirkette çalışan on beş kişinin bir araya gelip kısa hikâyeler yazması takım çalışmasını olumlu yönde etkiliyor.

ve ideallerimizin peşinden gitmek gibi güncel temalar da var fakat vermek istediğim esas mesaj satır aralarında gizli. Eğer çok uzun yaşarsanız, hayat belli bir süre sonra oldukça can sıkıcı bir yer hâline geliyor. Gençlerin ve orta yaşlıların çoğunun bu gerçeği tam olarak kavramadan yaşadığını düşünüyorum.

Sizden yazar adaylarına verebileceğiniz bir iki tavsiye istesem, bunlar ne olurdu?

Her şeyden önce iyi bir plan çerçevesinde yazının iskeletini oluşturmalarını tavsiye ederim. Kötü yazı yoktur; düzeltilmemiş yazı vardır. Bu yüzden metni birkaç müsveddede toparlamalarını ve son olarak da cila çekmek diye tabir ettiğimiz final dokunuşlara odaklanmalarını öneririm. Kurgu roman yazmak isteyenlere verebileceğim en önemli ipucu ise, bir kitabın son sahnesini baştan tasarlamadığımız hiçbir hikâyeyi hakkıyla yazamayacağımızdır. ■

İZLENİMLER

İzel ROZENTAL

Hindistan'da *Düğün* *mevsimi*

Geçen sayıda Hindistan yolculuğarımdan bir demet sunmuş, izlenimlerimi aktarmıştım. Ancak o yolculukların hiçbirisi 2013 yılının sonbaharında yaptığım iki buçuk günlük kısa ziyaret kadar etkilemedi beni.

Hindistan genelinde Ekim ile Aralık ayları arası düğün mevsimidir ve önceki bölümde tanıttığım Dilip Bhandari'nin büyük kızı Pooja, 2013 yılının Kasımında evleniyordu. Bu mutlu anı elbette tüm akraba ve dostlarıyla paylaşmak arzusundaydılar ve düğün davetiyelerini defalarca tebliğ etmişlerdi. Hintli dostlarımızın bu ısrarlı davetini reddetmek nezaketsizlik olacaktı. İş ortağım Ahmet ve çantamdaki düğün armağanlarıyla birlikte yeniden Mumbai'nin yolunu tuttuk.

Dilip'in yeğeni Atul'a göre, 3000 üzerindeki davetli katılacağını teyit etmişti. Habersiz gelenler de olurmuş... "Aslında biz o kadar kalabalık değiliz" demişti Atul, "Damat tarafı iki bin kişi geliyor!" Hindistan'da 'drahma' adı verilen bu gelenek gereğince tüm düğün masrafları gelinin babası tarafından karşılanırmış. Bu nedenle artık bazı kız babaları iki uçak kiralayıp Antalya'da düğün tertiplemeyi daha ekonomik buluyorlarmış...

Uçak yolculuğu boyunca kafamda pek çok soru yer etmişti. Armağanlarımızı o kalabalıkta nasıl takdim edecektik? İki gün, iki gece sürecek bir düğünde nasıl giyinmeli, nasıl davranmalıydım?

Kırmızı halının başında, ailenin erkekleri şık ve geleneksel kıyafetleri içinde konukları bekliyordu.

H2So4

Bhandariler yabancı konukları için Mumbai'nin kuzeyinde, Malad adlı sahil kasabasındaki bir resort otelde yer ayırtmışlardı. Bizim dışımızda, Güney Kore'den ve Almanya'dan ikişer kişi daha vardı. Topu topu altı yabancıydık.

Arabamız otele yaklaştıkça aracın içinde hafif bir çürük yumurta kokusu hissetmeye başladık. Muhtemelen bir sanayi tesisinin yakınlarından geçiyorduk...

Derken arabamız çiçeklerle bezenmiş bir bahçe kapısının önünde durdu. Otele varmıştık. Manzara harikaydı. Otelin önünde geniş bir kumsal vardı. Şoförün kapıyı açmasıyla birlikte sersemlemem bir oldu! Keskin bir çürük yumurta kokusu, insanı bir anda sarmalayan yoğun bir nem eşliğinde yalnız vücudumu değil, ruhumu da esir almıştı! Şoför durumu kavradı ve "Koku denizden geliyor, bu saatlerde hep olur, normal... Otelde klima var, hissetmezsiniz" dedi. İnanın çok rahatlamıştım! Resepsiyondaki görevliye bu dehşetengiz kokunun nedenini sordum. Küresel ısınma ile harmanlanmış ayırtırlı bir kimya dersi aldım! Özetle, otelin bulunduğu körfezde, İngilizcesini anlayamadığım bir takım ekolojik nedenlerden dolayı sudaki oksijen miktarı azalmışmış. Bunun sonucunda denizin yüzeyinde saydam bir hidrojen-sülfür gaz yatağı oluşuyormuş. O koku bu kokuymuş... Ama öğleden sonra hafiflermiş, zaten bir süre sonra da alışmışım...

Şoförümüz bize eşyalarımızı bırakıp üzerimizi değiştirebilmemiz için

yarım saat süre tanıdı. Ondan sonra hızlıca düğün alanına gitmemiz gerekiyordu, zira tören on birde başlayacaktı. Alelacele duş alıp aşağıya indim. Otelin ve odaların 'koku geçirmez' olduğunu yeniden bahçeye çıkıp o korkunç koku duvarına çarptığımda anladım. Kendimi arabaya dar attım.

Evlilik merasimi

Düğün töreninin gerçekleşeceği mekân, şehir merkezine yakın bir yerleşim bölgesindeydi. İki bina arasındaki bir açıklıktan, yere döşenmiş kırmızı halının üzerinde yürüyerek törenin yapılacağı alana ulaştık. Konukları, kapının hemen önünde geleneksel giysileri içinde bekleyen ailenin erkekleri ağırlıyordu. Sağ taraf ikramlara ayrılmıştı. Bu bölümün üstü açıktı ve betondan ağaç heykelleriyle çevrelenmişti. Girişte zengin bir yiyecek içecek banketi yer alıyordu. Töre-

ne katılan davetliler gün boyunca bu banketteki yiyeceklerle karınlarını doyuracaktı. Bu arada hemen belirtelim ki Bhandariler vejeteryendir. Haliyle ikramda yeşil mercimek başta olmak üzere bolca baharatlı çeşitli hububat ve sebze tabakları, makarna çeşitleri ve egzotik meyvelerle dolu tepsi ve sepetler yer almaktaydı.

Dini tören, girişin hemen sağındaki mabet tarzında döşenmiş olan binada gerçekleşecekti. Klimalarla soğutulan mekânın ortasında, yaklaşık bir metre yüksekliğinde bir kare platform ve üzerinde rengârenk çiçek ve kumaşlarla süslenmiş büyükçe bir çardak vardı. Çardağın içinde iki koltuk ve bir mangaldan başka bir şey yoktu. Platformun dört bir yanı sarı kumaş giydirilmiş sandalyelerle çevriliydi. Salonun arka bölümünde ise, bu kez elli santim yüksekliğinde, sahne biçiminde genişçe bir platform yer alıyordu.

Gelinin kına gecesi... Bizdekinden pek farklı değil galiba

Düğün töreni koca avizenin altındaki platformun üzerinde gerçekleşecekti.

Uçsuz bucaksız yiyecek büfeleri. İspanyol, Meksika, Japon, İtalyan... Hemen bütün uluslar arası mutfaklardan örnekler var ama tamamı vejetaryen. Haliyle ünlü Türk kebab ve döneri stantlarda yer almıyor

Dışarıdaki sıcaktan bunalan konuklar, daha serin olan bu binaya girip biraz soluklandıktan sonra tekrar bir şeyler atıştırmak üzere dışarı çıkıyorlardı. İki mekân arasında ağır çekim bir film tadında işleyen düzenli bir trafik vardı. Atul, yabancılarla ilgilenmeleri için bazı aile fertlerini özel olarak görevlendirmişti. Benim payıma 12 – 13 yaşlarında üç genç delikanlı ile yaşlıca bir Hintli düşmüştü. Gençler bana banketteki yiyecek ve meyveleri tanıtıyor, hepsinden tatmam için zorluyorlardı. Yaşlı adam ise, neyin neden yapılmakta olduğu konusunda beni bilgilendirmekle görevliydi. Ne var ki, oldukça tuhaf bir İngilizce aksanıyla konuştuğundan, anlattıklarının yarıdan fazlası havada buharlaşıyordu...

Damat geliyor!

Derken ortalık hareketlenir gibi oldu. Gelinimiz Pooja Bhandari annesiyle birlikte salona girerek yandaki odaya geçti. Doğrusu bu girişin daha görkemli olmasını bekliyordum, hayal kırıklığımı refakatçilerimden gizleyemedim. “Bekle daha başlamadı, hele damat gelsin, o zaman görürsün!” dediler. Bizdekinin aksine, buradaki gelinler damatları beklemek durumunda ve maalesef damadımızın düğün bölgesine gelmesi ile salona girmesi arasında oldukça uzun bir süre beklememiz gerekti. Bu arada, salonun bir köşesinde ilginç bir faaliyet vardı. Erkeklerin başlarına kırmızı kumaşlardan kavuk tarzında bir başlık sarılıyordu. Ancak bu iş uzmanlık gerektirdiğinden, erkekler ‘kavuk sarıcılarının’ önünde küçük bir

kuyruk oluşturmuştu. Fakat biz yabancılar ayrıcalıklıydık. Daha “*durun ne oluyoruz!*” diyemeden kafalarımıza tülbentler sarıldı. Sardırma işinin sonunda her konuğa bir torbadan irice bir broş çektiriliyor, başlık bu broşla sabitleniyordu. Gençlerin demesine göre, her broşun özel bir anlamı vardı. Benimkinin ne anlama geldiğini bir türlü öğrenemedim, bilmiyorlardı, ama üzerindeki zümrüt taklidi taşıyla fiyakalı olduğu kesindi! Derken heyecanla beklenen haber geldi: Damat mahalleye girmişti! Gençlerin önderliğinde caddeye koştuk. Düğün salonunun bir blok kadar gerisinde yoğun bir kalabalık vardı. Kalabalığın ortasında, aşırı süslü kıyafetinden damat olduğunu tahmin ettiğim bir genç Hintli, renkli kumaşlarla süslenmiş beyaz bir ata binmeye çalışıyordu. Çalışıyordu zira beyaz gömleklili esmer adamların oluşturduğu davul ağırlıklı bandonun gürültüsü atı iyice huysuzlandırıyordu. Neyse ki damadımız, bir sandalyenin de yardımıyla sonunda atın üzerine çıkmayı başardı. O andan itibaren, damadın at sırtında düğün salonuna yöneleceğini sandım, ama ne gezer! Davulcular coştukça sokaktaki kadınlı erkekli kalabalık hoplayıp zıplıyor, el çırpıyor, damat ise şaşkın bir ifadeyle etrafındakileri izliyordu. Aradan yarım saati aşkın bir süre geçmişti ama ne bandonun ara vermeye ne de atın ilerlemeye niyetleri vardı. Dışarıdaki kavurucu sıcak eşliğindeki davul gürültüsünden perişan olmuştum. Hele kafamdaki ‘sargı bezleri’ çekilir gibi değildi! Genç muhafızlarıma görünmemeye çalışarak serin ve

G. Kore’den gelen yabancı konuk ve üç muhafızımızla birlikte...

Nasıl, yakışmış mı?

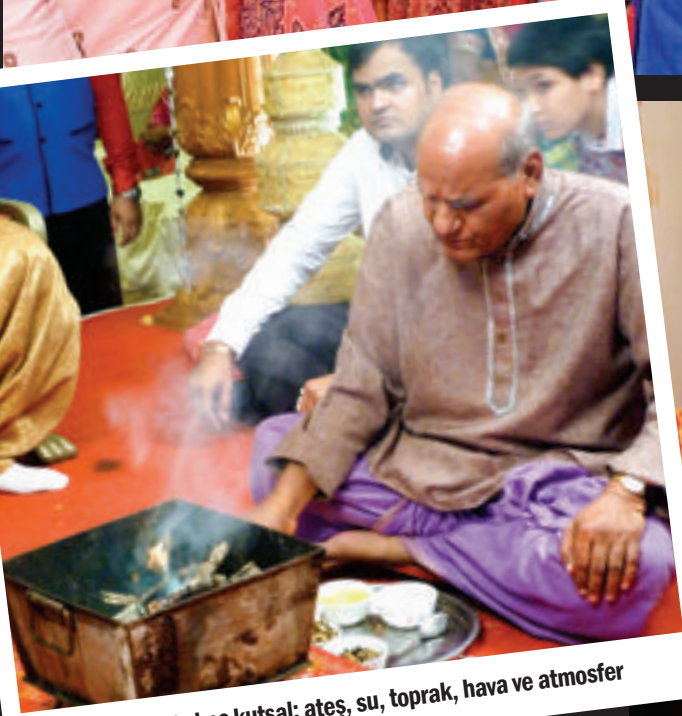
Beyaz atlı damadın gelişi

Buluşma...
Gelin kapıda
bekliyor

Damadın salona gelmesi...

Rahibin önünde beş kutsal: ateş, su, toprak, hava ve atmosfer

Düğün salonunda gerçekleşen dua anı

Toprak ve su avuçlara yerleştiriliyor

Avuçlar birleşiyor

Eller kenetli

Damatın geline armağanı

Saptadi esnasında gelin ile damat ateşin çevresinde yedişer adım attılar

Damat gelini kutsarken

Tebrikler Pooja! Damat benden pek hoşlanmadı galiba, yiyecekmiş gibi bakıyor

Bhandari ailesinin erkekleri sahnede münazara halinde

Gözleri yaşlı anne, baba

nispeten daha sessiz olan tören binasına sığındım. İçerideki ağır ve tekdüze git gel hareketi vakit ilerledikçe hız kazanmaya başlamıştı. Karınları artık iyice doymuş olan konuklar, düğünün yapılacağı salonda yer bulmak için bağrışarak boş koltukları birbirlerine gösteriyorlardı. Bu arada dışarıdaki davul gürültüsü de giderek yaklaşıyordu. Damat, önündeki engelleri aşmış düğüne geliyor olmalıydı... Mekân hıncalıncı dolmuştu ama tahminimce içerideki insan sayısı bini aşmıyordu. Bir ara, telaşlı bir şekilde sağa sola koştıran Atul'u kızdırmak istedim, "Hani üç bin kişi geliyordu?" "Bekle, buradakilerin çoğu bizim aileden, damat tarafı henüz yollarda, yarınki ziyafete katılacaklar!" dedi. Damat Renish Bhansali'nin ailesi, Bhandarilerle aynı mezhepten olmakla birlikte uzaktan geliyorlardı. Düğünden sonra gelini kendi kasabalarına götüreceklerdi. Hindistan'da adet buydu, babası tüm düğün masraflarını karşıladıktan sonra kızını temelli olarak kocasının evine postalıyordu...

Tören başlıyor

O kargaşa esnasında gelin ile damadın ortadaki platforma nasıl ulaştıklarını ve koltuklarına nasıl oturduklarını göremedim, ama emin olduğum tek şey vardı, o da salona at sırtında girmedikleri... Gelin arada kıyafet değiştirmiş, süslenmiş, takılara bürünmüştü. Ahmet ile birlikte merak ettiğimiz bir

husus ise beraberimizde getirdiğimiz düğün hediyelerini ne zaman vereceğimizi? Atul'a bunu her sorduğumda, "Kolaydır, ben size işaret ederim, o zaman takdim edersiniz" diyordu. Gelinle damat yerlerine oturduktan sonra bir rahip, her ikisinin sağ elini sarı bir kumaş parçasıyla birbirlerine bağladı. Genç nişanlılar artık tek vücuttular. Rahibin bağdaş kurup oturduğu yerde, bir tepsinin içinde dört küçük tas ve artık dumanı tütmeğe olan mangal bulunmaktaydı. Bu esnada Bhandari ailesinin ileri gelen erkekleri arka taraftaki platformun üzerine çıkarak harareti bir münazara başlattılar. Yirmi dakika kadar süren bu münazaranın ardından, bu kez de ailenin kadınları sahne aldılar. Kadınlar erkeklerle göre daha sakindiler. Onlar da aralarında yüksek sesle konuşuyorlar, ama erkekler kadar gürültü yapmıyorlardı. Neler oluyordu? Tüm bu yapılanlar ne anlama geliyordu? Gönüllü mihmandarım kulağıma eğilmiş boyuna anlatıyordu. Ne yazık ki Hintgilizcem tüm bu anlattıklarının sadece küçük bir bölümünü anlayabilecek düzeydeydi. Ama notlarımı almaktan da geri kalmıyordum. İşte o notlar: "Düğün ritüelleri üç önemli bölümden oluşmaktaydı. Ailenin erkekleri ile kadınlarının ayrı ayrı gerçekleştirdikleri harareti tartışmanın adı **Kanyadaan** idi. Bu bölümde Bhandari ailesi, kızlarını müstakbel kocasının ailesine 'başıslıyordu'. Bu eylem, bir babanın yapılabileceği en büyük ba-

ğıştı. İnanişâ göre, ailenin genleri bu sayede en az yedi nesil daha yaşayacaktı. Gelin ile damadın sağ ellerinin birbirlerine kenetlediği, yani sarı kumaş parçasıyla bağlandığı bölüme verilen ad **Panigrahana** idi. Bu ritüel esnasında damat, Hindu inancına göre kutsal sayılan beş elementin önünde, "Karımı son nefesime kadar koruyacağım" diye ant içmişti. Beş kutsal elemente gelince, bunlar evreni oluşturan temel unsurlarmış. Elementlerden ateş, mangalda tütüyordu. Diğer dördü ise küçük kaplara tıkıştırılmıştı: Su, toprak, hava ve atmosfer... Su, canlıların yaşam kaynağı; toprak, tüm bitkilere can veren; ateş, ısı ve ışık kaynağı; hava, insanların hayatta kalmalarını sağlayan en önemli element... Atmosfer ya da gökyüzü ise, bu dört elementi bir arada tutan, birbirlerine bağlayan unsurmuş... Son ve düğün töreninin en önemli bölümünün adı **Saptadi** idi. Saptadi esnasında gelin ile damat ateşin çevresinde yedişer adım attılar. Her adımda ayrı bir yemin ettiler. Özetle, her ikisi yaşamları boyunca - sadece bu hayatta değil, reenkarnasyon inancı gereği dünyaya yeniden gelecekleri yedi hayat boyunca - tüm koşullarda birbirlerine destek olacaklarına dair ant içtiler. Ateşin çevresinde atılan bu adımlara da Sanskritçe **agnipradakṣinam** deniyormuş." Saptadi merasiminin sona ermesiyle birlikte genç çiftimiz resmen karı koca ilan edildi. Yaşlı rehberim bütün

bu ritüelleri bana en ince ayrıntısına kadar anlattıktan sonra birden heyecanlandı ve son noktayı koydu: “Bir kadınla erkeğin evliliği sadece ritüel değildir, kutsal bir birlikteliktir; sonsuza dek sürecek ve farklı gövdelerde şekil bulacak ruhların birlikteliğidir. Uygarlık zincirini sonsuzluğa erdirecek dev bir adımdır!” dedi ve yeni evli çifti herkesten önce kutlamak üzere yaşından beklenmeyen bir çeviklikle çardağa doğru dev bir adım attı.

Düğünden sonra düğün

Dini tören biter bitmez, arkadaki sahneye sazlarıyla birlikte bir müzik grubu yerleşti. Topluluk, tabla ve sitar gibi otantik enstrümanlar çalan sekiz müzisyenden oluşuyordu. Çıkardıkları nameler büyüleyici, şarkılar harikaydı! Ancak grup, ısrarlı alkışlara rağmen konseri yarım saatte sonlandırmıştı.

Konserin hemen ardından, kutlamak üzere gelinin babası Dilip’i buldum. Hıçkırıklar içinde dolu dolu ağlıyordu! Kucaklaştık. Bir kız babası olarak onu çok iyi anlıyordum, yarın üç bin kişilik bir ziyafet daha verecekti! Dilip’i teselli ettikten sonra konukları dışarıdaki ikram bölümüne doğru yönlendiren Atul’a yanaştım, armağanlarımızı bir an önce verip bu yükten kurtulmak istiyordum ama o bu iş için henüz doğru zaman olmadığını söyledi.

Bu arada, tören salonunda yoğun bir çalışma başlamıştı. Onlarca garson büyük bir hızla çardağı, sahneyi, platformları söküyor, koltuk ve sandalyeleri topluyordu. Bir başka ekip ise seri bir şekilde yerleri süpürüyordu. Hindistan’da bulunduğum onca zaman içinde insanların hiç bu kadar organize ve hızlı çalıştıklarına tanık olmamıştım. Genç muhafızlarıma bu alışılmadık hızlı çalışmanın nedenini sordum. “Şimdi düğün mevsimi; akşam burada yeni bir düğün olacak, bütün dekorların değişmesi gerek” diye açıkladılar. “İyi ama akşam oldu bile!” dedim. Gerçekten de saat beş olmuş, hava kararmaya başlamıştı.

“Zaten onun için acele ediyorlar” dedi en bıçkını, “Öbür düğün saat sekizde başlayacaktır, dekorları yenilemek için fazla zaman yok.”

İşçiler yalnız dekorları değil, tüm

çevreyi süsleyen çiçekleri de söküp toplamaya başlamışlardı. “Neden söküyorlar? Yazık değil mi güzelim çiçeklere?” diye tepki gösterdim. Gençlerin üçü birden beni ayıpladılar: “Hiç olur mu? Her düğünde taze ve yeni çiçek şarttır, bolluk getirir!” İkram bölümünde uzunca bir masa kurulmuştu. Diğer konuklar yeniden küçük masa ve sehparın çevresinde bir şeyler atıştırırken, yeni evliler ile ailenin önde gelenleri bu uzun masanın çevresine yerleşti. Gelinin sofrasında bizim için de yer ayrılmıştı, yanı başımızda yiyeceklerimizi tarif edecek tercümanlarla birlikte...

Yemekten sonra kentin neredeyse diğer ucundaki otelimize döndük. Çürük yumurta kokusu az da olsa hafiflemişti, ya da alışkanlık yapmaya başlamıştı? Yorgunluktan ayaklarımızı sürüyerek odalarımıza çıktık. Ama dinlenmek için yine zamanımız yoktu. Atul ve arkadaşları bir iki kadeh tokuşturmak üzere bizleri bir bara davet etmişlerdi, reddetmek ayıp olacaktı...

Mumbai’nin en güzel kumsalı Aksa Beach

Sabah uyandığımda, önce neredede olduğumu kavrayamadım. Perdeleri açıp dışarı baktığımda gördüğüm manzara muhteşemdi. Ağaçların ortasında rengârenk çiçeklerle bezenmiş bakımlı bir bahçe, genişçe bir havuz, uzun bir kumsal ve sonsuza dek uzanan masmavi okyanus... Hemen

kapıyı açıp balkona çıktım. Neredeyse düşüp bayılıyordum! Kesif çürük yumurta kokusu bir anda odanın içini doldurmuştu.

Süratle giyinip kahvaltı salonuna indim. Bütün pencereler sıkı sıkıya kapatılmış, klimalar tam kapasite çalışıyordu. Bir masada Alman dostlarım mutsuz bir ifadeyle oturuyorlardı. Meğer kadıncağz odasının penceresinden manzarayı görünce kumsalda yürümek istemiş, ancak kokuya dayanamayınca kös kös otele dönmüştü. İnternette araştırdık, otelin bulunduğu Aksa Beach için Mumbai’nin en güzel ve geniş kumsalı diye yazıyordu. Ama denize girmek, dalgaların boyu nedeniyle sakıncalıydı. Kokunun kaynağı H₂SO₄’ün zararlarından ise nedense söz edilmiyordu... Aklıma düğün töreninde kutsal oldukları söylenen ve uğruna ant içilen beş element geldi. Bunların üçü, hava, toprak ve deniz bir adım ötemizde, pencerenin gerisinde duruyor fakat biz bunlardan yararlanamıyorduk!

Bugünün programında büyük ziyafet vardı. Üç bin kişinin akşam saat yediden itibaren şölene katılması bekleniyordu. Otel ile şölen yeri arası Mumbai trafiğinde iki saat sürermiş. Atul işi şansa bırakmamak için bizi 3 saat önce aldırmağı planlamıştı. O saate kadar ya otelin içinde tıklıp kalacak, ya da kokuya rağmen çevrede dolaşacaktık. Derken, Koreli hanımın aklına harika bir fikir geldi. Aksa’da mutlaka bir alışveriş merkezi olmalıydı. Oralarda biraz dolanır, dükkânlarda ne var ne yok bakar, hafif bir şeyler atış-

Gelinle damadın ziyafet alanına girişleri

tırdıktan sonra hazırlanmak üzere otele dönerdik... Ta Hindistanlara kadar gidip de kapağı bir AVM'de atmak ancak Korelilerle Türklere özgü bir tercih olmalı! Almanlar otelde kalmayı yeğleyince, dördümüz bir taksi tutup en yakındaki AVM'ye yollandık.

Bollywood tarzı ziyafet

Tam dörtte, güneşin en kızgın olduğu saatte, şık kıyafetlerimizin içerisinde ziyafet yerine doğru yollandık. Atul yanılmamıştı, yolculuk üç buçuk saat sürdü. Mumbai'nin güney yakasındaki ziyafet yerine vardığımızda su içindeydik. Renkli neonlarla aydınlatılmış giriş kapısının önü ana baba günüydü. Park yeri arayanlar, etrafta koşturan çocuklarına sahip çıkmaya çabalayanlar, tesadüfen kapı önünde karşılaşan eski dostlar, akrabalar... Girişte gerçek bir kaos ortamı hüküm sürmekteydi.

Muhafızlarım ta uzaktan beni görür görmez tanıyıp el kol işaretleri yapmaya başladılar. Aslında fark edilmem mümkün değildi; onca davetli kalabalığı içerisinde sanırım tek beyaz ceketli bendim. Oysa beyaz ceket giyme tercihimin nedeni göze bat-

mamaktı. Meğer yanılmışım. Böylesi davetlerde lacivertler çekilmiş! İçeride kısa süreli bir şaşkınlık yaşadık. Dört futbol sahası büyüklüğündeki geniş bir alanın çevresinde, bitişik nizamda, muhtelif yiyecek ve içecek banketleri sıralanıyordu. Tam karşımızda yüksekçe bir podyumda Disneylandvari koca bir sahne yer alıyordu. Sahnenin önündeyse en az bin kişinin oturabileceği ama henüz büyük bölümü boş olan süslü sandalyeler, koltuklar vardı... Bu koca 'panayırda', onca kalabalığa karşın gürültü olmaması ise tuhaftı! Bunun iki nedeni olduğunu tahmin ediyorum. Birincisi müziğin yokluğu; çevrede davulcu olmadığı gibi müzik yayını da yapılmıyordu. Sessizliğin ikinci ve bence en önemli nedeni ise içerideki binbir seçenekli yiyecek büfeleriydi. Konuklar gelir gelmez ellerine büyükçe bir tabak alıyor, dünya mutfaklarından sınırsız seçenekler sunan banketleri gezerken tıknmaya başlıyorlardı. Ağızlar doluyken de konuşmak pek mümkün olamıyordu...

Daha içeriye adımımı attığım andan itibaren, bir daha beni gözden kaçırmamaya kutsal elementler huzurunda yemin eden üç muhafızım, beni bir o yana bir bu yana sürüklemeye başladılar.

"Bak, burada nefis İtalyan yemekleri var, makarnalar, pizzalar..."

Tam bir tabak alacaktım ki, elimde sıkı sıkı tuttuğum küçük poşeti hatırladım. Armağanlarımızı henüz verememiştik!

"Arkadaşlar bana yardımcı olun lütfen! Düğün sahiplerine getirdiğimiz armağanları nasıl verebilirim?"

"Şimdi olmaz! Sırayı görmüyor musun nasıl uzun... Kuyruk hafifleyince sana haber verimiz..." dediler hep bir ağızdan.

Gerçekten de platformun kenarında uzunca bir kuyruk oluşmuştu. Gelin ve damat, ebeveynleriyle birlikte, sırayla sahneye çıkarak kendilerini kutlayan konuklarının tebriklerini kabul ediyor, ardından da fotoğraf çektiriyorlardı. Sahneye küçük gruplar halinde çıkılıyordu.

Genç arkadaşlarımın öğüdünü dinlemek en mantıklısıydı. Kokteyl niyetine elimde tuttuğum meşrubat bardağıyla alanda gezinmeye başladım. Ama gençler sürekli beni çekeştiriyor, yeni yeni yiyecekler, tatlılar, meyveler getirip tattırıyorlardı. Yabancı dostlarım da tıpkı benim durumumdaydı. Bazen kalabalığın arasında karşılaşıyor, uzun zamandır görüşmemişçesine birbirimizin hatırlarını soruyor, tattığımız farklı lezzetleri karşılaştırıyor, az sonra yenden görüşmek üzere ayrılıyorduk. Saatler geçiyor ama ne büfelerdeki yiyecekler tükeniyor ne de tebrik kuy-

Ziyafete gelirken elimde taşıdığım armağan poşetinden bir an önce kurtulmayı umuyorum, ama nafiye... Sonuna kadar gellinle damada Türkiye'den getirdiğimiz armağanları sunamıyorum

Tebrik için gelen kimi aileler kalabalık olunca ortaya böyle görüntüler çıkıyor

ruğu kısalıyordu. Hatta aksine, insanların karnı doydukça kuyruk uzuyordu. Nihayet gecenin bir vaktinde gençler, tebrik sırasının bize geldiğini müjdelediler. Gerçekten de içerideki kalabalık gözle görülür derecede azalmıştı. Altı yabancı peşpeşe kuyruğa girdik. Şimdi sahneyi yakından görebiliyordum. Düğün sahipleri, bir teşrifatçının anons ettiği davetlileri kollarını açarak karşıyor, kucaklaşma faslından sonra birlikte fotoğraf çektiriyorlardı. Kuyrukta bekleyen davetlilerin üzerine düşen bundan ibaretti. Davet sahipleri ise altı saatten beri kucaklaşmaktaydılar! Ben böyle düşünürken Ahmet getirdiğimiz armağanları ne yaptığımı sordu. Birden beynimden vurulmuşa döndüm. Poşet elimde değildi! Panikle çevreme baktım. Aklıma bizim afacanlar geldi. Az ötede durmuş beni gözlüyorlardı. Telaşa elimi gösterdim, boş işareti yaptım, havada bir torba şekli çizdim. "Vay!" yaptı gözlüklüsü avucunun içini alnına vurarak. Sonra da arkadaşlarına heyecanla bir şeyler anlattı. İkisi birden hızla dışarı doğru koşarken kendi yanıma geldi, "Yemek alırken poşeti masada unuttun, biz de kaybolmasın diye minibüse götürdük" dedi. Tam "Yurt dışından gelen konuklarımız!" diye anons edildiğimiz esnada poşet yetiştii. Önümdeki basamakları hızla tırmanarak sahneye çıktım. En başta duran Dilip'in görünümünü korku filmlerindeki zombileri andırıyordu. Bir korkuluk gibi kollarını iki yana

Genç muhafızlarımızla hatıra fotoğrafı

açmış, sahneye giriş yapanları bekliyordu. Ama eminim, beni tanımamıştı bile! Üç adım atarak elimdeki poşeti gösterdim, "Bunu gelininizle damadınıza get..." dememe kalmadan Dilip uyandı. Bir çırpıda bana sıkıca sarıldı ve kendisinden hiç beklemediğim bir ses tonuyla kulağıma, "kimseler görmeden o elindekini sakla!" dedi. Fakat aval aval yüzüne baktığımı görünce, telaşa Atul'u yanına çağırdı, Hintçe bir şeyler söyledi. Atul da peki dercesine başını salladıktan sonra elimdeki poşeti kaptığı gibi podyumdan aşağı atladı. Atul ve poşet hızla tebrik kabul alanından uzaklaştılar... Sonrası sıradandı. Eller sıklıdı, karşılıklı tebrikler teşekkürler edildi, mutluluklar dilendi, birkaç fotoğraf çekilerek anlar ölümsüzleştirildi... Aşağı indiğimizde şaşkınlığım geçme-

mişti. Bir müddet ortalıkta dolaşarak son konuğun tebriklerini bekledim. Bittiğinde, bir sandalyenin üzerinde yığılıp kalmış olan Dilip'in yanına yaklaştım. Mera-kımı gidermem farz olmuştu: "Tekrar tebrikler Dilip! Ama aklına takıldı, yukarıda neden bana kızdın?"

Bu kez şaşırma sırası Dilip'te idi. "Sana kızmadım ki. Öyle anladıysan özür dilerim, senin kusurun yok. Kabahat adetlerimizi bilmeyen kuş beyinli gençlerde! Biz öyle ulu orta armağan vermeyiz. Bu, armağan getirmemiş olanları güç durumda bırakır, mahcup olurlar. Elindekileri yeni evlilere verseydin ikimiz de rezil olurduk!"

Bakar mısınız Hint inceliğine! Aslında Atul'a o kadar güvenmeyip internette küçük bir araştırma yapsaydık, Hintlilerin bu duyarlılıkları konusunda bilgi sahibi olabilirdik. Anlaşılan o ki dostumuz Atul, Türkiye'ye gide gele kendi örf ve adetlerini unutmuş, bize benzemişti... Düğün alanını en son biz terk ettik. İstanbul'a dönüş uçağımız sabahın oldukça erken bir saatindeydi, uyumaya zamanımız yoktu.

Uçakta, koltuğuma gömülür gömülmez gözlerimi kapadım. İki buçuk gün boyunca renkli bir rüya görmüş ama uykumu tam alamamıştım; güzel bir uyku çekmek tek isteğimdi. Gözlerimi sıkı sıkıya yumdum, aç değildim ve rahatsız edilmek istemiyordum. Ama daha henüz uyumuştum ki hostes beni uyardı: "İnişe geçiyoruz efendim, lütfen koltuğunuzu doğrultur musunuz?"

İki buçuk gün süren renkli rüyam böylece son buluyordu. ■

GEZİ NOTLARI

Nathalie ALYON

Bir Meksika köyünde kem gözlerden korunurken

HİÇ BİR ZAMAN TÜTSÜ YAKIP EVİN KUYTU KÖŞELERİNDEN
ÖCÜ BÜCÜ KOVALAYAN BİR TİP OLMADIM. AMA BAŞKA
KÜLTÜRLERE OLAN İLGİMDEN OLSA GEREK DEĞİŞİK
TOPLULUKLARIN BATIL İNANÇLARINI İNCELEMİYİ,
RİTÜELLERİNE KATILMAYI SEVERİM. HATTA GAZA
GELİP ÜFLENİP PÜFLENDİĞİM BİLE OLMUŞTUR. ZATEN
TÜRKİYE'DE BÜYÜYÜP DE NAZARA BİRAZ DA OLSA
İNANMAMAK ZOR OLSA GEREK.

Cuajimoloyas
köyünden Latuvi
köyüne yürürken
karşılaştığım
manzaralar

Latin Amerika seyahatine çıkmadan önce ailece karşımıza sayısız aksilik çıkmıştı ve ben çantam hazır olmasına rağmen bir türlü bilet

alıp gidemiyordum—annemde bir türlü geçmeyen bir bel ağrısı, dedemde iyileşmeyen akciğer iltihabı, bende ise hala sızlayan aşk acısı.

“Kurşun mu döktürsek?” diye yarı şaka söylenirken anne-kız kendimizi ona buna telefon açıp kurşuncu arar bulduk. Ama bulduğumuz hanım, kişi başına 100 lira isteyince cimriliğimiz tuttu, nazar kendi kendine düşüver-sin dedik.

Çok geçmeden Kolombiya için Paris aktarmalı biletimi almayı başardım. Ama gözler bedava düşmüyormuş meğer... Charles de Gaulle havalimanında kapıları kapanmış uçağıma dışarıdan baka kalınca üzerimdeki nazarın ne kadar inatçı olduğunu anlamıştım. Hayatım boyunca her görüşmeye erken gelen biri olarak bir ilki yaratıp havaalanına iki saat önce gelmeme rağmen yanlış terminalde beklediğim için uçağıma kaçırmıştım. Bir sonraki Paris – Bogota uçuşu ancak iki gün sonra olduğundan tıptış tıptış şehre geri dönüp, yanında kaldığım aile dostumuzun evine gittim. Koskoca Paris’te kurşuncuyu nerede bulacaktım şimdi?

O gece önce özel olarak satın aldığım birayı bir güzel içtikten sonra şişesini bir plastik torbaya yerleştirip Parisli ev sahibimin şaşkın bakışları altında balkona çıkıp duvara vurmaya başladım. Vuruyordum da şişenin kalın camı bir türlü kırılmıyordu.

“Nazar gitsin diye bir şey kırmam lazım da, sizin bardaklardan birini kırmam pek hoşunuza gitmez diye düşündüm,” dedim sarı saçları ve mavi robe de chambre ile ne yaptığımı anlamaya çalışan kadına. Yaptığım şeyin geri kafalık olmadığını vurgulamak için psikolojik takıntıların fiziksel bir aksiyonla daha kolay atlatılabileceğini ileri sürerek bilimsel bir boyut öne sürmeye çalıştım ama elimdeki Carrefour torbasını savururken pek de entelektüel gözükmediğimin farkındaydım.

Bu bira şişesi de bir türlü kırılmıyor; göz çıkaracağım diye balkon duvarını kırmayayım derken muradıma eriştim. Şişe kırıldı nihayet. Ama üzerimdeki

Latuvi köyünün şifacısı Telesfora beni 'susto'ndan arındırırken

Sağ'daki ilk yumurtam bulutlu ve göz dolu

nazardan kurtulmak için Meksika'nın Sierra Norte ormanlarındaki bir köyde yaşayan Telesfora'nın Paris'teki o geceden dört ay sonra ruhumu temizleyeceğine bilemezdim tabii ki. Telesfora takriben 300 kişinin yaşadığı Latuvi köyünde asırlardır *curandera*, yani şifacı olarak çalışıyor. Meksika halkının büyük bir kısmı için modern tıbbı erişebilmek hem finansal hem fiziksel olarak zor olduğundan geleneksel şifa kültürü ülkede hala yaygın. İşin içinde kötü ruhları kovmak uğruna mumlar yakıp yumurtalar kırmak da var ama Telesfora gibi *curandera*lar şifalı bitkiler üzerinde Doktora yapmış kadar bilgili. Büyükaneden toruna geçen bu gelenekleri kullanarak ciddi hastalıkları yenebiliyorlar. Latuvi aslında Pueblos Mancomunados, yani “ortak idare edilen köyler” den bir tanesi. Doksanlardan beri, bulun-

Telesforanın kullandığı şifa teknikleri pre-Hispanik, yani İspanyolların yöreye hakim olmalarından önceki döneme rastlıyor. Çoğu Meksikalı bu geleneklerin tam olarak nereden geldiğini bilmesede hayatlarının büyük bir parçası olmaya devam ediyor.

dukları Oaxaca eyaletinden bağımsız bu özerk köyleri bana anlatan rehber “bir nevi kibutz yaşamı yaşıyorlar” diye açıklamıştı. Birbirinden uzak sekiz köyden oluşan Pueblos Mancomunados halklarının temel geçimi tarım. Mısır, fasulye gibi şeyler yetiştiriyorlar. Kendi idareleri altında olan 30 bin hektarlık bir ormanın da koruyucuları. En az iki haftada bir yaptıkları genel kurul toplantılarına her sakin katılıp istediği konuyu tartışabiliyor. Bir nevi klasik demokrasi altında yaşıyorlar aslında. Topraklarına o kadar büyük bir itina ile bakıyorlar ki, dört gün boyunca ağaçların arasından bir köyden diğerine yürürken bir plastik şişe kapağı bile görmedim. Telesfora'nın yaşadığı yere vardığımda, onu yeşil bir tarlanın ortasında çalı çırpı toplarken buldum. Pembeli kıyafetleri yeşilliklerin arasında bir çiçek gibi göze çarpıyordu. Yaşı 80'e

yakın, belli fazla kiloları ayak bileklerine pek acımasız. Her adımda bir sağa bir sola sallanarak bize doğru yürüdü ve bizi evine davet etti. Şifacıya gitmek için hasta olmak gerekmiyor. Meksikalılar check-up yaptırır gibi arada sırada köyün curanderasına *limpia* yaptırmaya yani “temizliğe” gidiyorlar. Ben de bir *limpia* ısmarladım. Kurşun döktürmek içimde kalmıştı zaten. Telesfora salonunun ortasında yerleştirdiği bir sandalyeye oturttu ve elindeki rengarenk çiçek ve bitkilerden oluşan bir buket ile başladı süpürmeye. Beni yani. İkinci aşamada alkole batırdığı bir avuç çiçekle kollarımı, yüzümü, ve kafamı ovalamaya başladı. Sonra taze bir yumurtayı vücudumun her yerinde gezdirdi. Öğrendiklerime göre her şifacının kendine göre bir stili var ama bu yumurta olayı Meksika’nın her yerinde yaygınmış. Yumurta kişinin enerjisini kendine çekiyor, şifacı ise sonra bu yumurtadan hastayı neyin rahatsız ettiğini anlıyor. Telesfora yumurtayı bir su bardağına kırıp kahve falı okur gibi yumurtayı okudu durumumu öğrenmek için. Herhalde yumurtamda çıkan gözlerin sayısını söylememe gerek yok! Gözler bir yana, yumurtamda bir de “*susto*” varmış ama ben farkında değilmişim. “*Susto*”nun korku anlamına geldiğini bilsem de gene bir sorayım dedim. Telesfora bana batılı terimlerle depresyonu anlattı. “*Susto*” ve “*triste*”—yani hüznün—bir curanderanın en en çok rastladığı ruhani hastalıklar. *Susto* depresyon ise *triste* ne oluyor tam olarak anlayamadım—bu konuda iletişim eksikliği yaşamış olabiliriz—ama bunun çaresi ne ise alayım lütfen dedim. Bunun üzerine Telesfora elinde başka bir buket bitki ile “*Vamanos Nathalie, levantate Nathalie*” diyerek etrafımda dört dönmeye başladı: “*Hadi Nathalie, kalk Nathalie.*”

Sonra iki litrelik Pepsi şişesine doldurulmuş o alkol karışımından yudumlayıp yudumlayıp üzerime püskürttü. O sırada bir kurşuncu yok mu burarlarda diye aklımdan geçirmediğim değil. Temizlik sona erince bir yumurta daha feda edildi. Bu kez nazarlar gerçekten gitmişti, Tanrıya şükür. “*Suston çıktı.*” Telesfora bana gözlerden arınmış yumurtamı gösterdi. Her

**Cuajimoloyas-Latuvi köyü
arasında bir tarla**

**Pueblos Mancomunados'u
tanıtan simge**

**Pueblos
Mancomunados'da
trekking**

ne kadar bir an önce odama gidip düş almak istesem de biraz rahatlamadım dersem yalan olur. Telesforanın kullandığı bu şifa teknikleri pre-Hispanik, yani İspanyolların yöreye hakim olmalarından önceki döneme rastlıyor. Çoğu Meksikalı bu geleneklerin tam olarak nereden geldiğini bilmesede hayatlarının büyük bir parçası olmaya devam ediyor. Aynı bizdeki yolcunun arkasından su dökmek, kurşunla göz çıkartmak gibi. Bizim kökenini bilmediğimiz bu adetler de İslam öncesi Türk kabilelerden

bugüne kadar unutmadığımız, inanmaya devam ettiğimiz geleneklerden. Bilimin günümüzde plasebo etkisini kabul edip şaşırtıcı derecede etkili bulduğu da bir gerçek aslında. “*Susto*”sunun çıktığına inanan insan sadece buna inandığı için daha mutlu olabiliyor. Dünyanın iki ucunda batıl inançlar diye adlandırdığımız bu gelenekler belki de bu yüzden sürebiliyor. Nathalie Alyon’un diğer yazılarını www.packthestory.com sitesinden takip edebilirsiniz. ■

KÜLTÜR

Suzan Nana TARABLUS

Tukidides:

"Muhuluğun sırrı
özgürlüktür
Özgürlüğün sırrı
da cesarettir!"

Kâşifler Denizciler Gezgînler

Kendi kendimize pelesenk ettiğimiz dayatmalarımız

Çevre = toplum baskıları, projeksiyonları'

Bunların dışına çıkmak, evrenin sonsuz olasılıklarına göz atmak, belki de birazını algılamak

Çeşitliliğin, seçenek bolluğunun bilincine kavuşmak, çıkarımlar yapmak

Ve genişlemek ve gelişmek

Başka-başka âlemlerde aidiyetler, medeniyetler algılamak

Önyargıyı çantada taşımadan

İrk=din=cinsiyet=politika=para

İnsan olanı koparıp=ayrıştırıp=bölüştürüp=sınıflandırmadan

Doğa ile insanın uyumu

Eşyanın ait olduğu doğa ile ahengi

Uygarlıkların güne yansımalarına temaşa...

60'lı yılları araştırır yazarken... Bir kez daha kendimi anımsadım. Muhteşem bir kavanozda yaşayan o kızı.

Hayâl ile gerçek arasında...

O siyah/beyaz yılların birinde genç bir çiftten çok etkilenmiştim.

Ve onlar gibi olmayı düşlemiştim.

Sadun Boro, karısı Oda Boro ve Kanarya Adalarında ekiplerine katılan Miço adlı kedi. Hep birlikte Kısmet adını taşıyan tekneleriyle dünya turuna çıktıklarında genç-kızlığa henüz yeni merdiven dayamıştım. 1965 yılı idi...

Necati Zincirkıran tarafından tefrika halinde yayınlanan denizci Boro ailesinin daha sonra efsaneleşen maceralarını büyük bir heves, biraz da "Ben de, ben de isterim... Belki bir gün..." duygularının coşku-suyla takip etmiştim, Hürriyet Gazetesi'nde...

Bırakın İnterneti, bugünün teknolojilerini...

Faks bile yoktu o günlerde.

Sadun Boro tuvaleti bile olmayan 10,5 metrelik yelkenli teknesiyle okyanusları aşarak 3 sene de tamamladığı dünya turunda gittiği yerlerden telgraf çeker, fotoğraflarını da postalar. Örneğin geçmiş gün olsa da Rahmi Koç ve onun gibi birçoğu tekneleriyle dünya turuna çıktıysa da hepsinin teknesi Boro Ailesi'nin KISMET'inin yanında uzay mekiği gibi kalır! KISMET şimdi Koç Müzesi'nde! Aslında... Seyahat sevdam Boro'lar ile başlamadı, diyebilirim. Daha damardan, daha DNA'lardan kaynaklanan bir dürtü sanırım.

MÖ 5. yy'da Antik Yunan Tarihçisi Tukidides Atina ile Isparta arasındaki 30 yıl süren ve MÖ 404 yılında sona eren ünlü Peloponnes savaşları sırasında yaşamış ve bu savaşları tasvir etmiştir. Herodot tarafından çok farklı bir tarihçi olarak algılanmıştı. Çünkü Tukidides insanın tarih içindeki rolünü dikkate almıştı. Neyse... Asıl söylemek istediğim bu farklı kişinin anlamlı sözlerinden biri...

"Mutluluğun sırrı özgürlüktür Özgürlüğün sırrı da cesaret!"

Bu yılın Haziran ayında, sonsuzluk yolculuğuna uğurladığımız Sadun Boro, mutluluk - cesaret - özgürlük üçgeninden nasibini almış ve hayatının son yıllarını bilge bir mutluluk içinde yaşamıştır, kanımca. Yaşamımda en yakından takip ve tanıklık ettiğim Sadun Boro'yu yâd ederken, tarihteki gezginlerden dem vuralım.

Gezip-görmek, gelişmek, ruhların pencerelerini çoğaltmanın yaşamsallığını hep vurgulamak istiyorum.

Mutluluk – özgürlük – cesaret...

Öyle sanıyorum ki bu üç duygu üçgeni çoğu gezginin pusulasının temel taşları.

Gezgin muhacirdir, mekânlar, ülkeler ve zamanlar içinde... İnsanlık tarihinin keşfinde en önemli rolleri üstlenen de gezgin, değil mi?

İnsanlık tarihini oluşumunda gezginden söz etmeden nasıl geçeriz?

Gezgin olan, ulaktır, tacirdir, casustur, tarihçidir, misyonerdir ama en önemlisi kâşiftir! Birçoğu da Sadun Boro gibi, denizci!

Çok, pek çok öncelerinde...

Sadun Boro, karısı Oda Boro ve Kanarya Adalarında ekiplerine katılan Miço adlı kedi

Sadun Boro'nun 'Kismet'i' artık Koç Müzesi'nde

İtalyan gezgin:

Marco Polo

Bir kâşif-tüccarın oğlu... Niccolo Polo'nun!
Venedikli.

Çocukken Karadeniz ve Akdeniz'deki ticaret merkezlerine – limanlarına uğrayan babasıyla yolculuklar... 1271 yılında babası ve amcası ile Venedik'ten çıkıp, İpek Yolu'nu izleyerek Çin'e ulaştı. Moğolistan'da Kubilay Han'a danışmanlık yaptı. Han'ın hizmetinde bütün yöre dillerini öğrendi. Ünlü gezginin bu yolculuğu tam 17 yıl sürdü. Marco Polo'nun Uzak Doğu'ya pence-re aralayan gezileri seyahat edebiyatının klasikleri arasında.

“Seyahat bir motivasyon
Aynı gözlerle 100 değişik
ülkeyi değil
Aynı ülkeyi 100 değişik
gözle görmek!”²

Âdeta Polo'nun takibindeydi İbn Battuta

Berberi asıllı. Mağrib'in Tanca şehrin-den.
Orta Çağın en büyük seyyahlarından. Rihlet-ü İbn Battûta adlı seyahatname-nin yazarı.
Öncesinde Mekke'ye hacca giden zengin, 20'li yaşlarında Faslı bir Müslüman idi. Hacı esnasında yaşadığı ilginç serüvenler onu uzaklara ve daha da uzaklara götürdü.
Afrika. Orta Doğu. Uzak Doğu.
Cesurdu, şüphesiz. Hanlar, hükümdarlarla tanıştı.
Kıyıları ve çölleri aştı.
Daha öncesinde Mekke'de gördüğü eğitim yüzünden, Hindistan'da, Delhi Sultanlığında “kadılık” yaptı.
Sonra da... Maldiv Adalarında yargıçlık!
Seylan'daki (günümüzde Sri Lanka) Sri Pada tapınağını görmek için yelken açtı. Gemisi batmak üzereyken kurtarıldı.
Korsan saldırıları, sayısız...
Artık eve dönmek istediğinde ise, evinin neresi olduğunu bile kestiremedi...
Günümüzde ise ayın üzerindeki bir meteor krateri onun adını taşımakta!

*Dünyanın en çok tanınan
gezgindirlerinden!*

Kristof Kolomb

En tanınmış ve aynı zamanda en tartışmalı olanı!
İspanyolcada: Cristóbal Colón.
Aslen Cenovalı.
Kâşif, gezgin ve sömürgeci
Engizisyon esnasında Kral Ferdinand ile Kraliçe Isabel kasalarını kovduklarının paralarıyla doldurmasa idiler Kolomb ne yapardı bilemiyorum...
İspanya'nın Katolik Kralları himayesinde Atlas Okyanusu'nu aşan dört sefer yaptı, Kristof Kolomb. Bu seferlerinde Hispanyola Adası'nda, Yeni Dünya'daki İspanyol Kolonizasyonu'nu başlatan kalıcı yerleşimler kurdu.
İspanyol bayraklı 3 gemi ile 1492'de denize açıldı. Önce Bahama adalarına vardı. Daha sonraki seferlerde Jamaika, Honduras, Trinidad ve Küba'ya ulaştı. Gittiği yerleri hep Hindistan sandı. Kolomb yeni bir çağın kapısını açtı...
Tartışmalı durumu oralara ilk ayak basan olup olmadığı konusunda değil!
Tartışmalı unsurlar, Amerika'ya verdikleriyle ilgili:
Yerel halkı öldüren hastalıklar
Avrupalıların yerleşimi
Yerel halkın topraklarından kovulması
Köle ticaretinin yolunun açılması
Kristof Kolomb, yeni bir kıta keşfettiğini öğrenmeden öldü.

Yavaş yavaş ölümler

Yavaş yavaş ölümler,
Seyahat etmeyenler,
Yavaş yavaş ölümler okumayanlar,
Müzik dinlemeyenler,
Vicdanlarında hoş görmeyi barındırmayanlar.

Yavaş yavaş ölümler,
İzzetinefislerini yıkanlar,
Hiçbir zaman yardım istemeyenler.

Yavaş yavaş ölümler,
Alışkanlıklarına esir olanlar,
Her gün aynı yolları yürütenler,
Ufuklarını genişletmeyen ve değiştirmeyenler,
Elbiselerinin rengini değiştirme riskine bile girmeyen,
Veya bir yabancı ile konuşmayanlar.

Yavaş yavaş ölümler,
İhtiraslardan ve verdikleri heyecanlardan kaçanlar,
Tamir edilen kırık kalplerin gözlerindeki pırlıtyı
Görmek istemekten kaçınanlar
Yavaş yavaş ölümler.

Yavaş yavaş ölümler,
Aşkta veya işte bedbaht olup istikamet değiştirmeyenler,
Rüyalarını gerçekleştirmek için risk almayanlar,
Hayatlarında bir kez dahi mantıklı tavsiyelerin dışına
çıkamamış olanlar,
Yavaş yavaş ölümler.

Pablo Neruda

*Avrupa'nın en başarılı
kaşiflerinden*

Vasko da Gama

Kristof Kolomb'un akranı Vasko da Gama, Keşifler Çağı'nda yaşadı. Avrupa'nın en başarılı kâşiflerinden olan, Avrupa'dan çıkıp doğrudan Hindistan'a giden ilk kişi olarak bilinen, Portekizli denizci... Portekiz Kralı I. Manuel'e bağlı olarak Avrupa'dan çıkıp Doğu'nun hazinelerine ve Hristiyanlar için kutsal addedilen Hindistan topraklarına ulaşmakla görevlendirildi. Avrupalıların Hindistan'a deniz yoluyla ulaşabilmeleri, Osmanlı'nın ve İran'ın ticari alandaki üstünlüklerine son vermiş, deniz ticaretinde Avrupalıların üstünlüğü ele geçirmesini sağlamıştı. Da Gama gittiği yerlerde Müslüman gemilerine karşı, özellikle hacdan gelen zengin gemilere karşı korsanlık yapmış, Calicut, Mombasa, ve Malindi gibi liman şehirlerinde, yerel halkla savaşıp, bu şehirleri topa tutmuştu. 1998'de Hindistan hükümeti Gama'nın 500 yıl evvel, Hindistan'a ilk geldiği yer olan Kalküta'ya – özellikle bölgeye turist çekmek amacıyla kutlamalar yapmak istedi. Lakin başta Hindistan Komünist Partisi olmak üzere halk Vasko da Gama'nın gelmesiyle köleleştirme ve emperyalist sömürü döneminin başladığını öne

**Duygular insan çıkarlarının
pusulası...
Gezginin de pusulası duygular.
Duygular her insanda farklı,
her toplumda da farklı...
Gezen insan görür: Kişilerin
ve toplumların değişken
duygularını.
Çoğu kez de başkaları
tarafından kendi çıkarlarını
gösterecek şekilde
saptırılmışlarını.**

sürerek bu kutlamalara karşı ayaklanarak gösteriler düzenledi. Diğer yandan Vasko da Gama Portekizlilerin milli kahramanı! Da Gama 1497'de Portekiz'den yola çıkıp, Ümit Burnu'nu dolaşarak Hindistan'a doğru dümen kırdı. 1498 yılında Kalküta kentine vardı. Bu zorlu yolculuk onu dünya gezginleri arasına soktu. Mezarı Coch'in'de. Bağrında çok geniş bir Yahudi cemaatini barındırmıştı. Hindistan seyahatlerimin birinde Vasko da Gama'nın anıt-mezarını da ziyaret etmiştim...

Bir kıtaya adını veren İtalyan:

Amerigo Vesputi

Amerika kıtasına onun adı verildi: Amerigo Vesputi 1499 ve 1502 yılları arasında Güney Amerika sahillerine iki sefer düzenledi. Bu toprakların Asya değil de yeni bir kıta olduğunu anladı. Buraları ilk keşfeden Vesputi olmamasına rağmen bu yeni kıtaya onun adı verildi.

1501 tarihinde ikinci keşif gezisine çıkan Vesputi bugünkü Rio de Janeiro ile karşılaştı: Güney Amerika kıyıları boyunca ilerledi. Avrupa'ya yazdığı mektuplarda buraların Asya kıtasına benzemediğini yeni bir dünya ile karşı karşıya olduğunu yazdı. Genç yaşlarında haritalara olan hayranlığı Vesputi'yi Amerika'ya ismini veren bir kâşif yaptı.

Keşifler Çağında bir Portekizli daha:

Macellan

Keşifler Çağı kâşiflerine Macellan ile son verirken...

Ferdinand Macellan...

Portekizli denizci, gezgin ve kâşif İspanyol İmparatorluğu'nun desteğiyle denize açıldı. Hikâyesi, bu seyahate eşlik eden Antonio Pigafetta'nın anılarını yazması sayesinde günümüze ulaştı.

Macellan daha öncelerinde ziyaret ettiği Baharat Adaları'nın ötesine giderek tüm meridyenlerden geçen ilk

Tarih boyunca dünyayı adımlayanlar...
At sırtında gidenler, deniz yoluyla dolaşan gezginler
Yeni yerler görme - keşfetme
sevdasında yolculuklar
Yeni kıtalar, yeni insanlar,
yeni çeşnileri anlattılar
seyahatnamelerinde.
Günümüze dek ulaşan
Yerlerinde duramayan,
ömrünü yollarda geçiren
kâşif ve seyyahlar bugünün
gezginlerine ilham kaynağı.

insanlardan olmayı başardı.

Büyük Okyanus seferi esnasında okyanusu çok sakin gördüğü için "pasifik" (sakin) ismini veren, ayrıca Güney Amerika'da keşfettiği boğaza kendi ismi verilen Portekizli denizci Macellan, Büyük Okyanus'u aşan araştırma gezisini başarmış ilk denizci!

1519 yılında Arjantin'in en güney ucundaki Tierra del Fuego'yu, Güney Amerika'dan ayıran boğazı keşfetti. Boğaz'a onun adı verildi.

Gezilerine ve seyahate asla doymayan Macellan, Filipinler'de bir çatışma esnasında öldürüldü.

Çok daha öncelerinden Çinli bir kâşif:

Xuan Zang

Milâttan Sonra 600 yılları sıraları...

Tarih tam tamına bilinmiyor.

Xuan Zang evinden - Erken Tang Dönemi Çin'inden Hindistan'a doğru yola çıkıyor.

Amacı kutsal Budist metinlerini bulmak!

Çinli kâşif İpek Yolu'nun kuzey güzergâhı ile 2000 yılında Taliban tarafından yıkılan Gandhara Budist heykellerinin bulunduğu Hindi Kuş'u dolaştı.

16 yıl süren bir yolculuk.

Evine, daha önce hiç görülmemiş, hiç bilinmemiş Çinli Budistleri aydınlatan Sanskritçe süslü yazılar ve metinlerle döndü.

Bilgin, gezgin, rahip, çevirmen...

Dönüşünde defalarca onurlandırıldıysa da Xuan Zang, seyahatlerinde bulduğu değerli yazıtları çevirmek üzere bir manastıra yerleşmeyi yeğledi. Birçok metinde ismine rastlanan Xuan Zang ayrıca tanınmış Çin klasik romanı "Batı'ya Yolculuk"ta da kurgusal bir figür olarak konu edilir ve romanın hikâyesinin başrolünü oynar.

Dünyayı keşfetmek hiç bitmeyecek bir yolculuk

El Hasani El-İdrisi Gümüş tabaka üzerine, 70 bölümden oluşan bir dünya haritası çizdi. 1154 yılında yazdığı, 'Dünyayı Görmek İsteyenler İçin Keyif Gezileri' adlı kitabında gezi anılarını topladı.

Giovanni del Carpini Papa'nın elçisi olarak Moğolistan'a giden 60 yaşındaki gezginin amacı, Moğolları Hristiyan dinine inanmaları için ikna etmektir. Carpini bu görevini başaramadı ama Orta Asya, Baykal Gölü ve Aral Denizi civarına ayak basan ilk Avrupalı unvanını kazandı. İtalyan gezgin bu gezilerini 'Tatarların Kitabı'nda anlattı.

Sir Francis Drake İngiliz denizci, 1577-1580 yılları arasında yaptığı seferlerle, dünyanın etrafında dolaşan ilk kaptan unvanını kazandı. Kaptan Drake sayesinde İngiltere de dünya keşiflerine damgasını vurmuş oldu.

Charles Darwin 1831 ve 1836 yılları arasında dünyanın en uzun süreli bilimsel gezisini yaptı. Gallapagos Adaları'na ve Güney Amerika pampalarına yaptığı yolculuklar, Evrim Teorisi'nin temellerini oluşturdu.

Amelia Earhart Bu cesur yürekli kadın, Honolulu'dan Kaliforniya'ya Pasifik Okyanusu'nu geçen ilk insan unvanını kazandı. Earhart bununla yetinmedi, 1932'de yalnız başına Atlantik'i uçarak geçen ilk kadın unvanını da aldı. Gezmeye doymayan Amelia, 2 Temmuz 1937'de öldüğünde dünya çevresinde atmaya başladığı turun 35.400'üncü kilometresine varmıştı.

Willem Barents Kuzey Kutbu'na yapılan yolculukların öncüsü olan Barents, 1595'te Spitzberg adasını buldu. 1596'da yaptırdığı buzda yol alabilen gemisi sayesinde, kimsenin gidemediği yerlere kadar uzandı. 1597'de bir buzul üstünde can verdi.

Abel Janszoon Tasman Hollandalı kâşif 1642-43 yılları arasında çıktığı yolculuk sonunda Tasmanya, Yeni Zelanda ve Fiji'yi keşfetti.

Kaptan Cook 1768 yılında çıktığı ilk gezisinden 1779'da çıktığı üçüncü seferindeki ölümüne kadar neredeyse bütün dünyayı gezdi. Güney Georgia, Hawaii, Yeni Kalendonya adalarını keşfetti. Bering Boğazı'na kadar çıktı.

Roald Amundsen Norveçli kâşif. Güney Kutbu'na ulaşan ilk denizci. 1893'te bir fok gemisinde denizcilğe başlayan Amundsen, dünyanın çeşitli kıyılarında dolaştı, değişik gemicilik teknikleri, buharlı gemiler ve bilimsel denizcilik yöntemleri konusunda uzmanlaştı. Arkadaşları arasında 'viking' lakabıyla tanınıyordu. Amundsen, 16 Haziran 1928'de, kaza geçiren denizci bir arkadaşını aramak üzere Kuzey Kutbu'na uçtu. Kendisinden bir daha haber alınmadı. Kuzey Buz Denizi'ne düştüğü sanılıyor.

12. yüzyıl Yahudi gezgini:

Tudelalı Binyamin

Ortaçağ – 12. yy Yahudi gezginlerinin en önemli isimlerinden biri – Binyamin bin Yona.

1130’larda İspanya’nın kuzeyindeki Navarra Krallığı’ndaki Tudela şehrinde doğdu. (Navarra Krallığı ise Araplar’dan alınmıştı.)

Tudelalı Binyamin Doğu Akdeniz ve Orta Doğu’ya sayısız yolculuklar yaptı. Tudela’da başlayan yolculuğu, Barcelona, Marsilya, Cenova, Pisa, Roma... Otranto’dan karşıya geçerek Tesalya, Makedonya, Trakya, Konstantinopolis... Binyamin’in güzergâhı üzerindeki yerlere ait bilgiler özelde oralarda bulunan Yahudi cemaatleriyle ilgili.

Binyamin Konstantinopolis’e geldiğinde Bizans tahtında I. Manuel Komnenos oturmakta idi (1143-1180). Binyamin’e göre o dönemde Bizans başkenti dünyanın en önemli ve en zengin kenti olup, ancak Bağdat ile kıyaslanabilirdi. Bağdat, İran, Mısır, Filistin, Rusya, Macaristan, Peçenek ve Hazar ülkelerinden, Lombardiya ve İspanya’dan Bizans’a gelen tacirleri ve malları anlatır, Binyamin Tudela. Yazılarında Ayasofya’yı, Hippodrom’u, Blahernai Sarayı’nı (Yedikule’deki Tekfur Sarayı) anlatır...

İLHAM & KAYNAKÇA

- “The Gate” – Haziran 2015, “File-Dosya”
- Wikipedia
- Hürriyet Gazetesi, “Dünyayı Bulan Kâşifler”, Mehmet Yaşın, 5 Ocak 2003

Osmanlı’nın her köşesini anlattı:

Evliya Çelebi

17. yüzyılın önemli gezginlerinden. Ailesi Kütahyalı. 40 yıl boyunca Osmanlı topraklarını geze-durdu. Yolculuğunu, gezip gördüklerini “Seyahatname” adlı eserinde topladı.

Babası Saray’da “kuyumcu-başı” idi. Evliya Çelebi, çok iyi bir öğrenim gördü. Önce mahalle mektebi, Medrese sonra da Saray’a özgü bir okul olan Enderun... Kur’an, Arapça, güzel yazı, beden eğitimi, yabancı dil dersleriyle donandı. Sarayda üst düzey görevlere layık bulundu.

Düşün dünyası farklıydı, Evliya Çelebi’nin. En genç yaşlarından itibaren içinde müthiş gezi arzusu...

Yeni yerler görmek, yeni insanlar tanımak istiyordu. Bu yüzden sarayda fazla kalamadı. Kendi anlatımına göre bir rüya üzerine meşhur gezilerine başladı. İstanbul ve çevresinden başladı gezilerine.

70’li yaşlarına kadar kırk yıl boyunca, gezdi, gezdi, durmadan gezdi.

Olaylıdış şüphesiz gezileri, tehlikeli ve bilumum meşakkatli.

Osmanlı’nın her köşesine gitti.

İlginç yerler.

Yeni insanlar.

Birçok olay.

Sayılsız kez ölümle burun buruna.

Her adımı kitabına bir renk!

Ürünü: “Seyahatname”

Son gezdiği nokta, Mısır’dı. Orada öldü ve orada gömüldü.

Tudelalı Binyamin’e göre, Konstantinopolis’teki Yahudiler kentte barındırılmazdı – Haliç’in ötesinde Pera bölgesine yerleştirilirdi. Burada 2.000 kadar “Rabbani” (Doğulu), 500 Karay Yahudi ailesi vardı ve mahalleleri bir duvarla birbirinden ayrılmıştı. Bunların arasında ipek işleyen ustalar, tüccarlar ve zengin kişiler bulunmaktaydı. Ata binmelerine izin verilmezdi, ancak imparatorun hekimi Mısırlı Salamon’a bu konuda ayrıcalık tanınmıştı. Konstantinopolis’ten sonra deniz yoluyla Haçlıların idaresindeki “Antiokeia”ya (Antakya) gelen Binyamin, Suriye, Irak, İran ve Mısır’ı da gezdikten sonra Tudela’ya dönmüştü. *Seferha* adlı seyahatnamesi ilk defa 1543’te İstanbul’daki Yahudi matbaasında basılmış ve böylece bu kente basılmış ilk kitaplardan biri olmuştu.

Arzum, anmak ve anımsatmaktı

Rastladıkça yolculuklar, algılayışlar, izlenimler okumayı yeğlerim. Yüzyıllara damgasını vuran kâşif ve gezginleri araştırmaya da hiç doyasım yok...

Onları anmak ve anımsatmaktı arzum. İnsanlığın varoluşundan beri yollara döküldüler.

Bazen inançlarını yaymak adına...

Sonra da istilâcılar. Ve sömürgeciler.

Yola gerçekten keşif yapmak için de çıkanlar oldu.

Gezginler, seyyahlar, kâşifler...

Yolcular... Zamanların içinde tüm zorluklara ve tehlikelere rağmen ve karşın gezegenimizi keşfetmekten vazgeçmediler. Zamanların ulaşım imkânları, konaklama şartları göz önüne alınırsa...

Amaç ne olursa olsun, dünyanın bilinmezleri onlar sayesinde açığa kavuştu.

Tarih içinde ve bugün tüm cesur, inançlı ve maceraperest yolcuları satırlarım arasında selâmlıyorum, gıpta ve özlem ile! ■

¹ Psikolojide “yansıtmâ”- Kendini başkalarında görmek.

² Sevil Mert, Gezi Blogu Yazarı

³ Youtube, Carl Sagan (Kısa Film)

Gezginler “Evrin Ağacı”

Gerçekten öyle mi?

Aşka kimi zaman inanan biri kimi zaman inanmayan biri olarak, Kasım'da aşkı ilk günkü heyecanı ile yaşamamın hep tutkuda kalmanın yollarına baktım. Belki aşk konusunda kararlılığımı gündeme getirir düşüncesi ile... Aşkta en önemli şey onu hep aynı tutku ve heyecanla tutabilmek değil mi? Bu çok mu imkânsız belki de en basit şey, yenilik katmaktır. Yeni yerler, sokaklar, mekânlar ya da etkinliklere dâhil olmaktır romantiklikten önce!

YENİ MODA MODA

Bir zamanların elit semti Moda, şimdilerde kültürel sokakları, mis gibi kokan yemek mekânları ve ilginç mağazaları ile maceralara kapılarını açtı. Keşfedilmeye açık olan Moda'nın en güzel yanı da her gittiğinizde yeni bir durak keşfetmeniz.

Kâğıttan mobilya tasar-
layan Bizon Studio da
semtin sevilen isimlerinden.
En büyük özelliği geri dönüş-
türülen bir malzeme olup çev-
reye duyarlı kılınması! Benim
de ofisimde kâğıttan bir otur-
ma yeri var. İstedğim gibi
katlayıp açabiliyorum. Hayal
edemiyorsanız, “bunun üstü-
ne nasıl oturulur ki çöker”
diyorsanız deneyin ve görün.

Hikâyelerden doğan bilgi payla-
şımının vazgeçilmezi kitap
dükkânlarını es geçmeyelim. 6:45
Dükkan çeşitli yayınları ile alternatif
kitap kurgularını sunuyor. Kitapsız
yaşamak, kör, sağır ve dilsiz yaşı-
maktır. İşte o zaman aşkın anlamı
kalmaz. O zaman Kasımlar olmaz!

İçimizdeki çocuğu canlandıran *Volare Moda*, sadece yeni nesil çocukların
değil, içindeki rengi her daim ayakta tutan yetişkinlerin de mekânı oldu.
Cam, keçe, seramik gibi birçok objenin yer aldığı mağaza da aynı zamanda
atölyeler de oluyor. En çarpıcı yanı da Cheesecake'i! O tat damağınızda kala-
cak, eminim... Herkesin dilinde olan Küçük Prens'i kendi tarzınızla yaratmak
isteyenler bu tasarım noktasını mutlaka ziyaret etmeli.

Tasarımdan bahseder-
ken 'vintage' akımını
da unutmayalım. Nostaljik
koku ve tavrı ile aşkı
romantikleştiren olgu, *Art
Depo*'da karşınıza çıkıyor.
Dönemsel mobilyalar ile
artık zaman makinesine
ihtiyaç kalmıyor!

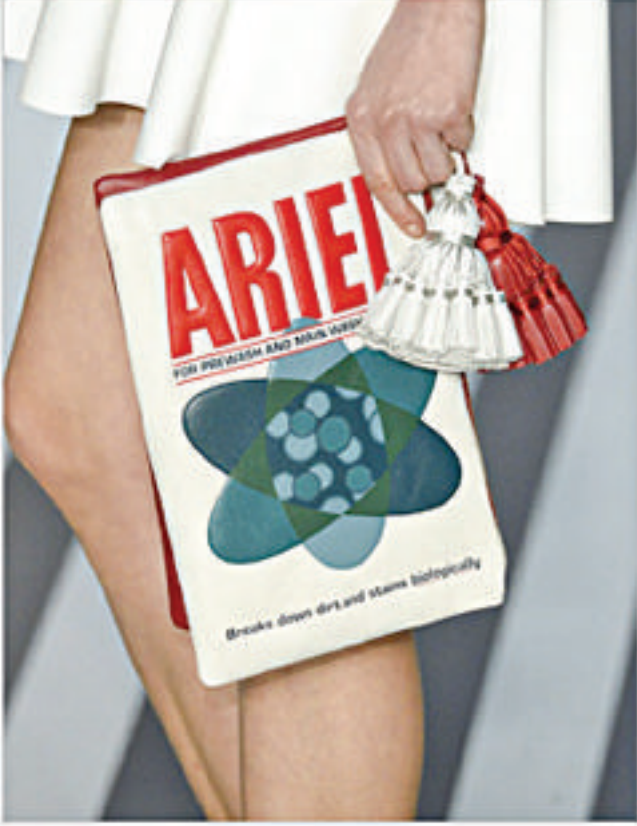
Hani eski İstanbul yapısında olan cad-
dedeki fırınlar okula giderken aklımızı
çelerdi. Okula giderken servis şoförünü
kandırıp bir şekilde o ekmeği aldırırdık.
Sonra yeni şehir yapılanması ile onlar da
yok oldular. Moda'da yürürken o kokuyu
duymanın hazzı içimize işledi. Çünkü orada
Naan Bakeshop vardı! Ekmeğin yeni adresi
olarak anılan *Naan*'ın yaratıcısı Sandy'nin
gülür yüzü ile nostalji yaparak sokakların
tadını çıkartabilirsiniz. Naan artizan ve ekşi
mayalı ekmeğin başrolde olduğu, genel ola-
rak ekmeğin üzerine kurgulanmış bir mekân.

Adımın çok az yerde anıldığını
düşünürsek ve bu Moda'da
karşıma çıkıyorsa ona tesadüf
demem. Mağazanın kapısında
yazan *İlona Seramik*'i gördüğümde
hemen içeri girip “Ben geldim ben
İlona” dedim. Tatlı sahibi Bengü
K. Godon'a ilk sorum bu ismi
neden koyduğunu oldu.

İsmin hikâyesini anlatırken yaptığı
seramik çalışmalarını yerli yabancı
birçok öğrencisi ile paylaşıyordu.
Ayrıca kendi tasarımlarını da iki
katlı dükkânında satışa sunuyor.
Bir arkeolog olarak objeye olan
tutkusu gözlerinden okunuyor-
du. İşte ben buna tutku dolu aşk
derim! ■

SONBAHAR-KIŞ 2015/2016 trendleri

Moda geçici, stil kalıcıdır. Ancak modayı takip etmek stilinizden ödün vereceğiniz anlamına gelmez. Aslında birbirini tamamlayıcıdır. Moda haftaları da ardı ardına rüzgar gibi geçtiğine göre bu sene etrafımızda bol bol neler göreceğiz, sezonun trend parçaları nelerdir artık ortaya çıktı. Hava da soğuduğuna göre özellikle kış sezonun hit parçalarına göz atmakta fayda var.

Kişisel stili tamamlayıcı olarak bu kış grafik siyah/beyaz, militer tarz, biraz sert punk, biraz etnik kabile tarzı ve 80'lerin dönüşü ile sezonun birden fazla etki altı altında kaldığını gösteriyor.

Grafik siyah-beyaz; dama, çizgili, baklava, zebra ve her türlü geometrik şekillerle göz yanılsamaları yaratıp, herkesi hipnotize etmeye hazır.

Özellikle çizgiler; punk tarzda olsun, vücuda oturan, hatları belli edecek şekilde olsun ya da pırıltılarla dolu, hangisi stiline daha uygunsa, kendinize göre bir tane bulabileceksiniz.

Militer tarzın yansımlarında uzun ya da kısa, lacivert ya da siyah ama sert tavrı ile kruvaze ceket ve kabanlar ön planda.

Biraz karanlık ve isyankar Punk-Rock etkisinde deriler, mini etekler, yırtık pantolonlar, zincir ve zımba detayları ile de sert punk tarzı bolca görebiliriz.

Soğuk bir kış bizi bekliyorsa ister gerçeğini, ister sahnesini tercih edin sadece görünce bile içinizi ısıtacak kürkler dolapların vazgeçilmez bir parçasını oluşturuyor. Bu sene kürklerde eğlenceli ve değişik tarzları bir arada görüyoruz. Bir yandan eskimo görüntüsü, bir yandan şirin ponponlar, yıkanmış renk efektleri, bir yandan püsküller ve yüksek yaka ile Afrika kraliçesini andıran tarz lüks rahatlığı yansıtıyor.

Tarzınız kürklerden yana değilse de üzülmeyin, çünkü bir süredir devam eden pofidik montlar modası bu sene de bol bol var. Hem de sadece mont ile kalmayıp, etek-cekete kombinasyonlarında da karşımıza çıkıyor.

Sarmallar ve katmanlar; içimizi ısıtmak için kat kat giyinme, farklı katmanlar ile değişik tarzları yakalamak mümkün. Bir sıcak, bir soğuk ortama girip çıktığımız günler için ise ideal.

Geçen senenin en hit parçalarından olan ve uzun bir aradan sonra geri dönen pelerin ve paçolardan bu

sene de vazgeçemiyoruz. Değişik renkler ve tarzlarda da olsa bu sıcak rahatlığı elden bırakmıyoruz. Biraz renk katmak isteyenler için patchwork, yani yamalı uzun elbiseler ön planda. Birbirini tamamlayan renklerde, ipek, kadife, örme kumaşlar ile bohem desenler bir arada bütünlük oluşturuyor. Yazın 70'lerinden sonra bu kış 80'lerden esintiler göreceğiz. Parlak kumaşlar, deriler, yorgan desenleri, vinil, kadife kombinasyonları bizi eskilere götürüyor. Aksesuarlarda geometrik şekiller, kayak gözlükleri, büyük kemerler bu tarzı tamamlıyor. Ribanalı triko her markada görebileceğiniz bu kışın rahat parçalarından,

fakat asla tek tipte değil. Her parçada, renkte, kesimde farklı farklı kullanılmış bu triko tarzını görüyoruz. Geçen kış ne kadar büyük, geniş örmeler vardysa bu kış da tam tersi üzerimize oturan jarse elbiseler siyah, kahve, bej gibi tek renk, sade ama balıkçı, tek omuz, v yaka gibi farklı tarzlarda karşımıza çıkıyor. Baştan aşağı pırıltılar, gece elbiselerinin vazgeçilmezi. Tek renk, abartılı olmayan fakat geceye damgasını vuracak pırıltılar ve payet kaplı elbiselerle dans pistlerinin gözdesi olabilirsiniz. Bu kış genel olarak isyankar bir hava seziyoruz. Birçok etkenin birleştiği bu kış sezonunda eğlence ile ciddiyet, rahat spor tarz ile katı burjuva, sert hatlarla yumuşak çizgilerin birleştiği karışık stilleri feminen ve baştan çıkarıcı tarz ile birlikte görüyoruz. Detaylarda kışın soğukluğuna paralel buz mavisi, rahatlama hissi veriyor. Şık bir takımında kombinlendiğinde burjuvaziye retro bir sporluk katıyor. Altın detaylar yine bu sezonda gündemde özellikle çantalarda. Bu

sezonun baştan çıkarıcı noktası ise sırt dekolteleri. Elbiselerde, gömlelerde soğuğa aldırış etmeyen derin dekolteler görüyoruz. Aksesuarlar başlı başına ayrı bir yazıyı hakediyorlar fakat kısaca göz atmak gerekirse en çok dikkat çekenler büyük portföyler, geçen sene de çıkışta olan sırt çantaları ve büyük takılar. Sezonun en çok kullanılan renklerinde ise tabii ki siyah/beyaz'ın dışında buz mavisi, orman yeşili, geçen senin en çok kullanılan renklerinden bordo, lacivert, yosun yeşili, kış beyazı, soluk pembe, çamur grisi kışın ruhuna ayak uydurken, somon ve kırmızı da enerji ve canlılık katıyor. Çok hareketli bir sezon bizi bekliyor, defilelerin ardından ortaya çıkan hit parçaları ise yavaş yavaş sokaklarda da görmeye başlayacağız. Sokak tarzının kendine has bir işleyişi olsa da, sezonun yansımalarını her zaman görmek mümkün. Sonbahar/kış sezonunda görülen çok çeşitli ilhamlar ise eklektik bir tarzın çokça görülmesine yol açacak gibi duruyor. ■

Yenilenen **objelerimizi**
görmek için
sizleri en kısa zamanda
mağazamıza bekliyoruz...

En renkli ve şık
mezuzalar Gözlem'de

Hanukiya

Bileklikler

Şema Kolye

Daha
çok çeşit
görmek için
internet
adresimizi
ziyaret
edin.

www.gozlemkitap.com

E-mail: kitabevi@salom.com.tr

Tel: (0212) 231 92 82

'Gökten Erkek Yağacak' şarkısında dans eden erkekler

Sanırım herkesin hayatında şarkı sözlerinin tam kendi içinde bulunduğu durum için yazıldığını hissettiren zamanlar olmuştur. Ben müzik dinlerken, Türkçe ya da yabancı dil olsun şarkı sözlerine pek dikkat etmem. Müzik bir bütün olarak gelir.

Yabancı dilde müzikleri anlamak için gönül gözünü açıp özellikle dinlemek gerekiyor. Türkçeleri de genelde ben dinlemiyordum. Bu şekilde gül gibi yaşayıp gidiyordum. Ta ki aileden kaynaklı bir zor dönem, erkek arkadaşın benden ayrılması da ekleninceye kadar. Otelde stajıma başladığım 2. haftamdayım. Günde 4 saatim domates ve salatalığı ne kadar hızlı ve düzgün soyduğumu, 4 saatim de, bakın salamları ne güzel dizdim diye kendimi ispatlamak ile geçiyordu. Sevgili ustalarım ki her biri gerçekten işinin ustası bana farklı şekilde bıçak tutmayı öğretiyordu. Ne de olsa her yiğidin farklı bir yoğurt yiyişi var. Tabii bunlar olurken arkadaş arabesk müziğin ustaları sanatlarını ifşa ediyordu. Belli bir yaşa kadar Kibariye ile tanışmadan gelen ben, kendimi TED Talks dinlemiş gibi pür dikkat şarkı sözleri dinlerken buldum. Bazen bu durum içinde yalnız hissedersiniz hani, sanki bir tek bunlar bizim başımıza gelmiştir. Yahu o konuşan var ya, bizim

egomuz o konuşan. Adamlar aynı yollardan geçmişler ve hatta şarkı yazmışlar. Arabesk çalmayan günlerde de Cübbeli Ahmet Hoca'nın vaazları vardı ki onlar da mantıklı konuşmalar gibi gelmişti bana o zamanlar. Şimdi dinlesem nasıl gelir bilemiyorum çünkü jübilemi orada yaptım. Neyse ki o dönem orada kaldı ve kısa zamanda eski müzik dinleme kültürüme geri döndüm. Şimdi bu konu benim aklıma nereden geldi? Bir arkadaşım düğünlerde hangi müziklerin çaldığı konusunu konuşuyorduk ki söz, "It's raining men" şarkısı ve bu şarkı ile düğünde zıplayarak dans eden erkeklere geldi. Şarkı sözleri çok net bir şekilde, "gökten erkek yağacak ve ben de dışarıya koşup sırsıklam olacağım. Uzun, esmer, güçlü, kuvvetli her tür erkek yağacak" diyor. Daha

ufakken "Never gonna give you up" şarkısını Coca-Cola diye telaffuz ettiğimden beri dilimin dönmediği şarkıları ya da anlamadığım dilde söylenen şarkılara eşlik etmeye çalışmıyorum. Mesela Michael Jackson'ın "Annie

Are You Ok" şarkısını "enivocuvokki" diye telaffuz etmedim hiç. Gerçi söylememiş olmam şarkının aslında ne dediğini öğrendiğimde, şaşırmanı engellemedi. Diyeceğim o ki sevgili anneler, babalar, büyükanne ve büyükbabalar; neşeli bir şarkı diye "Fuck you" diyen şarkıda dans etmeyin. O sevimli sesli hatun şarkının içeriğinde ana avrat dümdüz gidiyor.

Yine ne varsa eski müziklerde var diyeceğim. Siz bildiğiniz şarkılardan şaşmayın. Yeni müziklerden de eğer "Happy" çalarsa çıkın piste tozunu attırın. Eğer aynı düğüne davetliyseniz etrafa bakarsanız beni de kesin pistte zıplarken görürsünüz. Abim ile beraber hazırladığımız "gülümseten şarkılar" listesinin başında yer alıyor. Şimdi biz de güzel bir müzik açalım ve beraber biraz hamur yoğuralım.

Makarna Hamuru

(YUMURTASIZ)

- 200 gr un
- 60 gr su
- 40 gr beyaz şarap veya köpüklü şarap
- 5 gr tuz

(YUMURTALI)

- 200 gr semolina unu (ince mısır unu)
- 300 gr un
- 2 yumurta (100 gr)
- 150 gr su
- 15 gr tuz

Hazırlanışı

Eğer evde bir mikseriniz varsa ilkin kuru malzemeleri koyun ve bir karıştırın. Daha sonra ortasına parmağınızla bir delik açıp ıslak malzemeleri ekleyin. Eğer mikser yoksa kuru malzemeleri mümkünse mermer bir tezgaha koyuyunuz. Ortasına yine bir delik açıp ıslak malzemeleri yerleştiriyoruz. İçine açtığınız deliğin derin olması ve ıslak malzemelerin o delikten çıkmaması önemli. Hep deliğin duvarlarındaki unu yedirerek hamur kıvamına gelinceye kadar parmaklarla veya bir çatal yardımı ile

Sos

Yumurtasız olan makarnayı mantı yermiş gibi hafif sarımsaklı bir yoğurt ve kırmızı biberli sıcak tereyağı ile yiyebilirsiniz. Diğer makarna için mutfakta bulduklarınızla soslar hazırlayabilirsiniz. Yine de benim favorim az sarımsaklı hafif sotelenmiş sebzelerle erişteyi yemek.

karıştırın.

Hamur ele yapışmayan bir hale geldiğinde yeterince unu almış demektir.

Eğer un arttı ise daha fazla yedirmeye çalışmayın. Eğer halen her yere yapışıyor biraz daha un katabilirsiniz. Buzdolabında 15 dakika bekletin. Eğer makarna makineniz varsa 2'de açın. Yoksa oklava ile yaklaşık 1 milim kalınlığında açın. Makineyi kullanırken de direkt 2'de açmaya çalışmayın, maksimum kalınlıkta (genelde 6'dır) hamuru geçirin. Daha sonra bir kademede altında (5). Eğer sabrınız yetmezse en fazla 2 kademe altında açın (4). Böyle böyle yavaşça açın. Çok olmamakla beraber makinenin veya manuel yapıyorsanız tezgah ve oklavanın sürekli unlu olmasına dikkat edin. Yoksa açılan hamur sağa sola veya kendisine yapışmaya başlayacaktır. Kareler halinde kesin veya erişte şeklinde kesin. Bir kenarda suyu kaynatın. Kaynayan suya tuz ekleyin. Makarna tuzunu her zaman içinde kaydığı sudan alırsanız, ekstra daha sonra tuz atılmaz. Makarnalar taze olduğu için suyun içine atmanızdan muhtemelen 2 dakika içinde hazır olacaktır. Eğer hemen pişirmeyecekseniz. Tepsilere yayın ve 70 derecede 2 saat kadar makarnaların neminin gitmesi ve kuruması için fırınlayın. Afiyet olsun. ■

Tips and Tricks

- ✓ Tarifler hep aynıdır ve aynı tarif ile hep aynı son ürünün hazırlanacağını düşünürsünüz. Tek sorun kullanılan ürünlerin değişmesidir. Mesela yazın satın alınan bir limon ile, kışın satın alınan bir limondan çıkan limon suyu eşit değildir. Unun durumu da buna benzer. Rafta bekleme süresinden unun nem oranı kaçmış olabilir. O yüzden un miktarında %10'luk bir değişim olabilir.
- ✓ Makarna hamurunda kuru malzemelerin (un) ıslak malzemelere oranı (yumurta, su, şarap) 2'dir. Malzemelerde değişiklik yapılacağı zaman toplam oranın 2 olmasına dikkat edin.
- ✓ Yumurtaların oda sıcaklığında olmasına ve ekleyeceğiniz suyun da 40 derece civarında olmasında yarar var.
- ✓ Yumurtaların yaklaşık 50 gr olduğunu varsayıyoruz. Siz eğer XL yumurta kullanıyorsanız toplam kullanmanız gereken yumurta 100 gr olacaktır.
- ✓ Yumurtalı tarifte istenirse hiç su kullanılmayıp sadece 250 gr yumurta da kullanılabilir ama ben tercih etmiyorum.

Sevgi ve nefreti aşırı uçlarda yaşayan

AKREP

Akrep insanı iyiyken çok iyi, kötüyken korkunç olabilir. Onu sevebilirsiniz ya da ondan nefret edebilirsiniz, ama ona karşı asla kayıtsız kalamazsınız. Her zaman uç noktalarda dolaşır, hiçbir şeyi yarım bırakmaz tam yaşar. Her an patlamaya hazır bir yanardağ gibidir. Zaman zaman her şeyi yıkıp sıfırdan başlayabilir. En önemli özelliği kendi içinde ve başkalarında dönüşüm yaratma ve yeniden başlama gücüne sahip olmasıdır.

2 4 Ekim – 22 Kasım tarihleri arasında etkili olan Akrep burcunun yönetici gezegeni Pluto'dur. Pluto dönüşümü yönetir. Yeniden doğuşun gezegeni olarak, sonsuz başlangıçlar ve bitişler döngüsü içinde hayatta kalma eylemini yönetir. Pluto değiştirir, atar, tamir eder, canlandırır, yeniden başlatır ve dokunduğu her şeyi tamamen yeniler. Doğruyu yanlıştan ayırmanıza yardım eden bilincinizi yönetir. Enerji dönüşümünün en üst seviyesi olan yaşam ve ölüm gibi temel konularla ilgilidir. Pluto'nun yönettiği alanlara sırlar, gizli görevler ve stratejik planlama gibi saklı, gömülü ya da görünmeyen her şey dahildir.

Akrep su elementi ve sabit nitelikli bir burçtur. Su elementi olduğu için çok duygusaldır; ancak derin duygularını kontrol altına almaya ve gizlemeye çalışır. Sabit nitelik taşıdığı için de inatçıdır ve yaptığından asla vazgeçmez; onun fikrini değiştirmeniz nerede ise imkânsızdır. Yine bu aynı özelliğinden dolayı sevdiklerine çok bağlıdır. Kontrol etme arzusu yüzünden kıskanç ve sahiplenici olabilir. Kıskançlık Akrep insanının elinde olmayan bir duygudur. Güçlü, yoğun duygulara sahiptir ve tutkularından dolayı çok büyüleyici olabilir. Akrep burcunu delici bakışlarından hemen tanıyabilirsiniz; bakışları doğrudan insanın içine işler. Yaşama gücü kadar fiziksel gücü de kuvvetlidir.

Akrep insanının içinde büyük bir enerji kaynağı olduğunu hissedebilirsiniz. Hiçbir derdi yokmuş gibi sakın dursa da, aslında içinde fırtınalar kopar. Gizemli bir yapısı vardır ve kendisi hakkında ipucu vermez. Zodyak'ın en ketum burcudur. Oldukça ince düşüncelidir ve aslında çok şüpheli olmasına rağmen bu duygularını da belli etmez. Tam onu tanıdığınızı sandığınız bir anda, henüz hiçbir şey bilmediğinizi anlamınıza neden olacak bir davranışta bulunabilir. Onunla kırk yıldır evli olsanız bile, sadece onun görmenize izin verdiği yanlarını görebilirsiniz. Her zaman kendisine sakladığı, sizin asla göremeyeceğiniz ve dokunamayacağınız bazı şeyler olacaktır. Akrep insanı hakkında emin olacağınız tek şey onun sevdiği şeyleri tam sevdiği, sevmediklerini ise hiç sevmeyiştir. Sevgisi de nefreti de aşırıya kaçabilir. Onun için her şey ya siyah, ya da beyazdır. Ortası yoktur. İlkesi, ya hep ya da hiçtir. Akrep insanı iyiyken çok iyi, kötüyken korkunç olabilir. Onu sevebilirsiniz ya da ondan nefret edebilirsiniz, ama ona karşı asla kayıtsız kalamazsınız. Her zaman uç noktalarda dolaşır, hiçbir şeyi yarım bırakmaz tam yaşar. Her an patlamaya hazır bir yanardağ gibidir. Zaman zaman her şeyi yıkıp sıfırdan başlayabilir. En önemli özelliği kendi içinde ve başkalarında dönüşüm yaratma ve yeniden başlama gücüne sahip olmasıdır. Akrep burcu cinsellik, ölüm

ve yenilenme burcudur. Cinsellik yaşamının bir parçasıdır. Oldukça ihtiraslıdır ve sadece aşta değil her konuda tutkudur. Duyguları güçlü ve derindir ancak cinsel yaşamı doyurucu değilse bu açığı kapatmakta zorlanır ve arayış içine girer. Gerçekten severse ömür boyu bağlanabilir. Sevdiği insanın çok dürüst olması gerekir. Karşısındakine güvenebileceğinden gerçekten emin olduktan sonra onu bütün kalbi ile sever ama en küçük bir hata bile onu çileden çıkarabilir. Üzüleceğini ve pişman olacağını bile bile sevdiğini yaralayabilir. Akrep duygularında yanılmaz. İçine doğanlar genellikle doğrudur. Sezgileri çok güçlüdür; sadece gözle görüneni değil, yüzeyin altındaki gerçekleri de hissederek bulmaya çalışır. Kafası çok çalışır, olayları en küçük detaylarına kadar inceler ve sevgisini de işin içine katarak en doğru kararları verir. Onu kandırmak zordur.

Akrep'in genel özelliklerine bakarsak şunları görebiliriz; yenilenme ve dönüşüm gücü, metamorfoz, şifa, derine inen, araştıran, keskin, erotik, seksi, çekici, güçlü, karmaşık, duygusal, gizemli, ketum, derin, önsezili, yıkıcı, zalim, şiddete meyilli, iğneleyici, saplantılı, sabit fikirli, aşırıya kaçan, şehvetli, tutkulu, kıskanç, sahiplenici, küsen, intikamcı, kinci, acımasız, hilekar, güvenilmez, paranoyak, kuşkucu, duygularını bastıran. ■

Özlemini çektiğimiz sanat günleri başlıyor

Abdullah İbrahim

İş Sanat'ın caz kuşağı bu sezon Güney Afrika'nın duayen müzisyeni Abdullah İbrahim ile açılıyor. Güney Afrika'nın vokal ve armonik gelenekleri ile cazın ritim ve doğaçlamalarının zarif bir karışımı olan çalışmalarını caz müziğine yeni ufuklar kazandıran Abdullah İbrahim, ülkesinin kendine özgü müzik geleneğini cazdaki arayışlarla birleştiren müzisyenlere muhteşem bir örnek teşkil ediyor. 81 yaşındaki efsanenin yarım yüzyıldan uzun bir süreyi kapsayan muazzam performans kariyeri Güney Afrika'da ırk ayrımının olduğu 1950'lerden, Avrupa'daki sürgününe ve daha sonra esaretten kurtulmuş olan ülkesine dönüşüne kadar uzanıyor. Bugüne kadar ellinin üzerinde albüme imza atan İbrahim, Japon kültürüne duyduğu cazibenin bir yansıması olan 2013 çıkışlı albümü Mukashi'yi İstanbullu müzikseverlerin beğenisine sunacak.

27 Kasım Cuma / İş Sanat Kültür Merkezi

Farid Farjad

"Kemanı ağlatan adam", büyük keman virtüözü Farid Farjad'ın müziği, yüreği sızlatan, derinlerde olanı deseler, kabuğundan çıkarır. Fars asıllı ABD vatandaşı Farid Farjad'ın Fars Halk Müziği'nde çok derin bir birikimi var. Batı Klasik Müziği üzerindeki çalışmaları Fars müziğinin gelişiminde büyük öneme sahip. Dünyadaki en iyi keman virtüözlerinden biri olan Farjad'ın, yalnızca piyano ve keman kullanarak oluşturduğu Anroozha (O Günler) isminde beş albümden oluşan bir albüm serisi bulunmakta. Ayrıca Golha Orkestrası adlı kolektif iki albüm de sanatçının eserleri arasındadır. Bu albümlerde Farjad, kendi deyimiyle doğadaki hüznü notalara döktü.

Albümlerinin bu yönde oluşmasının sebebi devrimden sonra ülkeden uzaklaşması ve ülkesinden uzakta yaşamak zorunda kalmasıdır.

Anroozha serisinin ilk dördünde Farjad'a Abdi Yamini, beşinci albümde ise eşi Mitra Tavakkoli Farjad piyano ile eşlik etti.

19 Kasım Perşembe / Zorlu PSM

Enrico Macias

Tüm dünyayı etkisine alan, verdiği konserlerle dinleyicilerinin yüreklerinde unutulmaz izler bırakan ve yayımladığı yüzlerce kayıtlı milyonlarca satış rakamına ulaşan Enrico Macias, yeniden Türk seyircisi ile buluşuyor. "Zingarella", "La Guitare", "Aie Aie Aie", "Solenzara" ve "Le Femme De Mon Ami" gibi onlarca unutulmaz şarkısıyla tüm dünyada gönülleri fetheden Enrico Macias, Türkçe'ye çevrilen 80'e yakın şarkısının büyüleyici melodileriyle de Türkiye'de fırtınalar estirdi. 1961 yılında, Cezayir Bağımsızlık Savaşı kızışırken, karısı Suzy ile Cezayir'i terk edip Fransa'ya sürgüne giden Macias, 1967 yılından bu yana yaptığı yüzlerce kayıt, 7 soundtrack, oynadığı 10 film ve dizi ile adını tarihe altın harflerle yazdırdı.

**18 Kasım
Çarşamba /
Zorlu PSM**

David Helfgott

Dünyanın en önemli piyanistlerinden biri kabul edilen ve hayatı Oscar ödüllü Shine filmi ile beyaz perdeye aktarılan şizofreni hastası David Helfgott, Rachmaninov'un 3. Piyano Konçertosu'nu çalmak için İstanbul'a geliyor. Konsere David Helfgott'un 70 kişilik Rachmaninov Orkestrası da eşlik edecek. Bugüne kadar Türkiye'de verdiği tüm konserlerinin biletleri aylar önce tükenen ve Rachmaninov'un 3. Piyano Konçertosu'nu ilk kez programına alan Helfgott'ın "The Last Great Romantic,

Rachmaninov" albümü 4 milyondan fazla sattı. Gerçekten de 12 yıl akıl hastanesinde yattıktan sonra hayata karışan bir adamın müziğini hemen hemen herkes merak ediyor. "Shine" filminde, ruh sağlığı yerinde olmayan, müzik aşığı bir babanın kendi olamadığı müzisyen kimliğini oğlunda yaşatmaya çalışması

ve bu süreçte yaşanan dramalar konu ediliyor. Helfgott'un gerçek hayat hikâyesinden alınan bu senaryonun devamında ise, bir konserde, salonun alkıştan yıkıldığı bir anda, David'in yıllar boyu baskılara maruz kalmış beyninin iflasına tanıklık ediyoruz.

**23 Kasım Pazartesi /
Zorlu PSM**

The English Concert

Günümüzün en iyi kontrtenor sesleri muhteşem bir barok ziyafeti için İş Sanat'ta buluşuyor. Akıcı ses tonu ve parlak tekniğiyle bugün kontrtenor denince hiç şüphesiz akla gelen ilk isim olan Andreas Scholl ve Independent'in "bugün dünyadaki en harikulade kontrtenor seslerden biri" yorumunu yaptığı Iestyn Davies The English Concert'in solistleri. Sanatçılara barok ve klasik dönem eserlerine getirdiği ilham verici yorumlarıyla dünyanın en iyi oda orkestraları arasında yer alan The English Concert'in eşlik edeceği konserin şefliğini 2007 yılından beri topluluğun sanat yönetmenliği görevini sürdüren Harry Bicket yapıyor.

17 Kasım Salı / İş Sanat Kültür Merkezi

Zara McFarlane

İngilizlerin yeni caz starı Zara McFarlane, Türkiyeli müzikseverlerle buluşuyor. Caz dünyasının son yıllardaki en genç ve dikkat çekici isimlerinin başında gelen Zara McFarlane 2011 yılında çıkarttığı Until Tomorrow albümü ile aldığı birçok olumlu eleştiri ve devamında MOBO Ödüllerinde "En iyi Caz Sahnesi" dalında aldığı ödül ile Dünya İngiliz cazının son dönemde en yetenekli genci olarak gösterilmektedir.

İngiliz şarkıcı Zara McFarlane, Denys Baptiste, Orphy Robinson, Soweto Kinch ve Jazz Jamaica All Stars gibi ünlü isimlerle çalışmıştır. Dünyaca ünlü DJ ve müzik yapımcısı Gilles Peterson ile yaptığı, modern jazz ve

nu-soul tınılarını birleştirdiği albümü 'Until Tomorrow'

ile de tüm dünyadaki caz severlerin yakından takip ettiği bir isim haline gelmiştir.

Herkese caz dinletecek çağdaş bir müzik yapmayı hedeflediğini her fırsatta dile getiren ünlü genç yetenek unutulmayacak bir performans vaat ediyor.

**14 Kasım
Cumartesi /
Cemal
Reşit Rey**

Brodsky Quartet

1972'den bu yana dünyanın tüm önemli merkezlerinde 2000'den fazla kez sahne alan ve birbirinden değerli 60 küsur yapıma imza atan Brodsky Quartet, şüphesiz bu alanın en dikkat çekici topluluklarından. İçten gelen bir merak ve karşı konulamaz bir araştırma güdüsüyle, sayısız sanatsal yönelime yelken açmış, birbirinden farklı birçok yaratıcılık alanında varlık göstermiş, sıra dışı bir yaylı çalgılar dördlüsü...

Adını Çaykovski'nin meşhur keman konçertosunu ithaf ettiği büyük Rus kemancı Adolf Brodsky'den alan topluluk, İstanbul konserinde son derece alacalı bir müzikal seçki sunacak: Müzik türleri ve gelenekleri arasında sınır tanımayan Meksikalı besteci Javier Álvarez Fuentes'in motorik dinamizmiyle dikkat çeken eseri Metro Chabacano; Amerikan müziğinin belki de en sevilen temsilcisi George Gershwin'in rapsodik izler taşıyan sevecen ninnisi, Lullaby; gene Meksikalı, çok yönlü, verimli ve güçlü bir kompozitör olan Mario Lavista'nın ilginç ışıklar saçan, yer yer renkli, yer yer hipnotik gece izlenimlerini yansıttığı Reflejos de la noche; Arjantin-İsrail-ABD hattından gelen ve Musevî kimliğine sıkça vurgu yapması genellikle büyük ilgi gören lirik besteci, Osvaldo Golijov'un gene bu kimlikteki matem yüklü eseri Tenebrae; ve son olarak, usta besteci Maurice Ravel'in, repertuarın gözdesi, Yaylı Çalgılar Dördlüsü... Çeşitlilik ve iletişimsellik bu seçkinin ağırlık merkezleri.

8 Aralık Salı / Cemal Reşit Rey

Marianne Faithfull

20 Kasım
Cuma /
Cemal Reşit
Rey

Marianne Faithfull bir kez daha İstanbul'da boy gösterecek ve 50 yıllık kariyerini sahneye sığdıracak. Rock dünyasında diva'lardan söz edilecekse, rahatlıkla Marianne Faithfull'dan başlanabilir. Üstelik bu diva 2014'te, popüler deyişle "50. sanat yılı"nı tamamladı bu dünyada. Daha 17 yaşında, o efsane Rolling Stones partisindeki "dikkat çekmiş olan kız" iken, üç ay sonra Stones şarkısı 'As tears go by' ile listelerdedi.

Avusturyalı bir baronesin kızı olan Marianne Faithfull, Rolling Stones ile birlikte yuvarlanan bir taş, boğuk sesli bir kahra-

man, bir oyuncu, balad okurken punk'a geçebilen bir cambaz olabiliyor.

Faithfull'u bir kez daha İstanbul'da izleyebilecek olmanın en önemli nedeni, 20. albümünü çıkarmış olması. Give My Love To London isimli albümün iki farklı yüzü var. Birinde şarkıcının, dünyanın içinde bulunduğu duruma karşı artan öfkesi ve karanlık hisleri dinleyiciye yansıyor. Diğer yüzde ise daha içe dönük, daha hayat dolu bir Faithfull var.

Monica Molina

Aşk şarkılarının büyülü sesi Monica Molina, Tu Despedida (Your Farewell), Vuelo (I Fly) De Cal y Arena (Of Lime and Sand), A Vida (To Life), Autorretrato (Selfportrait) Mar Blanca (White Sea) albümlerinin en iyi ve yeni şarkıları ile sizlerle. Monica Molina'nın şu ana kadar gerçekleştirdiği onlarca röportajda sürekli sorulan neden Türkiye sizin için önemli? sorusuna verdiği cevap çok açık: 'Ben Türkiye'yi, Türkler beni çok seviyor... İstanbul dünyanın en güzel şehirlerinden biri. Orada olmak nefes almak ayrıcalık'. İspanya'da her albümü ile 'platin' satış statüsüne ulaşan, Latin Grammy Ödülü adaylığı olan ve bunların yanı sıra birçok ödül kazanan Monica Molina, albüm kapağında Türkiye'ye yaptığı jest ile hala çok konuşuluyor. Copla şarkılarının efsane şarkıcısı ve öz babası olan Antonio Molina'dan aldığı bayrağı hayatın içinden ve hayatı bilen şarkılarla aktarmaya devam ediyor. Dinleyenlerin içini ısıtan, bir parça melankolik, bir parça umut dolu, ama her zaman romantik bir ses. Değişik ve kendine özgü vokali onu eşsiz kılıyor.

15 Kasım Pazar /
Cemal Reşit Rey

Biraz da Dans

Çağdaş dansın öncü topluluğu Martha Graham Dance Company, 90. yıl özel turnesi kapsamında ülkemize geliyor. Efsanevi dansçı ve koreograf Martha Graham tarafından 1926 yılında kurulan ve bugün Amerika'nın en eski ve köklü dans topluluğu olan MGDC, kurucusunun çığır açan tekniği ve yaratıcı stiliyle tüm dünyada eleştirmenler tarafından muazzam övgüler alıyor. Washington Post eleştirmeni Alan M. Kriegsman'ın "sanatsal evrende dünyanın yedi harikasından biri" yorumunda bulunduğu topluluk, Kuzey ve Güney Amerika'dan Avrupa, Asya ve Orta Doğu'ya, elliden fazla ülkede sunduğu performanslarla izleyenleri sayısız kere soluksuz bıraktı. Graham'ın sosyal, politik, psikolojik ve cinsel içeriklerle köklendirdiği başyapıtlarıyla modern dansın terminolojisini genişleten MGDC, benimsediği yeni program vizyonu ile yeni eserlerin yanı sıra Graham'ın klasiklerini, çağdaşları ve takipçilerinin başyapıtlarını da repertuarına katıyor.

20 Kasım Cuma - 21 Kasım Cumartesi /
İş Sanat Kültür Merkezi

♦ Baby Shower (Faşadura)
♦ Söz, Nişan ve Nikah Davetleri
♦ Evlilik yıldönümleri
♦ Doğumgünleri ve kutlamalar
*gibi özel davetleriniz için
sizleri otelimize bekliyoruz*

F: (0212) 373 66 00 • T: (0212) 373 66 66

www.lasagradahotel.com

info@lasagradahotel.com

LasagradaHotelIstanbul

LASAGRADAHOTELISTANBUL

BAĞDAT CADDESİ'NDE

EN ÖZELİNİ YAŞAMANIZ İÇİN...

Eşsiz yatırım değeri ve keyifleriyle İstanbul'un
en prestijli noktası Bağdat Caddesi'nin merkezinde;

dünyaca ünlü markaların, en şık restoranların, kafelerin,
sanat galerilerinin yanı başında; doğanın denizle buluştuğu yerde,
yaşamaya hazır ayrıcalıklı bir adres...

PARK RESIDENCES
C A D D E

BİRLEŞİK

Birleşik Gayrimenkul Geliştirme ve İnşaat A.Ş.
parkresidencescadde.com
T. 0216 504 1880

Göztepe Mah. Mehmet Şeyda Sok. No: 2/1 C Blok Kadıköy - İSTANBUL